

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **«ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
НА РОЗВИТОК ІТ-АУТСОРСУ В УКРАЇНІ»**

Виконав:

студент 2 курсу, групи УЕІ-61
спеціальності «Міжнародні
економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародна та
європейська економічна інтеграція»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Пахомов В.А.

Керівник:

к.геогр.н., доц. Ханова О.В.

Рецензент:

Харків – 2024 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма – «Міжнародна та європейська економічна інтеграція»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача

Анна ЗАЙЦЕВА

« ____ » _____ 2024 року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(ПРОЄКТ)**

Пахомову Владиславу Андрійовичу

1. Тема роботи

**Вплив міжнародної
економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсу в Україні**

керівник роботи: к.геогр.н., доц. Ханова О.В.

затверджені наказом по університету від 24.01.2024 року № 4002-5/164

2. Строк подання студентом роботи 18.11.2024 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

дослідити основні теоретичні підходи до визначення та аналізу концепції ІТ-аутсорсингу; розглянути ІТ-аутсорсинг як чинник економічного розвитку в умовах глобалізації; описати методику аналізу впливу міжнародної економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсингу; визначити місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу; дослідити особливості розвитку українського ринку ІТ-аутсорсингу; оцінити роль міжнародної економічної інтеграції як чинника, що впливає на розвиток українського ІТ-аутсорсингу; побудувати багатофакторну модель розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції; запропонувати практичні рекомендації щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні..

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1.	Теоретико-методичні аспекти розвитку ІТ-аутсорсу в умовах економічної інтеграції
2.	Особливості розвитку ІТ-аутсорсу України в умовах міжнародної економічної інтеграції
3.	Перспективи розвитку ІТ-аутсорсу в Україні в контексті її інтеграційних спрямувань

5. Дата видачі завдання 01.12.2023р.

Студент

Владислав ПАХОМОВ

Керівник роботи

Олена ХАНОВА

ЗМІСТ

Вступ	5
Розділ 1. Теоретико-методичні аспекти розвитку ІТ-аутсорсу в умовах економічної інтеграції	8
1.1. Теоретичні підходи до вивчення концепції ІТ-аутсорсу	8
1.2. ІТ-Аутсорсинг як чинник розвитку в сучасних умовах глобалізації	17
1.3. Методика дослідження впливу міжнародної економічної інтеграції на ІТ-аутсорсинг	23
Висновки до першого розділу	26
Розділ 2. Особливості розвитку ІТ-аутсорсу України в умовах міжнародної економічної інтеграції	27
2.1. Місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу	27
2.2. Особливості розвитку ринку ІТ-аутсорсу в Україні	40
2.3. Міжнародна економічна інтеграція як чинник розвитку українського ринку ІТ-аутсорсу	51
Висновки до другого розділу	54
Розділ 3. Перспективи розвитку ІТ-аутсорсу в Україні в контексті її інтеграційних спрямувань	57
3.1. Багатофакторна модель розвитку ІТ-аутсорсу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції	57
3.2. Рекомендації щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсу в Україні	70
Висновки до третього розділу	80
Висновки	83
Список використаних джерел	88

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми. Стрімкий розвиток технологій та цифрової економіки суттєво змінює підходи до міжнародного поділу праці, сприяючи поширенню аутсорсингових послуг, зокрема у сфері інформаційних технологій. ІТ-аутсорсинг дозволяє компаніям передавати частину своїх процесів спеціалізованим провайдерам, що оптимізує витрати та підвищує ефективність. Це стає особливо актуальним для економік, які інтегруються у світовий ринок, таких як Україна. В умовах економічної інтеграції, зокрема завдяки зростанню співпраці з ЄС та іншими міжнародними партнерами, для України відкриваються нові можливості для розвитку ІТ-аутсорсингу. Завдяки створенню більш сприятливих умов для бізнесу, спрощенню доступу до зовнішніх ринків і стимулюванню інвестицій, українські ІТ-компанії можуть активно виходити на міжнародний рівень, що сприяє зростанню галузі в цілому. ІТ-аутсорсинг є одним із важливих драйверів економічного зростання в Україні, забезпечуючи висококваліфіковані робочі місця та валютні надходження. На тлі сучасних викликів глобалізації та нестабільності світового ринку інтеграція України у глобальну економічну систему може стати потужним інструментом для стабілізації економіки країни та її подальшого розвитку.

Ступінь вивчення проблеми. Проблема впливу міжнародної економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні привертає значну увагу науковців, які аналізують можливості та виклики цього процесу для національної економіки. Серед дослідників, які активно вивчають аспекти міжнародної інтеграції та розвитку ІТ-аутсорсингу, варто відзначити таких науковців, як О. Васильєв, Н. Дубовик, О. Забарна, В. Ковальчук, М. Левченко, Л. Орлова, О. Паламарчук, Т. Свистун, І. Шевченко, Н. Яременко та інших. Їхні праці висвітлюють ключові аспекти взаємодії між процесами економічної інтеграції та зростанням ІТ-сектору, зокрема аналізують переваги й загрози інтеграції, її вплив на конкурентоспроможність України на глобальному ринку ІТ-послуг, а також обґрунтовують шляхи стратегічного розвитку галузі в умовах глобальної конкуренції.

Метою дослідження є визначення особливостей впливу міжнародної економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні та обґрунтувати перспективні напрями для подальшого його розвитку. Відповідно до мети дослідження завданнями роботи є:

- дослідити основні теоретичні підходи до визначення та аналізу концепції ІТ-аутсорсингу;
- розглянути ІТ-аутсорсинг як чинник економічного розвитку в умовах глобалізації;
- описати методику аналізу впливу міжнародної економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсингу;
- визначити місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу;
- дослідити особливості розвитку українського ринку ІТ-аутсорсингу;
- оцінити роль міжнародної економічної інтеграції як чинника, що впливає на розвиток українського ІТ-аутсорсингу;
- побудувати багатофакторну модель розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції;
- запропонувати практичні рекомендації щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні.

Об’єктом дослідження є процес розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні.

Предметом дослідження є чинники та перспективи розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції.

Методи дослідження. У проведенні магістерського дослідження використані як загальнонаукові, так і спеціальні методи. До загальнонаукових методів належать методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, що дозволяють досліджувати структуру, динаміку та особливості розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні, а також робити узагальнення щодо основних тенденцій та прогнозувати можливі напрями розвитку галузі під впливом економічної інтеграції. Серед спеціальних методів дослідження були застосовані методи регресійного, кореляційного та кореляційно-регресійного аналізу.

Інформаційну базу дослідження складають літературні джерела, періодичні видання, статистичні дані, а також інші електронні ресурси, які забезпечили

актуальну та достовірну інформацію для аналізу стану та перспектив розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища», 14 листопада 2024 року, м. Одеса. Назва доповіді: «Перспективи розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції».

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 92 сторінки тексту, 14 таблиць, 17 рисунків. Список джерел включає 64 найменування, зокрема 58 електронних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ІТ-АУТСОРСУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1.1. Теоретичні підходи до вивчення концепції ІТ-аутсорсу

ІТ-аутсорсинг є поширеним інструментом управління в сучасному бізнесі, який дозволяє компаніям передавати зовнішнім постачальникам виконання ІТ-функцій. Ця практика допомагає оптимізувати витрати, підвищити ефективність роботи та зосередитися на ключових бізнес-процесах. Для вивчення ІТ-аутсорсингу застосовуються різні теоретичні підходи, що відображають багатогранність цього явища.

Першим підходом є теорія поділу праці, яка базується на економічній концепції спеціалізації. Згідно з нею, розподіл завдань між організаціями, що мають кращу експертизу, підвищує продуктивність. Передача ІТ-процесів спеціалізованим компаніям дозволяє зосередитися на основних компетенціях бізнесу, одночасно отримуючи якісні послуги з обслуговування [1].

Другим підходом є оптимізація витрат. Цей підхід пояснює, що ІТ-аутсорсинг дозволяє компаніям знижувати витрати, передаючи виконання завдань зовнішнім постачальникам, які зазвичай мають нижчу вартість послуг через економію масштабу. Це особливо важливо для організацій, які прагнуть мінімізувати витрати на внутрішній ІТ-відділ [2].

Наступним підходом є стратегічний підхід, який розглядає ІТ-аутсорсинг як засіб посилення конкурентних переваг. Завдяки аутсорсингу компанії отримують можливість швидше впроваджувати інновації, адаптуватися до змін ринку та концентрувати ресурси на стратегічно важливих напрямках розвитку [3].

Ще одним важливим підходом є управління ризиками, яке фокусується на зменшенні ризиків, пов'язаних із самостійним управлінням ІТ-функціями. Зовнішні постачальники зазвичай мають більший досвід у захисті даних, дотриманні нормативних вимог і зменшенні технологічних загроз [4].

Останній підхід зосереджується на інноваціях та доступі до експертизи. Компанії через ІТ-аутсорсинг можуть отримати доступ до новітніх технологій, які є складними або занадто дорогими для самостійної розробки. Це дозволяє

підвищити якість послуг і зміцнити конкурентні позиції на ринку [5].

Кожен із підходів має свої переваги та обмеження. Їх застосування залежить від конкретної ситуації, стратегічних цілей компанії та умов ринку. Це свідчить про багатогранність концепції ІТ-аутсорсингу та її значущість у сучасній економіці.

Взагалі поняття аутсорсинг є дуже поширеним в сучасному світі. В табл. 1.1 наводимо перелік основних визначень

Таблиця 1.1

Різноманіття поняття «аутсорсинг»

Поняття	Сутність
Аутсорсинг бізнес-процесів (Business Process Outsourcing, BPO)	передача зовнішнім виконавцям управління та оптимізації певних бізнес-процесів компанії
ІТ-аутсорсинг (IT Outsourcing)	залучення сторонніх організацій для виконання функцій, пов'язаних з інформаційними технологіями, таких як розробка програмного забезпечення, обслуговування мереж та систем
Аутстафінг (Outstaffing)	модель віддаленого найму, при якій компанія-підрядник надає фахівця або групу професіоналів для участі в проекті клієнта на період дії контракту
Офшорний аутсорсинг (Offshore Outsourcing)	передача бізнес-процесів або послуг компаніям, розташованим у віддалених країнах, з метою зниження витрат
Оншорний аутсорсинг (Onshore Outsourcing)	залучення сторонніх організацій для виконання певних функцій всередині країни, де ведеться бізнес
Ніершорний аутсорсинг (Nearshore Outsourcing)	передача бізнес-процесів або послуг компаніям, розташованим у близькому зарубіжжі, що поєднує переваги географічної близькості та зниження витрат
Аутсорсинг виробництва (Manufacturing Outsourcing)	передача виробничих процесів або їх частини зовнішнім постачальникам з метою оптимізації витрат та підвищення ефективності
Аутсорсинг бухгалтерських послуг (Accounting Outsourcing)	залучення сторонніх організацій для ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності компанії
Аутсорсинг логістики (Logistics Outsourcing)	передача функцій управління ланцюгами постачання та логістичними операціями зовнішнім спеціалізованим компаніям
Аутсорсинг персоналу (Personnel Outsourcing)	залучення зовнішніх фахівців або компаній для виконання функцій управління персоналом, таких як підбір, навчання та адміністрування кадрів

Джерело:[6-15]

У сучасній теоретичній літературі з аутсорсингу використовується широкий спектр термінів, що відображають різноманітність підходів та сфер застосування цієї концепції. Кожен із термінів має свої особливості та підкреслює окремі аспекти аутсорсингових відносин. Нижче наведено детальний аналіз найпоширеніших термінів, які використовуються у наукових роботах та бізнес-

практиці.

Одним із найвідоміших є термін «аутсорсинг бізнес-процесів» [6]. Цей термін описує передачу зовнішнім компаніям управління специфічними бізнес-процесами, такими як обробка даних, бухгалтерія або підтримка клієнтів. Його застосування сприяє підвищенню ефективності та зниженню витрат у бізнесі.

Другий ключовий термін – «ІТ-аутсорсинг» [7]. Він стосується передачі зовнішнім постачальникам завдань, пов'язаних із розробкою програмного забезпечення, обслуговуванням серверів або адмініструванням інформаційних систем. Ця форма аутсорсингу особливо популярна серед технологічних компаній, які прагнуть швидше адаптуватися до змін у сфері інновацій.

Аутстафінг [8] є терміном, що характеризує передачу зовнішніх фахівців для виконання певних завдань у межах команди клієнта. Ця модель передбачає збереження контролю за проектом з боку замовника, але водночас використання зовнішнього ресурсу.

У міжнародній практиці широко використовуються такі терміни, як «офшорний аутсорсинг» та «оншорний аутсорсинг» [9]. Перший стосується передачі послуг компаніям, розташованим у віддалених країнах із нижчими витратами на трудові ресурси. Другий — передбачає залучення постачальників, які знаходяться у тій самій країні, що й замовник. Такий підхід забезпечує культурну та мовну схожість, що спрощує співпрацю.

Проміжною формою між цими двома поняттями є «ніершорний аутсорсинг» [10]. Цей термін описує передачу бізнес-функцій компаніям, що розташовані у географічній близькості до замовника, але зазвичай мають нижчі операційні витрати.

Для виробничої сфери характерний термін «аутсорсинг виробництва» [11]. Він включає передачу виготовлення продукції зовнішнім компаніям із метою оптимізації витрат або покращення якості. Подібний підхід дає змогу бізнесу зосередитися на розробці продукту чи маркетингу.

У сфері фінансів популярним є «аутсорсинг бухгалтерських послуг» [12], що дозволяє компаніям передавати облік та фінансову звітність спеціалізованим організаціям.

Аутсорсинг логістики [13] використовується для передачі управління

ланцюгами постачання та транспортними операціями стороннім компаніям. Це полегшує координацію великих обсягів товарів і забезпечує зниження витрат.

Останній термін, який заслуговує на увагу, – «аутсорсинг персоналу» [14]. Він передбачає використання зовнішніх фахівців для вирішення кадрових питань, таких як рекрутинг, навчання або управління персоналом.

Ці терміни відображають багатогранність концепції аутсорсингу, що робить її універсальним інструментом у багатьох галузях. Їх використання залежить від конкретних цілей компанії, особливостей ринку та галузі, у якій вона працює.

Аутсорсинг, як економічне явище, розглядається в межах кількох ключових економічних теорій. Кожна з них надає власне пояснення мотивів та наслідків передачі певних бізнес-функцій зовнішнім виконавцям.

Систематизація економічних теорій щодо поняття аутсорсингу в економічній науці систематизовано в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Систематизація економічних теорій щодо економічної сутності процесу аутсорсингу

Теорія	Сутність економічної теорії
Теорія транзакційних витрат [16]	Аналізує витрати, пов'язані з укладанням та виконанням контрактів. Згідно з нею, компанії порівнюють внутрішні витрати на виконання певних функцій із витратами на їх передачу зовнішнім постачальникам. Якщо транзакційні витрати нижчі при аутсорсингу, компанія обирає цей шлях.
Теорія агентських відносин [17]	Розглядає відносини між принципалом (замовником) та агентом (виконавцем). Основна увага приділяється проблемам, що виникають через розбіжності в інтересах та асиметрію інформації між сторонами. В контексті аутсорсингу важливо забезпечити належний контроль та мотивацію агентів для досягнення бажаних результатів.
Теорія ресурсної залежності [18]	Згідно з цією теорією, організації прагнуть мінімізувати залежність від зовнішніх ресурсів та контролювати їх. Аутсорсинг може розглядатися як спосіб зменшення залежності від внутрішніх ресурсів та отримання доступу до зовнішніх компетенцій.
Теорія основних компетенцій [19]	Стверджує, що компанії повинні зосереджуватися на своїх ключових компетенціях, а інші функції передавати зовнішнім виконавцям. Аутсорсинг дозволяє компаніям зосередитися на тому, що вони роблять найкраще, підвищуючи свою конкурентоспроможність.
Теорія стратегічного управління [17]	В рамках цієї теорії аутсорсинг розглядається як стратегічний інструмент для досягнення довгострокових цілей компанії. Він може сприяти підвищенню ефективності, зниженню витрат та покращенню якості послуг або продуктів.

Систематизовано за [16-19]

Отже, аутсорсинг як економічне явище розглядається у межах кількох важливих економічних теорій, кожна з яких пропонує власний погляд на причини та наслідки передачі бізнес-функцій зовнішнім виконавцям. Теорія транзакційних витрат пояснює аутсорсинг як спосіб зниження витрат на організацію та управління внутрішніми процесами. Якщо витрати на укладення контрактів із зовнішніми виконавцями нижчі за внутрішні витрати, компанія обирає аутсорсинг. Ця теорія підкреслює економічну доцільність таких рішень. Теорія агентських відносин акцентує увагу на проблемах асиметрії інформації між замовником і виконавцем. Аутсорсинг розглядається як відносини, що потребують ефективного контролю та стимулювання агента для досягнення результатів, які відповідають інтересам замовника.

Теорія ресурсної залежності фокусується на управлінні залежністю від зовнішніх ресурсів. Аутсорсинг у цьому контексті слугує інструментом для доступу до критично важливих ресурсів і компетенцій, які відсутні у самій компанії. Теорія основних компетенцій підкреслює важливість фокусування компанії на тому, що вона робить найкраще, передаючи інші функції стороннім виконавцям. Це допомагає підвищити ефективність і конкурентоспроможність. Теорія стратегічного управління розглядає аутсорсинг як частину довгострокової стратегії компанії. Передача функцій зовнішнім виконавцям дозволяє знизити витрати, впровадити інновації та швидше адаптуватися до змін ринку.

Ці теорії надають різні перспективи на аутсорсинг, допомагаючи зрозуміти його переваги, ризики та вплив на організаційну ефективність.

ІТ-аутсорсинг пройшов значний шлях розвитку, трансформуючись від перших спроб передачі ІТ-функцій зовнішнім виконавцям до сучасних моделей співпраці.

Можна виокремити 4 основні етапи розвитку аутсорсингу. Також окремо виділимо етап розвитку в Україні [20].

1. Початковий етап (1960-ті – 1970-ті рр). У цей період компанії почали передавати окремі ІТ-завдання зовнішнім постачальникам. Перші приклади включають передачу обробки даних та управління ІТ-інфраструктурою.

2. Другий етап, розширення практики (1980-ті рр.). У 1989 році компанія Eastman Kodak уклала угоду з IBM про передачу управління своїми ІТ-системами, що стало знаковим моментом в історії ІТ-аутсорсингу. Ця угода привернула увагу багатьох корпорацій до переваг аутсорсингу ІТ-послуг.

3. Етап глобалізації та офшорингу (1990-ті рр.). З розвитком телекомунікацій та Інтернету компанії почали передавати ІТ-функції постачальникам з інших країн, зокрема Індії та Китаю, що дозволяло знижувати витрати та отримувати доступ до кваліфікованих кадрів.

4. Сучасний етап, сучасні моделі співпраці (2000-ні – 2020-ті рр.). З'явилися різноманітні моделі аутсорсингу, такі як офшорний, оншорний, ніершорний та гібридний аутсорсинг. Компанії почали використовувати хмарні технології та інші інновації для оптимізації ІТ-процесів.

5. Етап розвитку в Україні (2000-ні – 2020-ті рр.). Завдяки високому рівню технічної освіти та конкурентоспроможним цінам на послуги, країна швидко стала привабливою для іноземних замовників. У 2018 році Україна увійшла до топ-50 країн за обсягом експорту ІТ-послуг, а до 2020 року посіла провідні позиції серед європейських держав у цій галузі. Згідно з даними, у 2021 році експорт ІТ-послуг з України перевищив 5 млрд доларів США, що свідчить про значний внесок країни у глобальний ринок аутсорсингу.

ІТ-аутсорсинг представлений кількома основними моделями, кожна з яких відповідає різним потребам бізнесу. Залежно від географічного розташування постачальників послуг та специфіки співпраці, виділяють офшорний, оншорний, ніершорний та гібридний аутсорсинг. Кожна з цих моделей має свої переваги, недоліки та особливості застосування, табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Моделі ІТ-аутсорсингу

Назва	Суть моделі	Переваги	Недоліки	Сфери застосування
Оншорний аутсорсинг	Передача ІТ-функцій постачальникам, розташованим у тій самій країні, що й замовник	Відсутність мовних та культурних бар'єрів. Прямі комунікації та можливість частих офлайн-	Вища вартість послуг порівняно з офшорними моделями. Обмежений вибір фахівців через вузький	Складні проекти, що потребують постійної взаємодії; фінансовий сектор, державні проекти

		зустрічей. Зрозуміле регулювання та менше ризиків у юридичних питаннях	ринок.	
Ніершорний аутсорсинг	Передача функцій постачальникам у сусідніх або географічно близьких країнах	Помірні витрати порівняно з оншорним аутсорсингом. Географічна близькість забезпечує кращу комунікацію та зручні часові пояси. Схожість культурних і бізнес-практик.	Все ще вищі витрати порівняно з офшорним аутсорсингом. Потенційна залежність від економічних і політичних умов у сусідніх країнах.	ІТ-проекти середнього рівня складності, розробка та підтримка мобільних додатків, кібербезпека
Гібридний аутсорсинг	Поєднання офшорного, оншорного та/або ніершорного аутсорсингу. Частина завдань виконується локально, інша – передається за кордон.	Гнучкість у розподілі завдань між командами залежно від їхньої складності. Оптимізація витрат завдяки використанню переваг кожної моделі. Можливість тримати стратегічні процеси локально.	Ускладнення координації між різними командами. Підвищення витрат на управління проектом.	Великі та складні проекти, що потребують високої кваліфікації і доступу до локального та міжнародного експертного потенціалу
Офшорний аутсорсинг	Передача ІТ- функцій компаніям, розташованим у віддалених країнах, зазвичай із нижчою вартістю праці. Найчастіше вибираються країни Азії, Східної Європи або Латинської Америки	Значна економія витрат завдяки низьким ставкам зарплати. Доступ до великого пулу кваліфікованих фахівців. Цілодобова робота завдяки різниці в часових поясах.	Потенційні труднощі в комунікації через часові пояси та культурні відмінності. Ризики, пов'язані з захистом даних і виконанням контрактних зобов'язань.	Великі проекти з обмеженим бюджетом; розробка програмного забезпечення, тестування продуктів

Джерело: [систематизовано за 2-8]

Офшорний аутсорсинг передбачає передачу ІТ-функцій компаніям, розташованим у віддалених країнах із нижчою вартістю праці. Ця модель популярна завдяки значній економії витрат і доступу до широкого пулу спеціалістів. Водночас можуть виникати труднощі у комунікації через часові пояси та культурні відмінності.

Оншорний аутсорсинг передбачає співпрацю з постачальниками у тій самій країні, що й замовник. Ця модель вигідна через відсутність мовних бар'єрів та зручність особистої комунікації. Проте вона є дорожчою, ніж офшорні альтернативи, через вищі ставки місцевих спеціалістів.

Ніершорний аутсорсинг полягає у передачі функцій компаніям із сусідніх або географічно близьких країн. Це оптимальне рішення для зручної співпраці за помірних витрат, оскільки поєднує географічну близькість та схожі культурні особливості. Недоліком може бути обмежений вибір фахівців у цих країнах.

Гібридний аутсорсинг комбінує різні моделі: офшорний, оншорний та ніершорний. Він забезпечує гнучкість у розподілі завдань, дозволяючи локалізувати стратегічні процеси та делегувати менш критичні за кордон. Водночас ця модель може ускладнювати координацію між командами.

Кожна модель ІТ-аутсорсингу обирається залежно від специфіки проекту, бюджету та стратегічних цілей компанії. Грамотне використання цих моделей дозволяє оптимізувати витрати, підвищити якість послуг і залишатися конкурентоспроможним на глобальному ринку.

Сучасний ІТ-аутсорсинг охоплює широкий спектр технологій і послуг, які компанії передають зовнішнім виконавцям для підвищення ефективності, зниження витрат і доступу до експертних знань. Технології, що найчастіше передаються в аутсорсинг, відображають актуальні потреби бізнесу та тенденції розвитку галузі, хмарні обчислення, кібербезпека, інші інноваційні засоби [1; 20].

Хмарні обчислення є однією з найпоширеніших сфер, які передаються в аутсорсинг. Компанії делеguють управління інфраструктурою, платформами та програмним забезпеченням зовнішнім постачальникам, таким як Amazon Web Services (AWS), Google Cloud Platform (GCP) або Microsoft Azure. Ця технологія дозволяє організаціям масштабувати ресурси відповідно до потреб, уникати витрат на локальну інфраструктуру та забезпечувати високу доступність даних.

Водночас важливою перевагою хмарних обчислень є автоматичне оновлення та інтеграція нових функцій без значних інвестицій.

Кібербезпека є ще однією ключовою сферою ІТ-аутсорсингу. З огляду на зростання кількості кіберзагроз, компанії все частіше передають управління захистом даних спеціалізованим фірмам. Аутсорсингові компанії надають послуги з моніторингу мереж, виявлення загроз, управління доступами та реагування на інциденти. Залучення експертів із кібербезпеки дозволяє організаціям зменшити ризики витоку інформації та забезпечити відповідність нормативним вимогам.

Розробка програмного забезпечення (software development) є традиційною сферою ІТ-аутсорсингу. Компанії делегують зовнішнім командам створення програмних продуктів, мобільних додатків або веб-платформ. Цей підхід дозволяє скоротити час на розробку, отримати доступ до спеціалістів із різних технологій і зосередитися на бізнес-процесах. Особливо популярним є офшорний аутсорсинг у цій сфері, коли компанії залучають фахівців з країн із нижчими витратами на працю.

Інновації відіграють ключову роль у виборі ІТ-аутсорсингу, оскільки сучасний бізнес прагне отримувати доступ до передових технологій і практик. Використання штучного інтелекту, машинного навчання, автоматизації процесів (RPA) та Інтернету речей (IoT) стає все більш поширеним серед компаній, які делегують ці напрямки зовнішнім виконавцям. Завдяки аутсорсингу організації можуть швидше впроваджувати інноваційні рішення, скорочуючи витрати на розробку нових компетенцій всередині компанії.

Передача управління технологіями в аутсорсинг дозволяє компаніям отримати доступ до сучасних інструментів і практик, зосередитися на своїх основних компетенціях та зменшити витрати. Хмарні обчислення, кібербезпека та розробка програмного забезпечення є ключовими напрямками, що розвивають ефективність і конкурентоспроможність бізнесу в умовах швидкої цифрової трансформації. Інновації ж стають визначальним фактором у виборі ІТ-аутсорсингу, формуючи стратегії розвитку сучасних організацій.

1.2. IT-Аутсорсинг як чинник розвитку в сучасних умовах глобалізації

IT-аутсорсинг став вагомим чинником трансформації сучасних економік, впливаючи на створення робочих місць, розвиток інфраструктури та вдосконалення освітніх систем у багатьох країнах. Розглянемо ці аспекти докладніше, рис. 1.1.

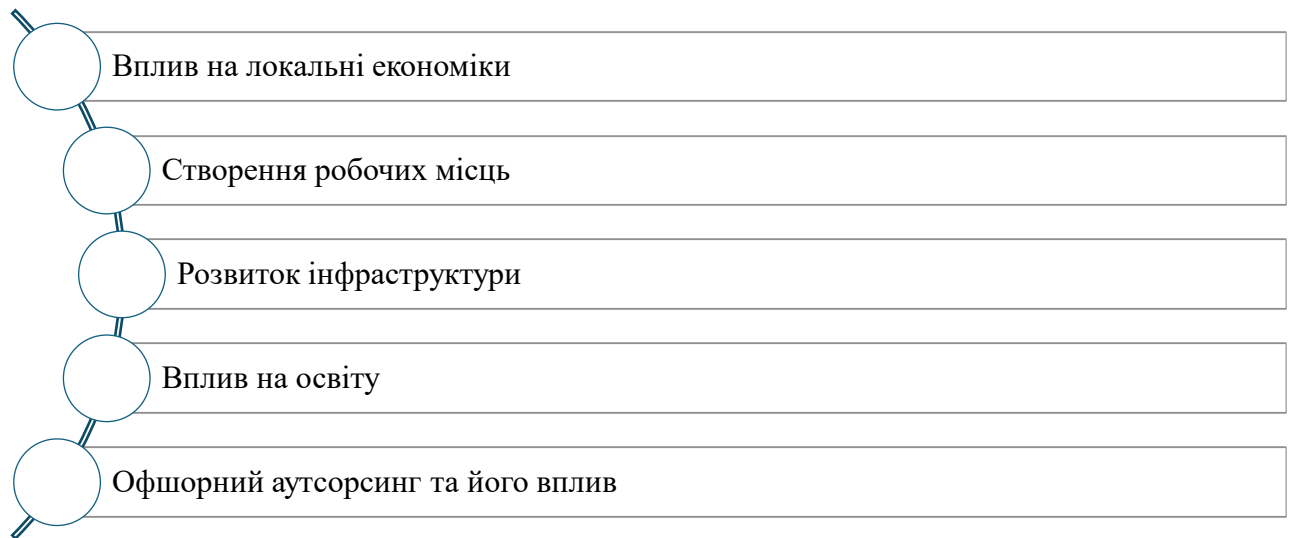

Рис. 1.1. Соціально-економічний вплив IT-аутсорсингу

[1; 2; 3; 6; 7; 9; 20]

1. IT-аутсорсинг стимулює економічне зростання країн, які виступають як постачальники послуг. Доходи від експорту IT-послуг сприяють наповненню державного бюджету, що, у свою чергу, дозволяє фінансувати соціальні програми, розвиток інфраструктури та освіти. Наприклад, Україна завдяки розвитку IT-аутсорсингу досягла значних результатів у зростанні експорту послуг, який перевищив 5 млрд. доларів у 2021 році. У країнах-замовниках аутсорсинг допомагає знижувати витрати на операційні процеси, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності компаній, але може призводити до скорочення локальних робочих місць.

2. IT-аутсорсинг відіграє ключову роль у створенні високооплачуваних робочих місць у країнах, що приймають замовлення. Він стимулює розвиток технічних навичок серед місцевих спеціалістів, зокрема у сфері розробки програмного забезпечення, тестування та кібербезпеки. Водночас країни-замовники стикаються з проблемами втрати робочих місць у низьковартісних

сегментах, таких як технічна підтримка або обробка даних.

3. Інтенсивний розвиток ІТ-аутсорсингу змушує країни-постачальники інвестувати в сучасну інфраструктуру, зокрема в розвиток інтернет-мереж, коворкінгів, бізнес-інкубаторів та технологічних парків. Наприклад, у Києві, Львові та Харкові активно будуються бізнес-центри та створюються умови для роботи ІТ-спеціалістів. Ці інвестиції сприяють не лише розвитку ІТ-сектора, а й позитивно впливають на інші галузі економіки.

4. Поширення ІТ-аутсорсингу стимулює попит на висококваліфікованих фахівців, що, у свою чергу, сприяє модернізації освітніх програм у технічних університетах та запуску нових спеціалізованих курсів. У багатьох країнах з'являються ІТ-академії та навчальні центри, орієнтовані на практичну підготовку кадрів для ІТ-сектора. Цей тренд сприяє формуванню конкурентоспроможної робочої сили, яка відповідає вимогам глобального ринку.

5. Офшорний аутсорсинг має як позитивні, так і негативні наслідки для країн, що приймають послуги. З одного боку, він створює можливості для економічного розвитку, стимулює зайнятість та інвестиції в інфраструктуру. З іншого боку, залежність економіки від офшорного аутсорсингу може стати проблемою в умовах глобальної нестабільності, коли міжнародні компанії скорочують замовлення або змінюють стратегії. Для країн-замовників офшорний аутсорсинг дозволяє знижувати витрати, але може призводити до «відтоку» робочих місць за кордон. Це викликає дискусії щодо необхідності підтримки локальної зайнятості.

ІТ-аутсорсинг чинить значний вплив на локальні економіки, інфраструктуру та освіту. Його роль у створенні робочих місць є безперечно важливою для країн, що приймають послуги, але викликає певні виклики для країн-замовників. Розвиток аутсорсингу вимагає балансу між економічною вигодою та соціальними наслідками, що робить його одним із ключових чинників сучасної глобальної економіки.

ІТ-аутсорсинг є важливим компонентом міжнародних економічних відносин, впливаючи на глобальний розподіл праці та створюючи умови для економічного зростання в країнах, які виступають основними постачальниками послуг. Основна роль ІТ-аутсорсингу полягає в тому, щоб забезпечити

компаніям доступ до висококваліфікованих фахівців із різних регіонів світу, знижуючи операційні витрати та розширюючи можливості інновацій. Серед найбільш провідних країн, що розвивають ринок ІТ-аутсорсингу в глобальному масштабі можна відмітити Індію, Китай, Філіппіни, Мексику, Польщу, Південну Африку та Україну [21-25]. Проаналізуємо кожен з перелічених країн, крім України, як присвячено розділ 2 дослідження.

Індія [21-25] є найбільшим гравцем на ринку ІТ-аутсорсингу, займаючи близько 55% глобального ринку послуг. Основними перевагами Індії є велика кількість англомовних спеціалістів, конкурентоспроможні ціни та добре розвинена ІТ-інфраструктура. Індійські компанії, такі як Tata Consultancy Services, Infosys та Wipro, обслуговують клієнтів із США, Великої Британії та Європи. Попри це, виклики включають зростання заробітних плат і конкуренцію з іншими ринками.

Китай [24] поступово розвиває свій ІТ-аутсорсинговий сектор, орієнтуючись переважно на азійські та європейські ринки. Країна є привабливою для компаній завдяки масштабності ресурсів і державній підтримці розвитку технологічних парків. Однак бар'єрами залишаються мовні та культурні особливості, а також певна віддаленість від англомовних ринків. Китай активно інвестує в автоматизацію, штучний інтелект і аналіз великих даних, щоб посилити свою конкурентоспроможність.

Філіппіни [21-23; 25] є одним із провідних гравців у сегменті обслуговування клієнтів (ВРО) та технічної підтримки. Їхній успіх пояснюється високим рівнем володіння англійською мовою серед населення та культурною близькістю до США, які є основним замовником. Однак ринок обмежується фокусом переважно на менш складних функціях ІТ-аутсорсингу.

Мексика [21-23; 25] є ключовим гравцем на ринку ніершорного аутсорсингу для США завдяки географічній близькості та спільним часовим поясам. ІТ-сектор країни швидко розвивається, зокрема завдяки інвестиціям у технологічну освіту. Проте проблеми включають відносно високий рівень злочинності та обмежену кількість фахівців у вузьких ІТ-сферах.

Польща [21-23; 25] є провідним ІТ-аутсорсинговим ринком у Європі завдяки висококваліфікованим спеціалістам, знанню мов і розвиненій інфраструктурі.

Вона є популярним вибором для західноєвропейських компаній, які шукають якість і зручність комунікації без культурних бар'єрів. Польський ринок характеризується фокусом на складних ІТ-завданнях, включаючи розробку програмного забезпечення та кібербезпеку.

Південна Африка [21-23; 25] розвиває свій ІТ-аутсорсинговий сектор, орієнтуючись на клієнтів із Великої Британії та Європи. Основною перевагою є англomовне населення та відносно низькі витрати на працю. Однак цей ринок стикається з викликами, зокрема нестачею інфраструктури та обмеженою кількістю висококваліфікованих спеціалістів.

Індія лідирує завдяки великій кількості англomовних фахівців, низьким витратам і розвиненій ІТ-інфраструктурі. Китай активно розвивається завдяки державній підтримці та інвестиціям у технології, зосереджуючись на регіональних ринках. Філіппіни виділяються високим рівнем англійської мови та спеціалізацією на клієнтській підтримці. Мексика приваблює США через географічну близькість і спільні часові пояси. Польща є європейським лідером завдяки високій якості роботи, мовним навичкам і культурній близькості до Західної Європи.

Серед найвагоміших трендів сучасного розвитку ІТ-аутсорсингу можна відмітити Штучний інтелект (AI) та автоматизація поступово трансформують традиційний підхід до ІТ-аутсорсингу, відкриваючи нові можливості для компаній і змінюючи структуру зайнятості в галузі. Ці технології дозволяють скоротити витрати, підвищити ефективність процесів і оптимізувати використання ресурсів.

На рис. 1.2 наведено перелік рутинних завдань, які вже замінюються в ІТ-аутсорсингу роботою штучного інтелекту, або будуть замінені в найближчій перспективі.

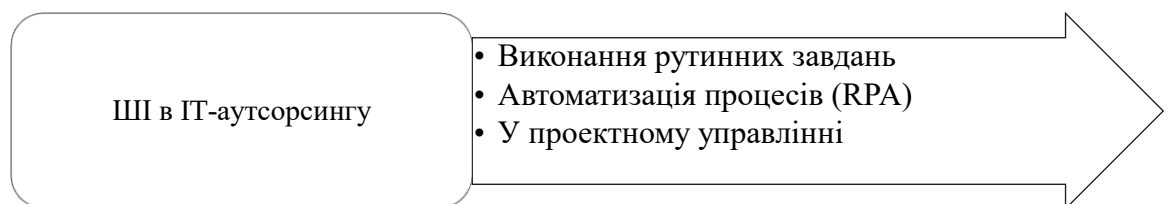

Рис. 1.2. Використання ШІ в ІТ-аутсорсингу [26; 27]

Штучний інтелект (ШІ) та автоматизація поступово змінюють підхід до ІТ-

аутсорсингу, відкриваючи нові можливості для компаній. Завдяки цим технологіям виконання рутинних завдань стає швидшим та ефективнішим. Наприклад, ІІІ активно використовується для автоматизації тестування програмного забезпечення через такі інструменти, як Selenium або Appium, що дозволяє зменшити час на перевірку функціональності й мінімізувати помилки. Технічна підтримка також зазнала трансформації – чат-боти, наприклад, на базі OpenAI GPT, стали важливим інструментом для обробки запитів клієнтів, надаючи швидкі відповіді на поширені питання та перенаправляючи складні проблеми до фахівців [26; 27].

Автоматизація процесів (RPA) забезпечує новий рівень оптимізації в таких сферах, як фінансові операції чи управління клієнтськими даними. Наприклад, фінансові компанії, такі як Deloitte, використовують RPA для обробки рахунків і складання звітності, зменшуючи ризик помилок та економлячи час. CRM-системи, оснащені автоматизованими функціями, дозволяють краще управляти даними клієнтів і пропонувати персоналізовані рішення, що значно підвищує якість обслуговування.

У проектному управлінні ІІІ допомагає аналізувати дані, прогнозувати ризики та оптимізувати використання ресурсів. Інструменти, інтегровані з ІІІ, як-от Jira або Microsoft Azure DevOps, автоматично планують проекти, враховуючи терміни, бюджет і доступність команд. Це дозволяє компаніям швидко реагувати на зміни й знижувати ризики в процесі розробки.

Реальні приклади застосування цих технологій свідчать про їхню ефективність. Наприклад, Amazon активно використовує роботів і ІІІ для автоматизації логістичних процесів, знижуючи витрати та підвищуючи швидкість обробки замовлень. Google застосовує алгоритми машинного навчання для персоналізації сервісів, що покращує досвід користувачів. Accenture інтегрує автоматизацію у свої консалтингові послуги, прискорюючи аналіз і прийняття рішень [26; 27].

Штучний інтелект і автоматизація створюють нові умови для розвитку ІТ-аутсорсингу, дозволяючи компаніям оптимізувати процеси, знижувати витрати та підвищувати продуктивність. Водночас ці зміни вимагають від компаній адаптації та інвестицій у навчання персоналу, щоб максимально використати

потенціал інновацій.

В цілому майбутнє ІТ-аутсорсингу формується під впливом глобальних економічних, технологічних і соціальних змін.

До ключових трендів, які визначатимуть розвиток цієї галузі в найближчому майбутньому можна виділити такі, рис. 1.3.

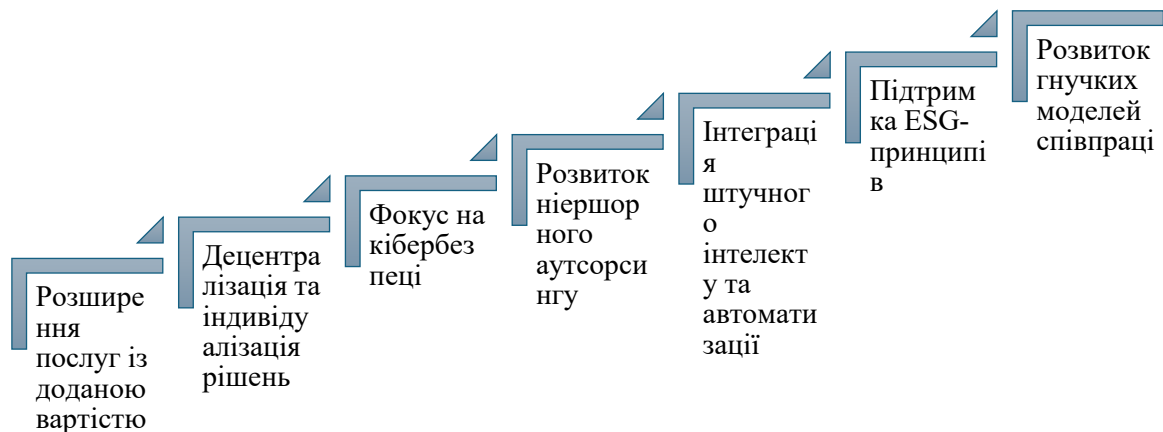

Рис. 1.3. Світові тренди розвитку ІТ-аутсорсингу [28; 29]

1. Компанії все частіше орієнтуються на партнерів, які здатні не лише виконувати технічні завдання, але й пропонувати стратегічні рішення. Зростає попит на послуги з аналітики великих даних (Big Data), інтеграції штучного інтелекту (ШІ) та автоматизації бізнес-процесів (RPA). Відносини між замовниками та постачальниками еволюціонують у бік стратегічного партнерства [28; 29].

2. Замість стандартних пакетів послуг замовники дедалі більше шукають індивідуальні рішення, адаптовані до їхніх потреб. Це включає створення персоналізованих програм, індивідуальних архітектур даних та інтегрованих екосистем, які відповідають унікальним бізнес-моделям [28; 29].

3. Із зростанням кіберзагроз та суворішими регуляціями компанії будуть приділяти особливу увагу безпеці даних. Постачальники послуг ІТ-аутсорсингу інвестуватимуть у технології захисту інформації та забезпечення відповідності міжнародним стандартам, таким як GDPR або ISO 27001 [28; 29].

4. Через глобальні політичні ризики та порушення ланцюгів постачання зростає популярність ніершорного аутсорсингу. Замовники віддають перевагу географічно ближчим постачальникам, щоб зменшити часові, мовні та культурні бар'єри. Це створює нові можливості для країн Центральної та Східної Європи, Латинської Америки та Південно-Східної Азії [28; 29].

5. ШІ та автоматизація змінюють сам характер аутсорсингових послуг. Більше компаній використовуватимуть ці технології для виконання рутинних завдань, зосереджуючи людські ресурси на творчих і стратегічних аспектах. Постачальники послуг пропонуватимуть комплексні рішення, що поєднують автоматизацію та управління великими обсягами даних [28; 29].

6. Замовники дедалі частіше обиратимуть постачальників, які відповідають стандартам екологічної, соціальної та корпоративної відповідальності (ESG). Це змусить компанії-учасники ринку ІТ-аутсорсингу інвестувати в екологічно чисті технології, розробляти соціально відповідальні програми та забезпечувати прозорість своїх бізнес-процесів [28; 29].

7. Популярність гнучких моделей роботи, таких як Agile та DevOps, змінює підхід до управління проектами в ІТ-аутсорсингу. Більше проектів реалізовуватимуться з акцентом на адаптивність і швидке реагування на зміни, що дозволить замовникам і постачальникам ефективніше співпрацювати в умовах невизначеності [28; 29].

Ці тренди відображають трансформацію ІТ-аутсорсингу в умовах цифрової економіки, де гнучкість, інноваційність і стратегічна співпраця стають основними чинниками успіху.

1.3. Методика дослідження впливу міжнародної економічної інтеграції на ІТ-аутсорсинг

В роботі для аналізу впливу міжнародної економічної інтеграції на розвитку ІТ-аутсорсу в Україні використано певну логіку дослідження, яка відображена на рис. 1.4.

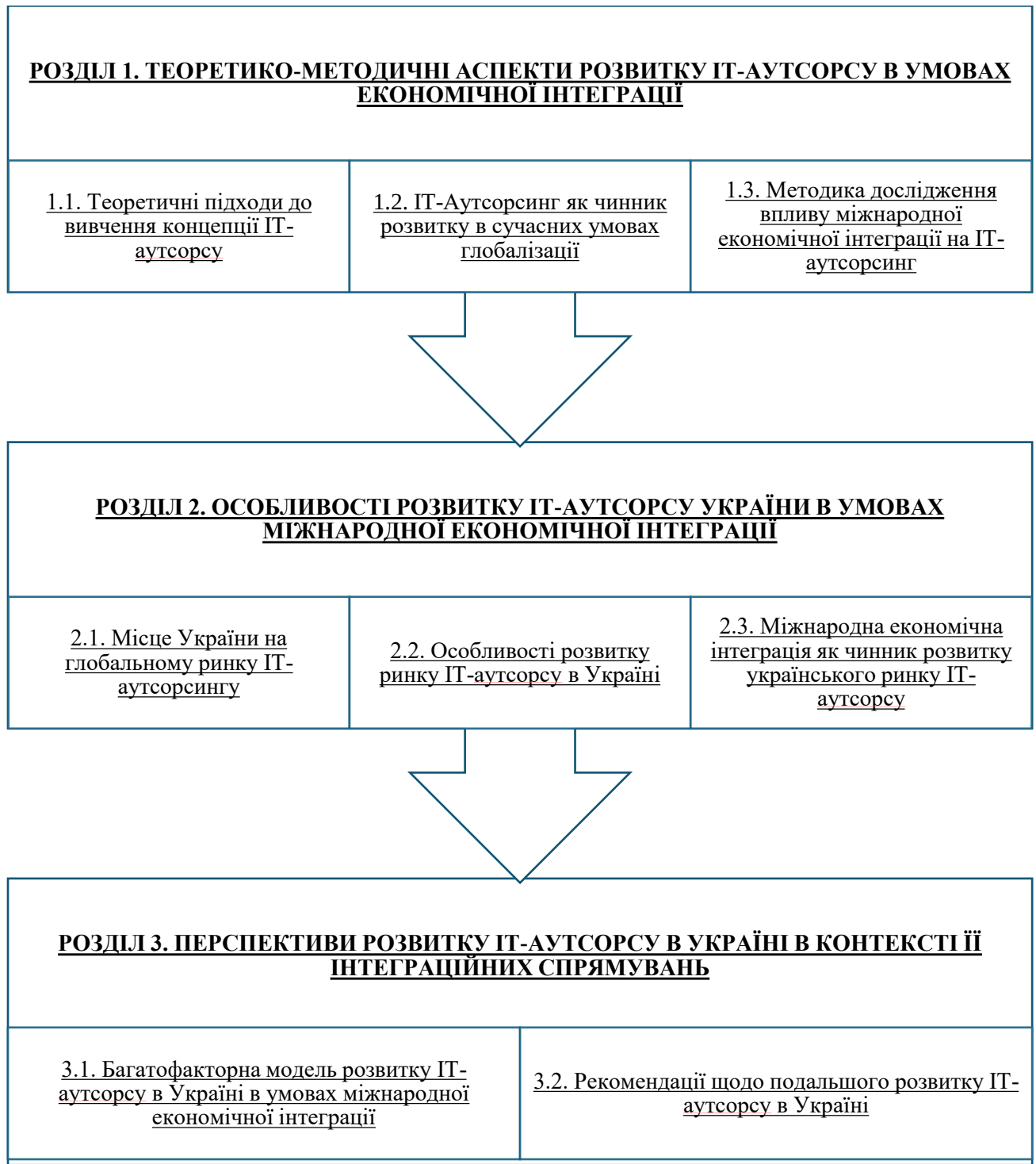

Рис. 1.4. Структурно-логічна схема дослідження [розроблено автором]

Що стосується застосованих методів дослідження, варто відмітити, класичні загальнонаукові методи, а також, регресійний аналіз, кореляційний аналіз, порівняльний аналіз, прогностичний, описовий, графічні методи дослідження, а також методи логічної оцінки.

Аналіз і синтез. Ці методи використані для систематизації теоретичних підходів до концепції ІТ-аутсорсингу та дослідження його впливу на економіку

України. Аналіз дозволив розділити загальне поняття на складові, тоді як синтез допоміг об'єднати інформацію для формування цілісного уявлення про тему.

Індукція та дедукція. Використовувалися для висновків щодо тенденцій розвитку ІТ-аутсорсингу та його ролі в умовах міжнародної економічної інтеграції. Індукція дозволила узагальнити окремі спостереження (наприклад, статистичні дані), а дедукція забезпечила розгляд загальних принципів, застосованих до конкретних випадків.

Регресійний аналіз. Застосований для оцінки взаємозв'язку між показниками економічної інтеграції (наприклад, обсягом експорту ІТ-послуг) та розвитком ІТ-аутсорсингу в Україні. Метод дозволив виявити залежності та зробити прогнози оцінки.

Кореляційний аналіз. Використовувався для визначення сили зв'язку між розвитком міжнародної економічної інтеграції та ключовими показниками ІТ-аутсорсингу. Метод допоміг оцінити, наскільки тісно ці явища пов'язані.

Порівняльний аналіз. Дозволив порівняти розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні з іншими країнами (наприклад, Індією, Польщею). Цей підхід був ключовим у дослідженні конкурентних переваг України.

Графічні методи. Для візуалізації даних використовувалися графіки, таблиці та діаграми. Це полегшило розуміння динаміки розвитку ІТ-аутсорсингу та трендів ринку.

Описовий метод. Застосований для аналізу теоретичних основ аутсорсингу, його видів і моделей, а також опису специфіки українського ІТ-сектору.

Прогностичний аналіз. Застосований для визначення перспектив розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні. Завдяки прогнозуванню було визначено можливі сценарії розвитку галузі під впливом міжнародної інтеграції.

PESTEL-аналіз. Дозволив визначити, які зовнішні умови сприяють розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні, а які створюють ризики. Це допомогло обґрунтувати рекомендації щодо адаптації ІТ-компаній до зовнішніх викликів і використання можливостей міжнародної інтеграції.

Таким чином, використання цих методів дозволило комплексно дослідити вплив міжнародної економічної інтеграції на розвиток ІТ-аутсорсингу в Україні, оцінити сучасний стан ринку, визначити його місце у глобальному контексті та

сформулювати рекомендації щодо подальшого розвитку.

Висновки до першого розділу

1. Систематизовано теоретичні підходи до вивчення концепції ІТ-аутсорсу. Розгляд ІТ-аутсорсингу через призму різних теоретичних підходів дозволяє зрозуміти багатогранність цього явища. Теорія поділу праці підкреслює важливість спеціалізації, яка забезпечує підвищення продуктивності та ефективності бізнесу. Підхід оптимізації витрат демонструє, як ІТ-аутсорсинг сприяє зниженню операційних витрат за рахунок передачі функцій зовнішнім постачальникам. Стратегічний підхід акцентує увагу на можливості компаній зосереджуватися на ключових компетенціях і впроваджувати інновації. Управління ризиками додає важливий аспект захисту даних і мінімізації загроз. Поєднання цих підходів забезпечує всебічне розуміння ІТ-аутсорсингу як інструменту підвищення конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

2. Досліджено аутсорсинг як чинник розвитку в сучасних умовах глобалізації. ІТ-аутсорсинг є вагомим чинником трансформації світової економіки, впливаючи на економічний розвиток, створення високооплачуваних робочих місць, модернізацію інфраструктури та покращення освіти в країнах-постачальниках. Він дозволяє країнам-замовникам знижувати витрати, оптимізувати бізнес-процеси та підвищувати ефективність. Інтеграція технологій, таких як штучний інтелект та автоматизація, змінює характер аутсорсингу, відкриваючи нові можливості для стратегічного партнерства та інновацій. Водночас ІТ-аутсорсинг вимагає уваги до соціальних наслідків, таких як збереження локальної зайнятості та збалансований розвиток інфраструктури. У глобальному масштабі він є потужним інструментом, що сприяє інтеграції країн у міжнародні економічні відносини та формуванню сучасних бізнес-моделей.

3. Запропоновано методiku дослідження впливу міжнародної економічної інтеграції на ІТ-аутсорсинг як поєднання загальнонаукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного моделювання.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІТ-АУТСОРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

2.1. Місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу

У сучасному світі ІТ-аутсорсинг набуває все більшого значення, оскільки компанії прагнуть оптимізувати витрати, забезпечити доступ до висококваліфікованих кадрів та підвищити ефективність своїх бізнес-процесів [30; 31; 45]. Глобальний ринок ІТ-аутсорсингу оцінюється в 512,5 млрд дол. США в 2024 р., і очікується, що його зростання відбуватиметься в середньому за рік на 10,99% [30; 45]. Основними драйверами зростання є збільшення попиту на хмарні технології, розвиток дистанційної роботи та необхідність використання інноваційних технологій [31; 48], рис. 2.1

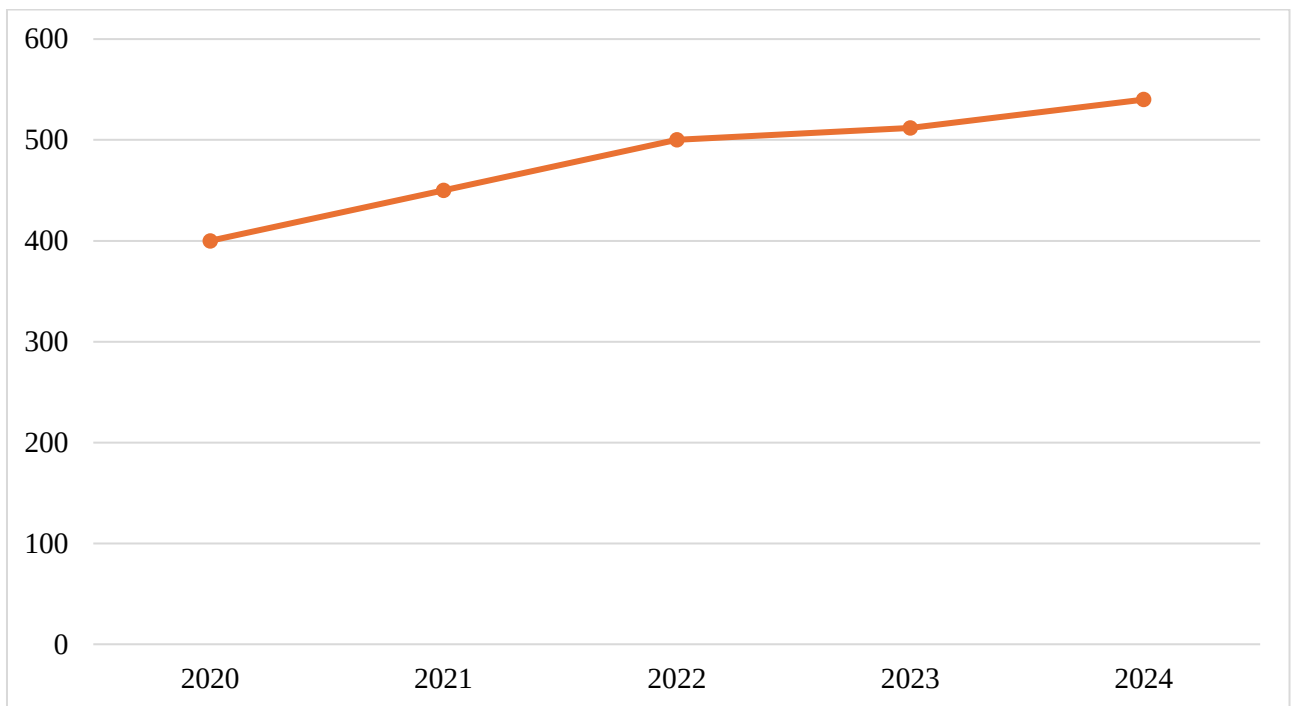

Рис. 2.1. Динаміка зростання глобального ринку ІТ-аутсорсингу [30; 45]

У 2020 р. обсяг ринку становив приблизно 400 млрд. дол. США. Це був базовий рік, що заклав основу для подальшого зростання. Протягом 2021 р. ринок зріс до 450 млрд. дол. США, що свідчить про значне зростання попиту на аутсорсингові послуги, зумовлене переходом багатьох компаній до цифрових

платформ і впровадженням нових технологій у відповідь на пандемію COVID-19 [33; 48].

У 2022 р. обсяг ринку досяг 500 млрд. дол. США, що свідчить про стабільну тенденцію до зростання. Це пояснюється активною інтеграцією аутсорсингових послуг у бізнес-процеси компаній, особливо в секторах, які потребують автоматизації та оптимізації витрат.

У 2023 р. зростання ринку дещо сповільнилося, але залишилося позитивним, досягнувши 512 млрд. дол. США. Це свідчить про зрілість ринку, де великі компанії вже інтегрували аутсорсингові стратегії, тоді як менші компанії поступово долучаються до цієї практики.

Очікується, що до 2024 р. обсяг ринку сягне 540 млрд. дол. США. Така динаміка зростання вказує на те, що ІТ-аутсорсинг залишається ключовим інструментом для бізнесу, який прагне знижувати витрати, підвищувати ефективність і використовувати сучасні технології. Подальше зростання буде зумовлене впровадженням штучного інтелекту, автоматизації процесів і збільшенням попиту на спеціалізовані ІТ-рішення.

Прогнозується, що до 2024 р. США залишатимуться лідером у галузі ІТ-аутсорсингу, генеруючи основну частину доходів у цьому сегменті. Водночас, 63,5% глобального ІТ-аутсорсингу припадатиме на три ключові напрями: адміністрування ІТ-систем; хостинг вебсайтів, розробка програмного забезпечення.

Тенденція до збільшення використання хмарних технологій є визначальним чинником. Близько 90% компаній використовуватимуть хмарні рішення для організації аутсорсингу, а 45% планують збільшити витрати на ІТ-аутсорсинг. Крім того, провідні підгалузі, такі як аутсорсинг бізнес-процесів (БРО) та інформаційних технологій (ІТО), залишатимуться ключовими сегментами ринку.

Розвиток ІТ-аутсорсингу не обмежується традиційними напрямками. Зростаюча кількість компаній впроваджує штучний інтелект (ШІ), машинне навчання та технології обробки великих даних для підвищення ефективності

своїх процесів. Польща та Україна є активними центрами ІТ-аутсорсингу, де очікується зростання кількості програмістів до 28,7 млн. дол. США до кінця 2024 р. Це сприяє зростанню привабливості регіону для міжнародних замовників завдяки конкурентоспроможним ставкам та високій кваліфікації фахівців.

Розподіл аутсорсингової діяльності у сфері ІТ має свої регіональні особливості, зумовлені рівнем кваліфікації кадрів, інфраструктурою та вартістю послуг. Наприклад, країни Азії, зокрема Індія, Китай, Філіппіни та В'єтнам, залишаються значними центрами ІТ-аутсорсингу. Індія особливо виділяється завдяки великому пулу кваліфікованих розробників та високому рівню володіння англійською мовою. Китай також є важливим гравцем у цьому секторі, хоча мовний бар'єр може створювати певні труднощі. Філіппіни та В'єтнам привертають увагу замовників завдяки низьким витратам на послуги та зростаючій кількості підготовлених ІТ-фахівців.

Східна Європа, зокрема Україна, Польща та Румунія, є популярними напрямками для nearshore-аутсорсингу. Ці країни пропонують конкурентоспроможні ціни, близькість до західних ринків і високий рівень кваліфікації кадрів. Латинська Америка, представлена такими країнами, як Мексика, Бразилія та Аргентина, приваблює північноамериканські компанії завдяки культурній схожості та спільним часовим поясам. Північна Америка та Західна Європа, хоча здебільшого є клієнтами аутсорсингових послуг, також використовують внутрішній аутсорсинг для доступу до спеціалізованих навичок або управління піковими навантаженнями. Карта, що демонструє регіональний розподіл ІТ-аутсорсингу, буде доречна після цього абзацу, щоб ілюструвати географічну структуру ринку (рис. 2.2).

Як видно з даних рис. 2.2, розподіл ІТ-аутсорсингу у світі має чітко виражені регіональні особливості, які залежать від кваліфікації кадрів, вартості послуг і розвиненості інфраструктури. Найбільшу частку ринку займає Азія, яка становить 45% глобального ІТ-аутсорсингу. Лідером у цьому регіоні є Індія, відома своїм великим пулом висококваліфікованих ІТ-фахівців, конкурентними ставками та високим рівнем володіння англійською мовою. Китай також

залишається важливим гравцем завдяки своїй економічній ефективності, хоча мовний бар'єр іноді створює певні виклики. До регіону також належать Філіппіни та В'єтнам, які стають дедалі популярнішими завдяки низьким витратам і зростаючій кількості кваліфікованих розробників.

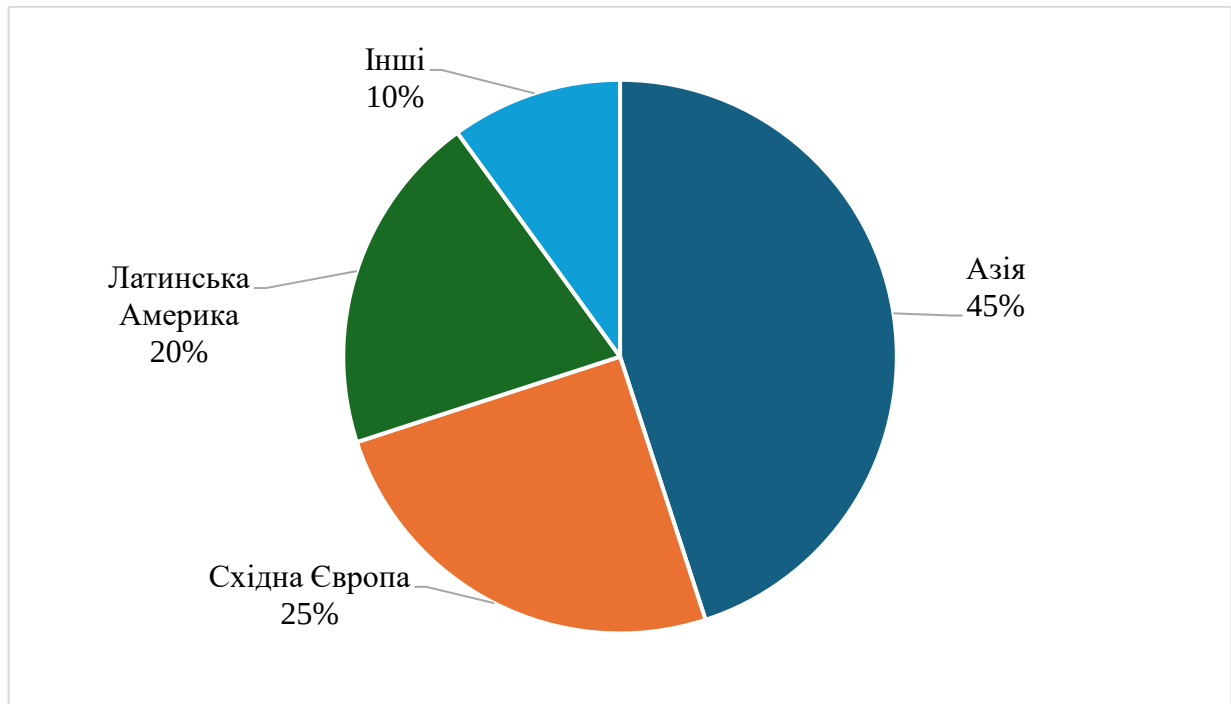

Рис. 2.2 Регіональний розподіл ІТ-аутсорсингу [31; 42; 44]

Другу за значенням частку ринку, а саме 25%, займає Східна Європа. Країни цього регіону, такі як Україна, Польща та Румунія, відомі своїми висококваліфікованими кадрами та конкурентними ставками. Їхня близькість до ринків Західної Європи робить ці країни популярними для nearshore-аутсорсингу, що дозволяє компаніям оптимізувати витрати та мінімізувати часові розбіжності.

Латинська Америка охоплює 20% ринку ІТ-аутсорсингу. Країни, як-от Мексика, Бразилія та Аргентина, є привабливими для компаній зі США через культурну схожість і спільні часові пояси. Це особливо важливо для американських замовників, які прагнуть ефективної комунікації та спрощення управління проектами.

Решта 10% ринку припадає на інші регіони, включаючи Північну Америку та Західну Європу. У цих країнах переважає внутрішній аутсорсинг, який

використовується для виконання завдань, що потребують спеціалізованих навичок або управління піковими навантаженнями.

Темпи зростання ринку ІТ-аутсорсингу значно варіюються залежно від регіону. Азія, Східна Європа та Латинська Америка демонструють позитивну динаміку завдяки розвитку цифрових технологій, збільшенню попиту на аутсорсингові послуги та адаптації до глобальних тенденцій [3; 16; 19]. На рис. 2.3 представлено обсяг ринків цих регіонів з 2020-2024 рр., розраховані на основі середніх річних темпів зростання, 12 % для Азії, 15 % для Східної Європи та 10 % для Латинської Америки. Ці дані дають змогу простежити динаміку розвитку та визначити конкурентоспроможність регіонів у глобальному контексті.

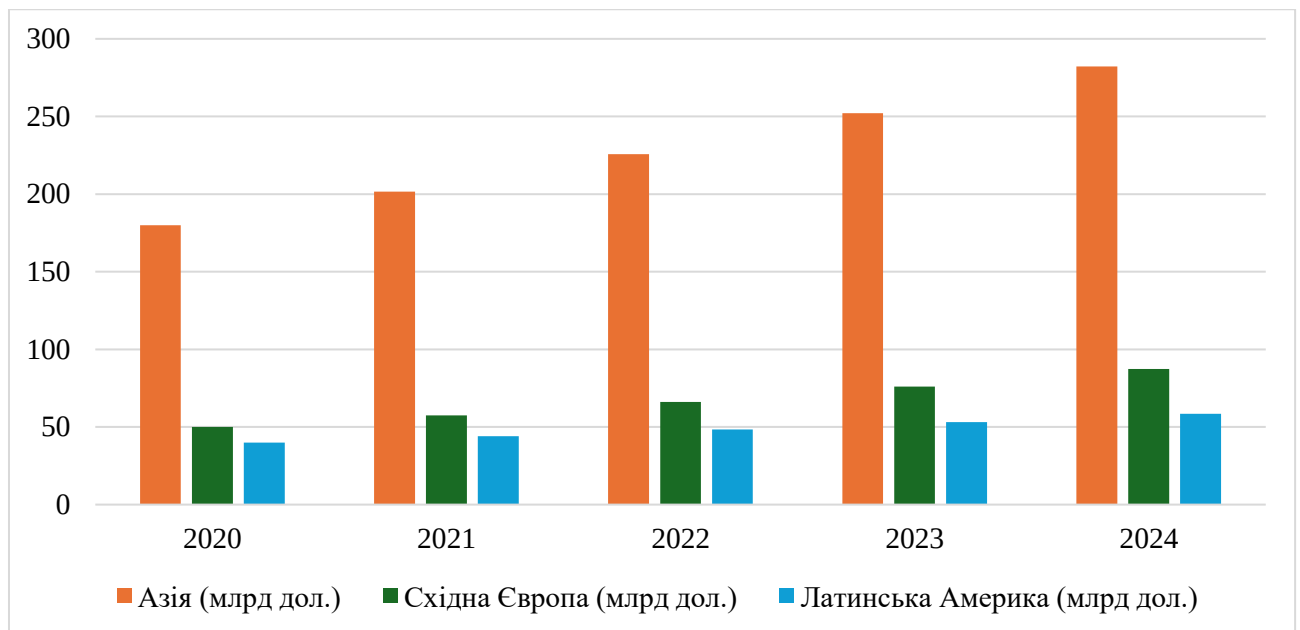

Рис. 2.3. Динаміка зростання ринку ІТ-аутсорсингу за регіонами
[30; 32; 45]

Дані рис. 2.3 свідчать, що Азія є найбільшим регіональним ринком ІТ-аутсорсингу, починаючи з 180 млрд дол. США у 2020 р. та досягаючи 282,3 млрд дол. у 2024 р. Середній річний приріст у 12% зумовлений домінуючою роллю країн, таких як Індія, Китай та В'єтнам, які пропонують велику кількість висококваліфікованих фахівців за конкурентними цінами.

Східна Європа демонструє найбільші темпи зростання серед розглянутих регіонів – 15% на рік. Обсяг ринку зріс з 50 млрд дол. США у 2020 р. до 87,4

млрд дол. США у 2024 р. Це пояснюється високим рівнем кваліфікації кадрів у країнах, таких як Україна, Польща та Румунія, а також їхньою близькістю до європейських клієнтів, що сприяє популярності nearshore-аутсорсингу.

Латинська Америка, маючи середній темп зростання 10% на рік, також демонструє стабільну динаміку, збільшуючи свій обсяг з 40 млрд доларів у 2020 р. до 58,5 млрд дол. США у 2024 р. Основними драйверами зростання є культурна близькість та спільні часові пояси з Північною Америкою, що робить цей регіон привабливим для компаній США.

Аналіз цих даних підкреслює сильні сторони кожного регіону, Азія залишається лідером за масштабом, Східна Європа – за темпами зростання, а Латинська Америка – за зручністю співпраці для американських компаній. Така регіональна динаміка свідчить про подальше розширення глобального ринку ІТ-аутсорсингу та його вплив на економічний розвиток окремих країн.

У різних країнах рівень знання англійської значно варіюється, що визначається історичними, освітніми та культурними особливостями [36; 38; 41]. В табл. 2.1 та рис 2.4 наведено частку англомовних ІТ-спеціалістів у провідних країнах ІТ-аутсорсингу, а також загальну кількість ІТ-фахівців у цих країнах. Ці дані дозволяють порівняти конкурентоспроможність різних регіонів з точки зору володіння англійською мовою.

Таблиця 2.1

Кількість англомовних ІТ-спеціалістів в основних країнах розповсюдження ІТ-аутсорсингу

Країна	%	Кількість ІТ-фахівців, тис. осіб
Індія	90	2800
Філіппіни	75	100
В'єтнам	35	100
Пакистан	60	500
Бангладеш	50	400
Шрі-Ланка	60	83
Сінгапур	95	105
Малайзія	80	187
Мексика	40	1000
Бразилія	25	500
Аргентина	30	134
Колумбія	35	400

Чилі	45	120
Україна	80	200
Польща	85	295
Румунія	75	125
Угорщина	70	80
Нідерланди	90	90
Німеччина	60	500

Джерело: [35; 38; 41]

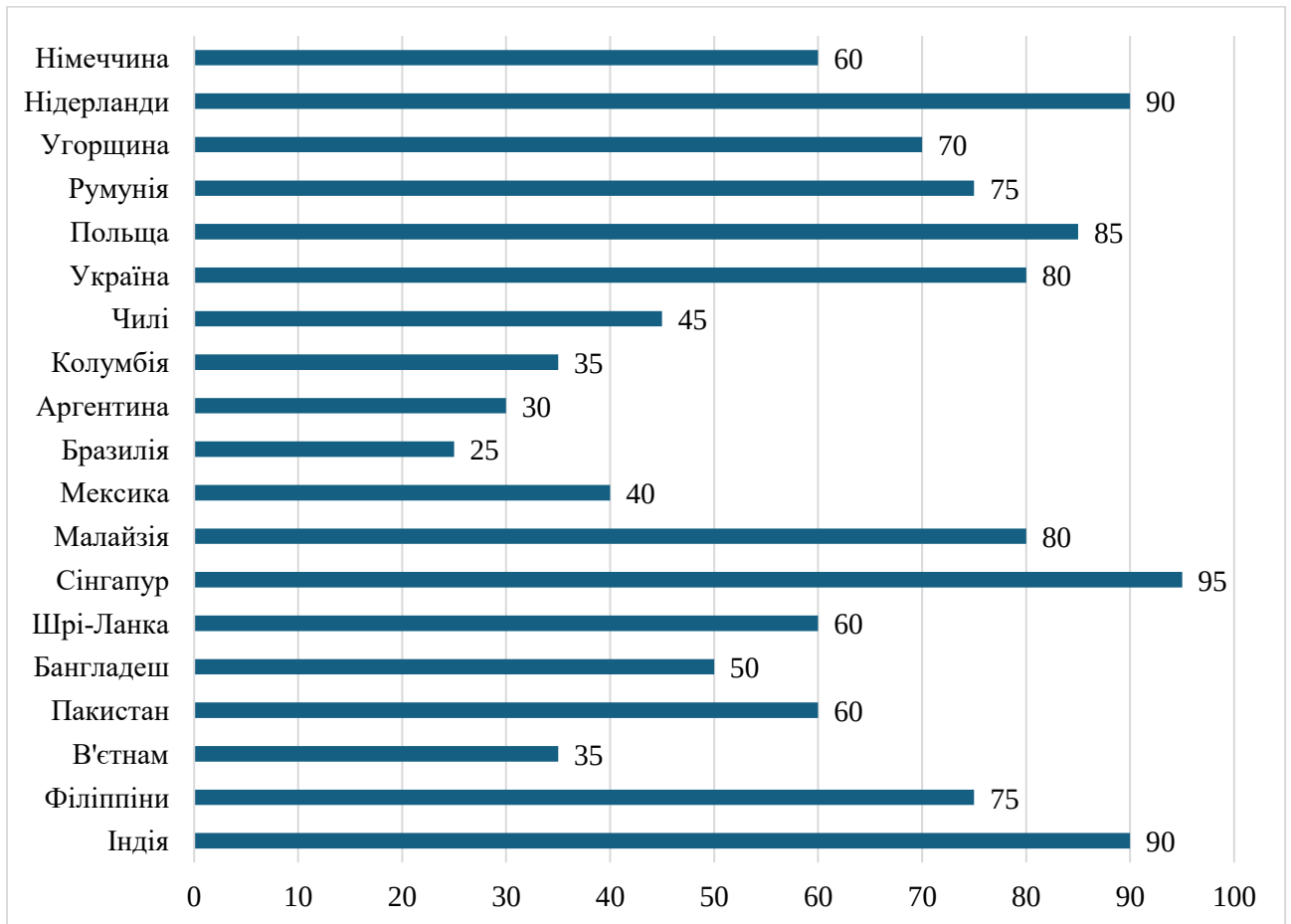

Рис. 2.4. Відсоток англомовних IT-фахівців по країнах [35; 38; 41]

Наведені дані, доводять, що Азія залишається ключовим регіоном для IT-аутсорсингу, демонструючи як великі обсяги кадрів, так і значну варіативність у рівні володіння англійською мовою. Лідером є Індія, де 90% IT-фахівців (2,8 млн. осіб) володіють англійською, що забезпечує їй безперечну конкурентну перевагу на світовому ринку. Сінгапур також виділяється високим рівнем англомовності (95%), хоча загальна кількість спеціалістів значно менша (105 тисяч). У Філіппінах 75% IT-фахівців володіють англійською, що робить країну важливим

регіональним гравцем у сфері ІТ-аутсорсингу. Натомість у В'єтнамі (35%) та Бангладеші (50%) рівень англомовності значно нижчий, що обмежує їхню привабливість для клієнтів із англомовних країн. Пакистан і Шрі-Ланка мають помірний рівень англомовності (60%), що сприяє їхній участі в регіональних ІТ-проєктах.

Латинська Америка демонструє значно нижчий рівень володіння англійською мовою серед ІТ-спеціалістів порівняно з іншими регіонами. Найкращі показники у Чилі (45%), а також у Мексиці, де 40% фахівців володіють англійською. Це дозволяє Мексиці залишатися найбільшим центром ІТ-аутсорсингу в регіоні завдяки великому пулу кадрів (1 млн фахівців). У Бразилії лише 25% ІТ-спеціалістів володіють англійською, що знижує її конкурентоспроможність, попри велику кількість фахівців (500 тисяч). Аргентина (30%) та Колумбія (35%) демонструють подібний рівень володіння мовою, але мають менший пул фахівців, що обмежує їхній вплив на глобальний ринок.

Європа вирізняється найвищим рівнем володіння англійською серед ІТ-спеціалістів, особливо в таких країнах, як Нідерланди (90%), Польща (85%) та Україна (80%). Це дозволяє країнам Східної Європи активно конкурувати з Азією, пропонуючи висококваліфікованих фахівців із відмінним рівнем англомовності. Польща має найбільший пул ІТ-фахівців серед країн Східної Європи (295 тисяч), проте Україна демонструє оптимальне співвідношення якості послуг, рівня володіння англійською та конкурентних цін. Румунія (75%) та Угорщина (70%) також є важливими гравцями, хоча їхня кількість фахівців є меншою.

Україна є одним із найважливіших центрів ІТ-аутсорсингу в Європі. 80% українських ІТ-фахівців володіють англійською мовою, що робить країну привабливою для замовників із США, Великобританії та інших англомовних країн. Крім того, значна кількість фахівців (200 тисяч) дозволяє обслуговувати великі міжнародні проєкти. У поєднанні з високою кваліфікацією кадрів, досвідом роботи у складних технологічних проєктах та конкурентними

ставками, Україна є однією з найбільш перспективних країн у сфері ІТ-аутсорсингу [35; 41; 42; 46].

Рівень володіння англійською мовою суттєво впливає на привабливість країн для ІТ-аутсорсингу.

Вартість ІТ-аутсорсингу залежить від країни та рівня кваліфікації фахівців. Наприклад, середня ставка розробника в Індії коливається від 15 до 40 доларів США за годину, тоді як у Польщі цей показник становить 40-65 доларів. У країнах Латинської Америки, таких як Мексика та Бразилія, ставки варіюються від 25 до 50 доларів за годину, що робить їх конкурентоспроможними для американських компаній. Детальну інформацію щодо ставок у різних країнах наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Ставки оплати праці розробників за регіонами

Країна	Junior, \$	Middle, \$	Senior, \$
Індія	15-20	25-40	50+
Польща	20-27	35-50	65+
Україна	25-35	40-55	60+
Румунія	15-23	23-30	45+
Мексика	16-23	23-30	35+
Бразилія	17-23	25-35	40+

Джерело: [30; 32; 48]

Рівень оплати праці розробників значно відрізняється залежно від регіону, кваліфікації фахівців та країни, що надає послуги. Наприклад, в Індії середня погодинна ставка для розробників початкового рівня (Junior) становить 15-20 доларів, тоді як для досвідчених фахівців (Senior) – понад 50 доларів. Подібний ціновий діапазон спостерігається в інших азійських країнах, таких як Індонезія, яка пропонує одні з найнижчих ставок у світі.

Деталізація витрат на ІТ-аутсорсинг залежно від спеціалізації демонструє, як змінюються погодинні ставки для різних типів розробників. У табл. 2.3 наведено порівняння витрат для найбільш популярних спеціалізацій у ключових регіонах ІТ-аутсорсингу

Таблиця 2.3

Деталізація витрат на ІТ-аутсорсинг за спеціалізацією

Region	Java Developer (\$/год)	DevOps Engineer (\$/год)	QA Engineer (\$/год)
Індія	20-30	25-35	15-25
Україна	30-40	40-50	20-30
Польща	35-45	45-55	25-35
Бразилія	25-35	30-40	20-30

Джерело: [31; 43; 45]

Наведені в табл. 2.3 свідчать, що Україна залишається конкурентоспроможною на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу завдяки привабливим ставкам у ключових спеціалізаціях, таких як DevOps і Java-розробка. Це ще раз підтверджує її привабливість як центру для міжнародних замовників

Європейські країни, зокрема Україна, Польща та Румунія, пропонують значно вищий рівень якості послуг, зберігаючи конкурентоспроможні ціни. Україна виділяється серед інших країн Східної Європи завдяки оптимальному співвідношенню вартості та кваліфікації кадрів. Середня ставка для Junior-розробників в Україні становить 25-35 доларів, тоді як Middle-фахівці отримують 40–55 доларів за годину, а Senior-розробники – 60+ доларів. Ці показники роблять Україну привабливим вибором для компаній, які шукають висококваліфікованих розробників за конкурентною ціною.

У Польщі та Румунії ставки трохи нижчі для початкового рівня, але значно вищі для фахівців середнього та високого рівня. Наприклад, у Польщі середня ставка для Senior-розробників досягає 65+ доларів, що перевищує показники України. Проте українські розробники вигідно виділяються завдяки глибоким технічним знанням, багатому досвіду у складних проєктах і високому рівню володіння англійською мовою.

У Латинській Америці, зокрема в Бразилії та Мексиці, ставки є конкурентними для компаній зі США, де середні ставки для Junior-розробників коливаються в межах 16–23 доларів, а для Senior-фахівців – до 40 доларів за годину. Попри нижчу вартість, якість послуг у Латинській Америці іноді

поступається європейським країнам, таким як Україна чи Польща.

Ці дані підкреслюють переваги вибору України як аутсорсингового партнера, оскільки вона поєднує високу кваліфікацію фахівців із помірними витратами, що робить її конкурентоспроможною навіть серед традиційних лідерів аутсорсингу, таких як Індія чи Польща.

Нові тренди у виборі локацій демонструють зростаючу популярність таких напрямків, як В'єтнам і Україна, які пропонують стабільність, високу якість послуг та культурну близькість до західних ринків. Ці регіони дозволяють компаніям знижувати ризики та отримувати доступ до унікальних навичок, які важливі в умовах сучасного глобального ринку. Традиційні центри аутсорсингу, як-от Індія та Китай, все частіше стикаються з конкуренцією з боку нових гравців. Ці зміни спричинені такими факторами, як політична стабільність, рівень володіння мовами та культурна сумісність. Динаміка змін в аутсорсингових напрямках ілюструє необхідність стратегічного підходу до вибору партнерів, про що свідчать дані в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Порівняльний аналіз витрат на розробку програмного забезпечення за
регіонами

Країна	Кількість розробників	Щорічні випускники ІТ	Популярні мови програмування	Середня погодинна ставка (\$)
Індія	5 млн	200,000	Java, PHP, ASP.NET, Ruby, API	\$18-\$40
Китай	5 млн	5 млн	Functional, Python, Shell	\$18-\$40
Філіппіни	95,000	130,000	Java, PHP, ASP.NET, Ruby, API	\$18-\$40
В'єтнам	N/A	20,000	Java, PHP, .NET	\$18-\$32
Угорщина	80,000	6,000	Java, JS, SQL, C++, Shell	\$39-\$52
Польща	295,300	80,000	Python, Shell, Ruby, Java, PHP	\$40-\$56
Румунія	125,000	5,000	C++, .NET, Java, PHP, JavaScript	\$25-\$45
Україна	200,000	36,800	C++, Java, Ruby, PHP, Python	\$25-\$46
Болгарія	55,000	5,000	JavaScript, React, PHP, Java, SQL	\$35-\$50
Аргентина	134,000	N/A	C, PHP, Java,	\$30-\$60

			JavaScript, .NET	
Бразилія	470,000	15,000	Java, Python, SQL	\$30-\$50

Джерело: [42; 44; 48]

Розподіл витрат на розробку програмного забезпечення в табл. 2.3 демонструє значні регіональні відмінності, що залежать від кількості розробників, щорічної підготовки ІТ-фахівців, популярних мов програмування та середніх погодинних ставок. Індія та Китай, як провідні гравці на ринку ІТ-аутсорсингу, пропонують низькі погодинні ставки в межах 18-40 доларів США. Водночас вони мають найбільшу кількість розробників – по 5 млн у кожній країні, що робить ці ринки ключовими для масових і економічно вигідних проєктів. Особливу увагу слід звернути на те, що в Китаї кількість щорічних випускників ІТ-фахівців становить 5 мільйонів, що є рекордним показником, хоча мовні бар'єри можуть створювати труднощі для міжнародних замовників.

У країнах Південно-Східної Азії, таких як Філіппіни та В'єтнам, погодинні ставки для розробників залишаються в межах 18-40 доларів. Хоча ці країни мають менший пул розробників (95 тисяч і невідомий показник у В'єтнамі відповідно), вони приваблюють замовників низькими операційними витратами. У В'єтнамі щорічно випускається 20 тисяч ІТ-фахівців, що робить його перспективним ринком для невеликих і середніх проєктів.

Східна Європа, зокрема Україна, Польща та Румунія, пропонує більш вигідне співвідношення ціни та якості. Україна виділяється серед цих країн завдяки великій кількості кваліфікованих розробників – 200 тисяч, а також щорічному випуску 36800 ІТ-фахівців. Середні погодинні ставки українських розробників становлять 25-46 доларів, що є помірною ціною для міжнародних замовників. Особливо популярними мовами програмування в Україні є C++, Java, Ruby, PHP та Python. Цей набір технологій охоплює широкий спектр сучасних потреб, від розробки мобільних додатків до великих корпоративних систем. Крім того, високий рівень володіння англійською мовою серед українських фахівців та значний досвід роботи з європейськими та американськими замовниками роблять Україну одним із провідних напрямків

аутсорсингу в регіоні.

Польща, з пулом у 295300 розробників, пропонує трохи вищі ставки в діапазоні 40–56 доларів за годину. Її перевага полягає в тісній інтеграції з ринком Західної Європи, але вартість послуг у Польщі значно перевищує українські показники, що робить Україну економічно привабливішою альтернативою. Румунія, зі ставками в межах 25–45 доларів, також залишається конкурентоспроможною, але має менший пул розробників і значно меншу кількість випускників ІТ-спеціальностей.

У Болгарії погодинна ставка коливається між 35–50 доларів, а пул розробників становить 55 тисяч осіб. Попри відносно високі ставки, цей ринок привабливий завдяки сильній підготовці фахівців у сфері JavaScript, React і Python.

Латинська Америка представлена країнами, такими як Аргентина та Бразилія, де погодинні ставки варіюються від 30 до 60 доларів. У Бразилії найбільший пул розробників у регіоні – 470 тисяч, проте щорічна кількість випускників ІТ-фахівців становить лише 15 тисяч, що може обмежувати здатність ринку задовольняти великий попит. Аргентина, зі ставками в межах 30–60 доларів і пулом розробників у 134 тисячі, є конкурентоспроможним варіантом для американських замовників завдяки культурній та часовій близькості.

Загалом, аналіз ринків, що розвиваються, таких як Східна Європа та Південно-Східна Азія, демонструє їх зростаюче значення для глобального ринку ІТ-аутсорсингу. Індія залишається лідером завдяки своїй великій кількості кваліфікованих кадрів і економічній ефективності. Китай, попри мовні виклики, зберігає сильні позиції завдяки конкурентним витратам на робочу силу. В'єтнам стрімко набирає популярності завдяки зростанню кількості ІТ-фахівців, хоча рівень володіння англійською мовою все ще є змінною величиною. Румунія, з її різноманітною технологічною спільнотою та сприятливими часовими поясами, є привабливим варіантом для компаній із Західної Європи та Північної Америки. У свою чергу, Мексика забезпечує ідеальні умови для клієнт-орієнтованих

завдань, таких як підтримка клієнтів і маркетинг, завдяки близькості до ринків США.

Ці тенденції свідчать про значні зміни у світовій структурі ІТ-аутсорсингу, підкреслюючи важливість стратегічного планування та адаптації до регіональних особливостей.

2.2. Особливості розвитку ринку ІТ-аутсорсу в Україні

Україна активно розвиває ринок аутсорсингових послуг, пропонуючи значний потенціал у різних сферах. Одним із ключових напрямів є виробничий аутсорсинг. Багато міжнародних компаній доручають виготовлення товарів українським підприємствам завдяки їхньому високому рівню професіоналізму, помірним витратам і географічній близькості до Європейського Союзу.

Бухгалтерський аутсорсинг також є популярним вибором, особливо серед малого та середнього бізнесу. Компанії в Україні передають ведення фінансового обліку та складання звітності зовнішнім виконавцям, знижуючи витрати та покращуючи якість послуг. Це особливо актуально для іноземних інвесторів, які працюють в Україні, оскільки локальні провайдери володіють глибоким розумінням податкового законодавства та місцевих регуляцій.

Найбільш розвиненим напрямом є ІТ-аутсорсинг. Україна визнана одним із лідерів у світі за кількістю висококваліфікованих програмістів та інженерів. Багато глобальних компаній, таких як Microsoft, Samsung і Cisco, вже мають R&D-центри в Україні або співпрацюють із місцевими ІТ-командами для розробки програмного забезпечення, тестування та технічної підтримки.

У сфері логістики українські компанії активно пропонують послуги з управління ланцюгами постачання, складування та транспортування. Це особливо важливо для європейських партнерів, які бачать в Україні зручний хаб для постачання продукції як в межах Європи, так і в країни Азії.

Юридичний аутсорсинг також набуває популярності серед українських компаній, які співпрацюють з іноземними партнерами. Вони користуються

послугами юридичних фірм для підготовки контрактів, реєстрації підприємств і вирішення міжнародних спорів.

Ще один важливий напрямок – аутсорсинг персоналу. Українські компанії все частіше звертаються до спеціалізованих агентств для пошуку та управління працівниками, що дозволяє зосередитися на стратегічних цілях бізнесу.

У 2022 р., попри виклики, пов'язані з повномасштабною війною, експорт ІТ-послуг з України продемонстрував суттєве зростання. За обсягом експорту цей сектор перевершив такі галузі, як видобуток руди, металургія, машинобудування та виробництво олій. Аналітичні дослідження BRDO розкривають зміни та досягнення ІТ-галузі за останні п'ять років, а AIN.UA зібрав ключові факти [49; 50; 51; 56; 57].

Протягом п'яти років обсяг експорту ІТ-послуг збільшився на 5,1 млрд дол. США і продовжує зростати. У 2022 р. цей показник досяг 7,3 млрд дол. США що утричі перевищує результати 2017 р., рис. 2.5.

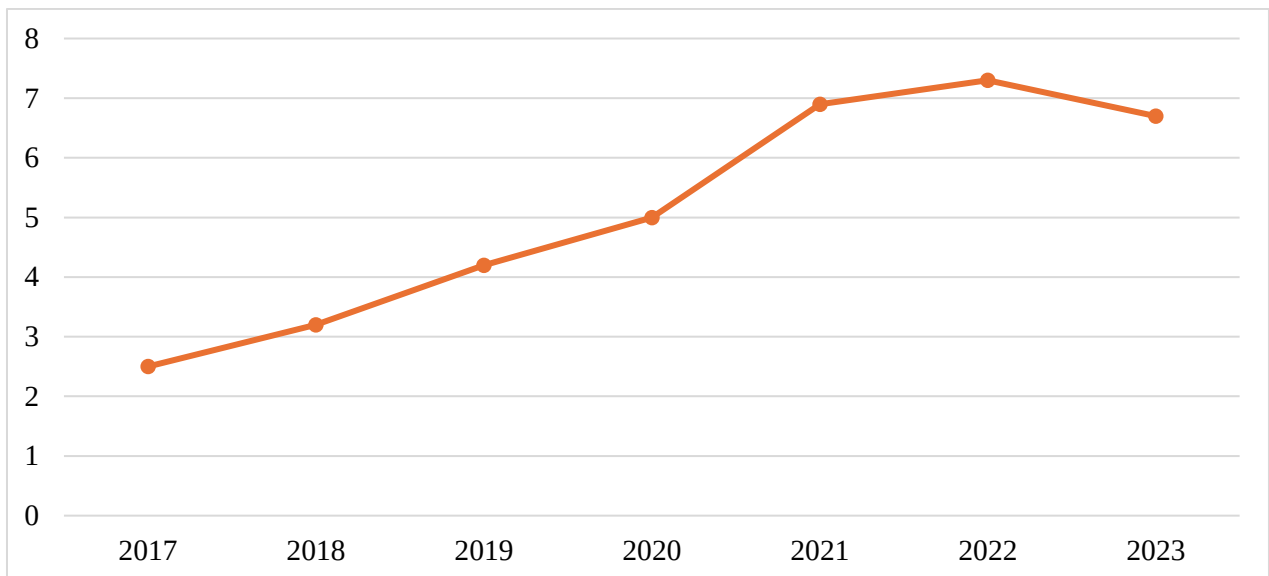

Рис. 2.5. Динаміка експорту ІТ-послуг з України, млрд. дол. США [57]

За даними Національного банку України, у 2023 р. експорт ІТ-послуг з України склав 6,7 млрд дол. США, що на 8,4% менше порівняно з рекордними 7,3 млрд дол. США у 2022 р..

Щомісячний обсяг експорту ІТ-послуг у 2023 р. в середньому становив 560 млн дол. США, що на 9,3% менше, ніж у попередньому році. Найбільше падіння

спостерігалось у першому кварталі 2023 р. – на 16,2% порівняно з аналогічним періодом 2022 р. Найнижчий показник зафіксовано у вересні 2023 р – 521 млн дол. США.

Основними країнами-партнерами України в сфері ІТ-послуг залишаються США, Мальта, Велика Британія, Кіпр та Ізраїль. Зокрема, обсяг експорту до США у 2023 р. склав 2,677 млрд дол. США, що на 296 млн дол. США менше, ніж у 2022 р.

Попри зниження обсягів експорту, ІТ-галузь залишається важливим сектором української економіки, забезпечуючи значні надходження валюти та підтримуючи зайнятість висококваліфікованих фахівців.

Частка ІТ-послуг у загальному експорті України також зростає щороку, досягнувши 12,9% у 2022 р..

Кількість фахівців, зайнятих у сфері ІТ, у 2022 р. досягла 331000 осіб. За п'ять років галузь створила понад 180000 нових робочих місць, що співставно з кількістю працівників у 7 компаніях МХП, 9 металургійних комбінатах «АрселорМіттал» або 3 мережах супермаркетів АТБ.

Київ, Харків і Львів залишаються лідерами за кількістю ІТ-спеціалістів – у цих містах працює 99000, 44000 і 35000 фахівців відповідно. Водночас найбільший темп зростання зайнятості в ІТ спостерігається у Тернополі та Івано-Франківську (+185% і +171% за п'ять років). Значні показники також демонструють Полтава (+160%) і Кропивницький (+156%).

Попит на комп'ютерні спеціальності в українських університетах стабільно зростає. У 2021 р. кількість вступників на бакалаврські програми в цій сфері склала 30000 осіб, що на 48% більше порівняно з 2017 р.. Найбільш затребуваними напрямками залишаються комп'ютерні науки, інженерія програмного забезпечення, комп'ютерна інженерія та кібербезпека [50; 57].

Україна залишається однією з ключових країн на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу. Завдяки висококваліфікованим спеціалістам, конкурентним цінам і зручному географічному розташуванню українські компанії обслуговують клієнтів із різних куточків світу, включаючи США, ЄС та Азію.

1. Лідери ринку [49]:

SoftServe – найбільша IT-компанія України, яка налічує понад 12000 співробітників. Її основними клієнтами є міжнародні корпорації, які потребують технологічних рішень для фінансів, охорони здоров'я та енергетики. SoftServe має офіси в 12 містах України, зокрема у Львові, Києві та Харкові.

EPAM Systems – один із найбільших роботодавців в українському IT-секторі, із більш ніж 10000 працівників. Компанія активно співпрацює з клієнтами з таких галузей, як автомобільна промисловість, медіа та фінансові технології.

GlobalLogic – компанія, яка налічує понад 8000 співробітників в Україні. Основні напрямки її діяльності включають автомобільні технології, телекомунікації та охорону здоров'я. Її клієнтами є корпорації з Європи, США та Японії.

2. Інші ключові гравці [53]:

Luxoft (DXC Technology) – надає послуги фінансових рішень та автомобільних IT-рішень, маючи понад 4000 співробітників в Україні. Основні офіси розташовані в Києві, Харкові та Одесі.

Siklum – компанія з більш ніж 3500 фахівцями. Вона пропонує рішення у сферах IoT, хмарних обчислень і штучного інтелекту. Основними клієнтами є компанії зі Скандинавії та Великої Британії.

DataArt – налічує 3000 співробітників. Основними сферами є фінансові послуги, подорожі та охорона здоров'я. Компанія відома своєю сильною інженерною культурою.

N-iX – компанія з понад 2000 працівниками, яка спеціалізується на роботі з фінансовими технологіями, медіа та e-commerce. Основними ринками є США, Канада та ЄС.

Ці компанії не тільки забезпечують Україну значними валютними надходженнями, але й створюють десятки тисяч робочих місць. Завдяки їм IT-галузь залишається ключовим рушієм економіки країни. У 2021 році сумарна кількість співробітників топ-15 компаній перевищила 70000 осіб, а обсяг

експорту ІТ-послуг перевищив 6,9 млрд. дол. США.

Розвиток українських аутсорсингових компаній є важливим елементом інтеграції України в глобальну економіку. Завдяки залученню іноземних клієнтів компанії вдосконалюють внутрішні бізнес-процеси та впроваджують передові технології. Очікується, що у найближчі роки галузь зростатиме, залучаючи ще більше інвестицій і сприяючи створенню нових робочих місць.

Проаналізуємо деякі показники, що в динаміці відображають стан розвитку ринку ІТ-аутсорсу в Україні.

На рис. 2.6 наведено динаміку кількості фахівців галузі.

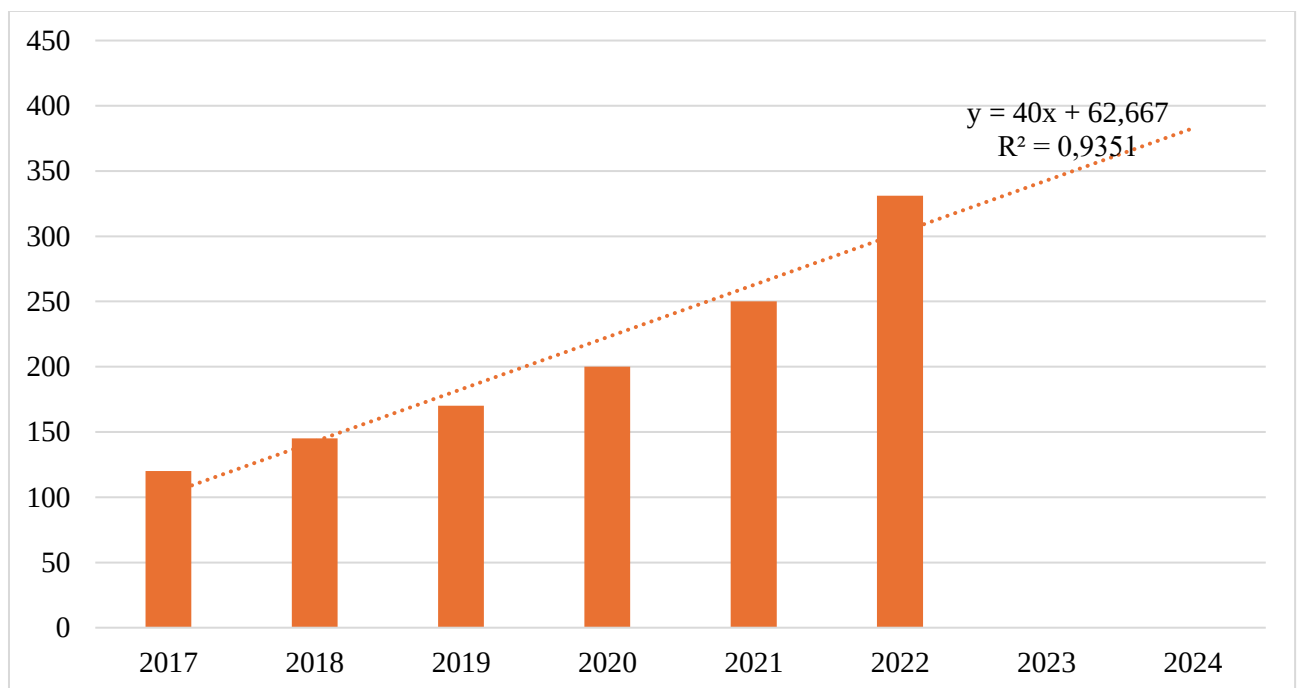

Рис. 2.6. Кількість фахівців ІТ-галузі в Україні (тис. осіб) [57]

Рис. 2.6 показує стійке зростання кількості ІТ-фахівців в Україні протягом 2017–2022 рр. З 2017 року, коли чисельність фахівців становила близько 120 тисяч осіб, до 2022 року вона зросла до 331 тисячі. Це свідчить про стабільний розвиток галузі ІТ, яка є одним із найважливіших секторів економіки країни. Щорічне зростання кількості фахівців демонструє позитивну тенденцію. Особливо помітне збільшення сталося в період між 2020 і 2022 роками, коли кількість працівників зросла на понад 80 тисяч. Такий стрибок можна пояснити активним попитом на ІТ-послуги з боку міжнародних клієнтів, розширенням аутсорсингових компаній та створенням нових робочих місць.

На рис. 2.6 також відображено прогноз подальшого зростання. Лінія тренду вказує на високу ймовірність того, що кількість ІТ-спеціалістів в Україні продовжить збільшуватися, досягнувши понад 400 тисяч осіб у найближчі роки. Це підтверджується високим значенням коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,9351$), який свідчить про тісний зв'язок між часом та динамікою зростання. Зростання кількості фахівців у галузі ІТ пов'язане з низкою факторів. Одним із них є високий попит на українські ІТ-послуги, що забезпечує залучення нових інвестицій і розширення існуючих компаній. Крім того, значний внесок у цей процес робить система освіти, яка щороку випускає все більше кваліфікованих спеціалістів. Усе це створює сприятливі умови для розвитку галузі та подальшого розширення її кадрового потенціалу.

На рис. 2.7 наведено частку ІТ-аутсорсингу в загальному експорті України в порівнянні з іншими секторами за даним 2022 року.

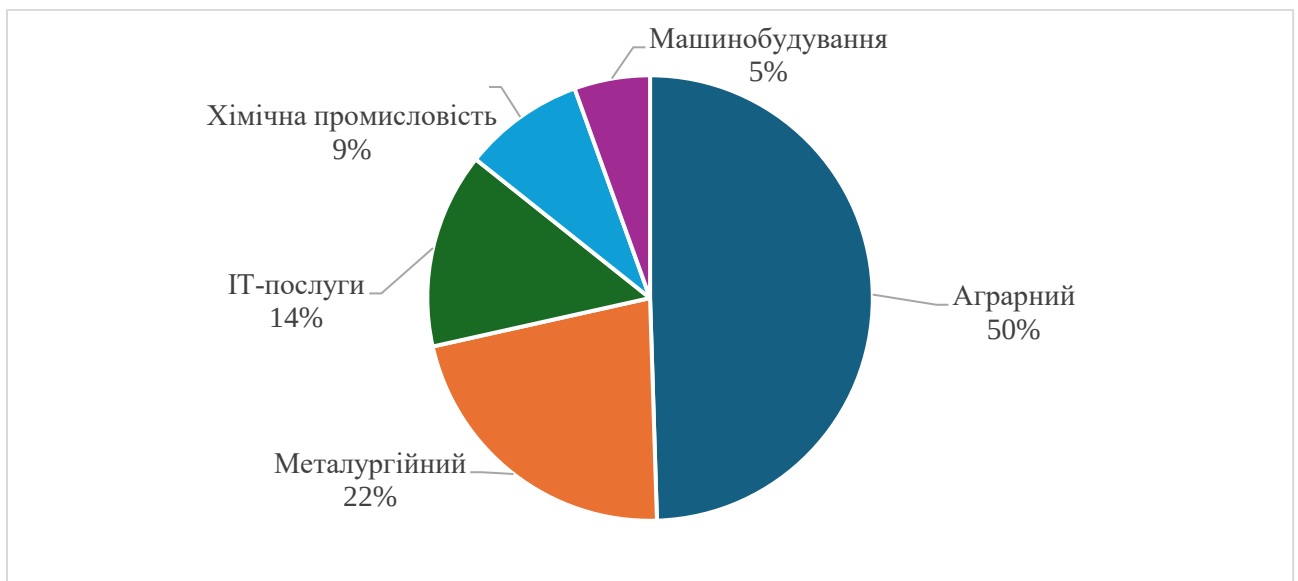

Рис. 2.7. Частка ІТ-аутсорсингу в загальному експорті України в порівнянні з іншими секторами (2022 р.) [49]

Рис. 2.7 ілюструє структуру експорту України за секторами у 2022 році, де ІТ-аутсорсинг займає 14% від загального обсягу. Найбільшу частку експорту забезпечує аграрний сектор, який становить 50%. Це свідчить про те, що сільське господарство залишається ключовою галуззю української економіки, забезпечуючи понад половину всього експорту. Металургійний сектор є другим

за обсягом і становить 22% загального експорту. Це підкреслює важливість металургії для України як одного з основних постачальників сталі та інших металів на світові ринки. Попри значну частку, металургія поступово втрачає позиції через глобальні зміни у виробничих ланцюгах і зростання екологічних вимог. Частка ІТ-послуг становить 14%, що демонструє швидкий розвиток цього сектора. Українські ІТ-компанії зберігають конкурентні позиції на міжнародному ринку, забезпечуючи значні валютні надходження та створюючи робочі місця. ІТ-аутсорсинг уже випереджає традиційні сектори, такі як машинобудування та хімічна промисловість. Хімічна промисловість займає 9%, що також є важливою складовою експорту, особливо у виробництві добрив та хімічної сировини для сільського господарства. Однак її частка значно поступається аграрному сектору та ІТ-послугам. Машинобудування має найменшу частку, лише 5%, що відображає складнощі галузі в умовах економічної нестабільності та зростаючої конкуренції з боку міжнародних виробників. Це свідчить про необхідність модернізації та залучення інвестицій для відновлення конкурентоспроможності цього сектора.

Загалом, видно, що ІТ-послуги стають важливою частиною економіки, хоча традиційні галузі, такі як сільське господарство та металургія, продовжують домінувати. У перспективі частка ІТ-послуг може ще більше зрости завдяки високому попиту на аутсорсингові послуги та технологічні рішення на світовому ринку.

На рис. 2.8 наведено динаміку частки ІТ-послуг у експорті послуг України.

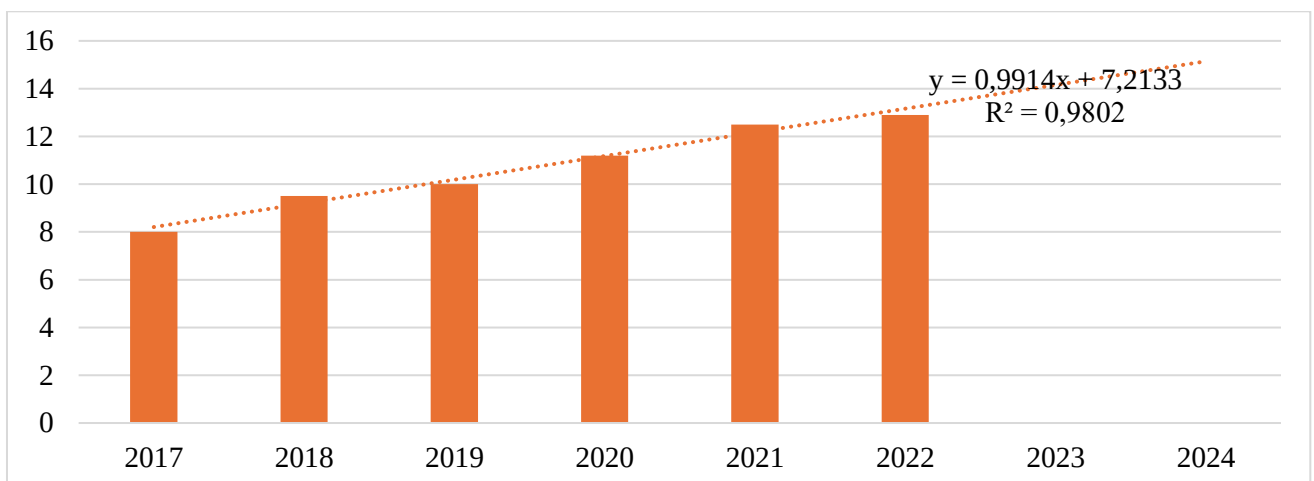

Рис. 2.8. Частка ІТ-послуг у експорті послуг України (%) [50]

Рис. 2.8 демонструє зростання частки ІТ-послуг у загальному експорті послуг України протягом 2017–2022 рр. У 2017 році частка становила близько 8%, тоді як у 2022 році цей показник досягнув 14%. Це свідчить про стрімке зростання значущості ІТ-сектору в структурі економіки країни. Щорічне зростання частки ІТ-послуг є стабільним, що підтверджується високим значенням коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,9802$). Це вказує на тісний зв'язок між часом і динамікою зростання частки ІТ-сектору в експорті послуг. Такий тренд пояснюється високим попитом на українські ІТ-послуги з боку міжнародних клієнтів, особливо у сфері аутсорсингу, розробки програмного забезпечення та технічної підтримки. Помітний приріст у період з 2020 по 2022 роки може бути пов'язаний із посиленням цифровізації у світі, що стало особливо актуальним на тлі пандемії COVID-19. Попит на ІТ-послуги, такі як хмарні технології, кібербезпека та автоматизація бізнес-процесів, стимулював розвиток галузі в Україні. Лінія тренду вказує на прогнозоване продовження зростання частки ІТ-послуг у найближчі роки. Якщо поточні умови збережуться, частка може перевищити 15% у 2024 році. Це означає, що ІТ-сектор поступово стає одним із ключових драйверів української економіки.

Зростання частки ІТ-послуг відбувається за рахунок конкурентних переваг українських ІТ-компаній, таких як висока кваліфікація фахівців, гнучкість у роботі з клієнтами та конкурентоспроможні ціни. Це підтверджує стратегію диверсифікації економіки України та підкреслює важливість підтримки ІТ-галузі на державному рівні.

На рис. 2.9 наведено динаміку кількості фахівців (тис. осіб) за містами України та темпи зростання їх кількості за 5 років (%).

Рис. 2.9 ілюструє кількість ІТ-фахівців (тис. осіб) у різних містах України та темпи зростання їх кількості за 5 років (%). Ці дані показують значну регіональну різницю в розвитку ІТ-галузі та демонструють як кількісні, так і динамічні характеристики ринку праці в цьому секторі. Київ залишається беззаперечним лідером за кількістю ІТ-фахівців, яка становить близько 99 тис. осіб. Харків і

Львів посідають друге та третє місця з показниками 44 тис. і 35 тис. осіб відповідно. Ці три міста формують основні центри ІТ-галузі в Україні завдяки розвиненій інфраструктурі, великій кількості освітніх установ та наявності міжнародних ІТ-компаній.

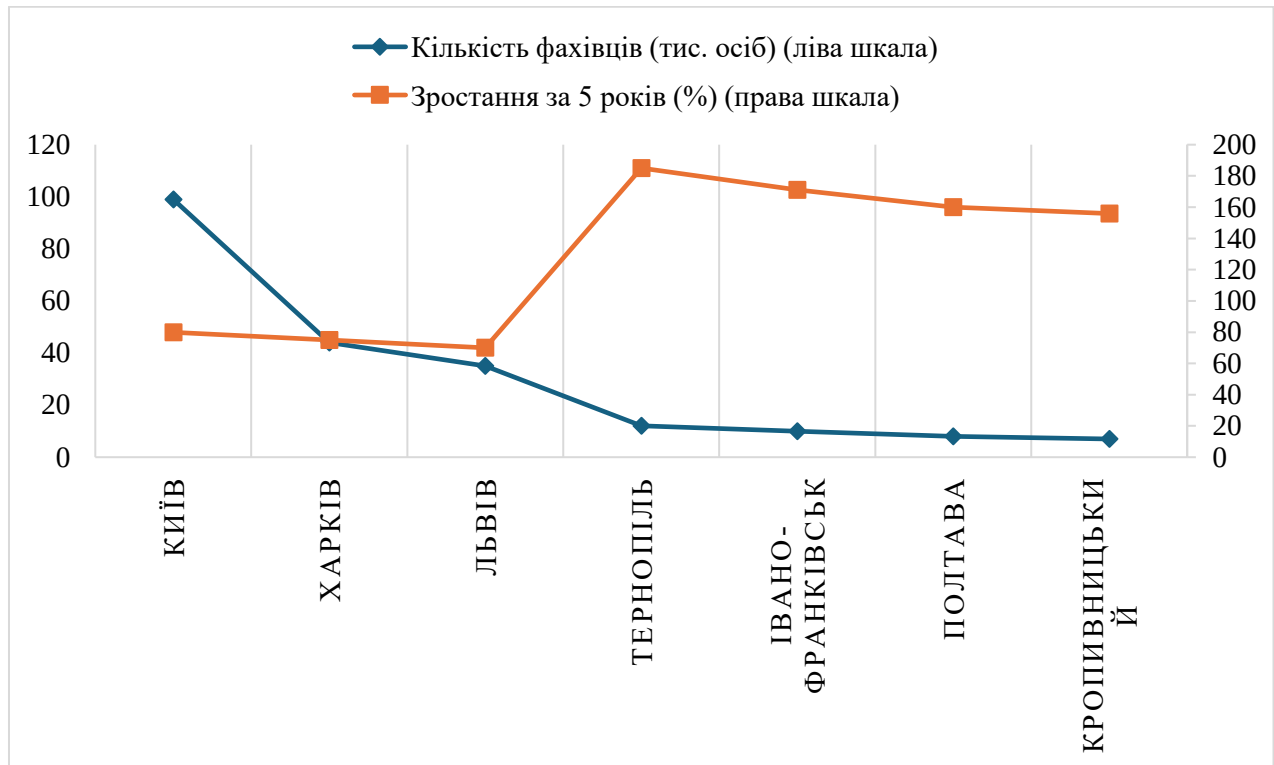

Рис. 2.9. Кількість фахівців (тис. осіб) за містами України та темпи зростання їх кількості за 5 років (%) [57]

Попри меншу абсолютну кількість ІТ-фахівців у Тернополі, Івано-Франківську, Полтаві та Кропивницькому, саме ці міста демонструють найвищі темпи зростання за 5 років. У Тернополі темп приросту склав 185%, у Івано-Франківську – 171%, у Полтаві – 160%, а в Кропивницькому – 156%. Це свідчить про активний розвиток ІТ-галузі в регіонах, які раніше не входили до основних центрів.

Харків, попри великий абсолютний показник, має значно нижчі темпи зростання, що може бути пов'язано з уже сформованим ринком та певною насиченістю у цій галузі. Аналогічно, у Львові темпи приросту також поступаються новим ІТ-хабам. Загалом, рис. 2.9 ілюструє тенденцію до поступового розширення ІТ-галузі з традиційних центрів, таких як Київ, Харків

та Львів, до регіонів. Це свідчить про зростаючий попит на ІТ-послуги та спроможність українських регіонів залучати інвестиції у цю сферу. У майбутньому можна очікувати подальший розвиток регіональних ІТ-хабів, що сприятиме зменшенню регіональних диспропорцій у галузі.

На рис. 2.10 наведено динаміку частки ІТ-галузі у ВВП України (%).

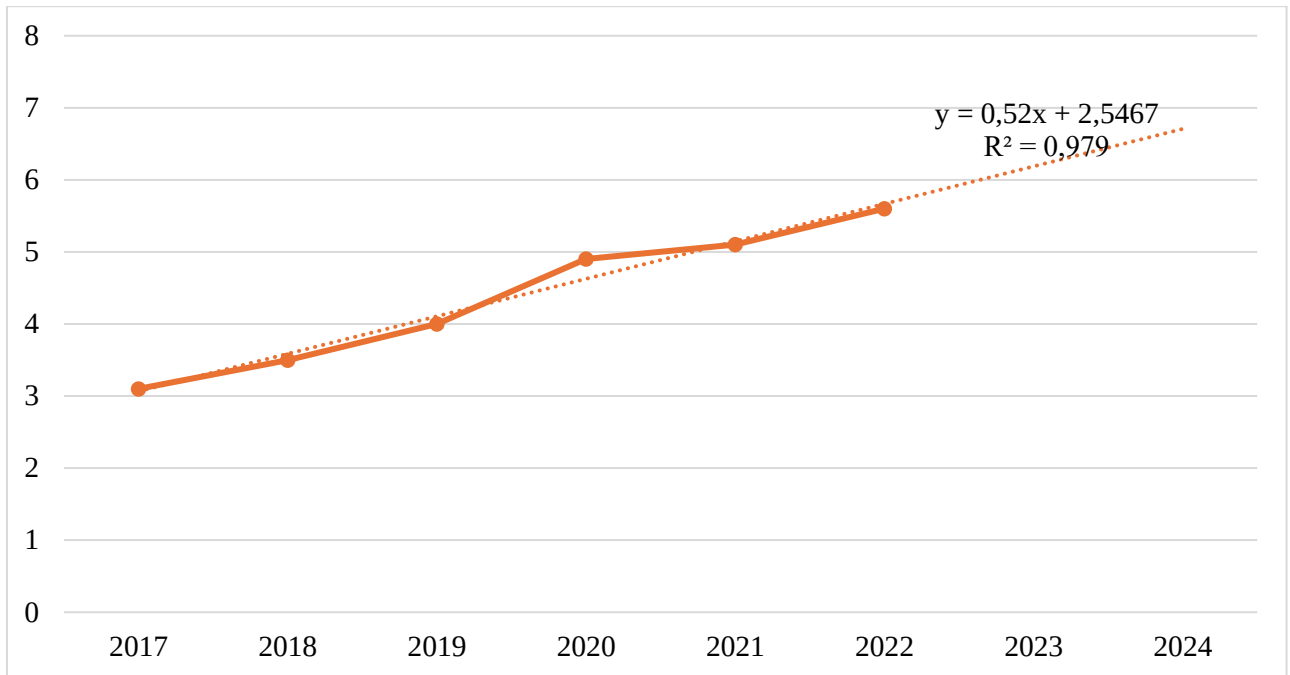

Рис. 2.10. Динаміка частки ІТ-галузі у ВВП України (%) [50]

Як видно з рис. 2.10, протягом 2017-2022 рр. спостерігається стабільне зростання, яке підкреслює важливість ІТ-сектору для економіки країни. У 2017 році частка ІТ-галузі у ВВП становила близько 3%, що відповідало стартовому етапу інтенсивного розвитку цієї галузі в Україні. З кожним роком частка зростала, досягнувши 5,6% у 2022 році. Найбільший приріст спостерігався у період між 2019 і 2020 роками, коли частка ІТ у ВВП збільшилася на 0,9%. Це могло бути обумовлено зростанням попиту на цифрові послуги та аутсорсинг, а також активною експансією українських ІТ-компаній на міжнародні ринки.

Лінія тренду демонструє високу кореляцію між часом та зростанням частки ІТ-галузі у ВВП ($R^2 = 0,979$). Це вказує на стійку тенденцію до подальшого розвитку. Якщо динаміка збережеться, можна очікувати, що у 2024 році частка ІТ у ВВП України перевищить 7%. Зростання ролі ІТ-галузі можна пояснити

кількома чинниками. По-перше, ІТ-компанії в Україні забезпечують високу якість послуг за конкурентними цінами, що сприяє збільшенню експорту послуг. По-друге, індустрія активно підтримує розвиток освіти, залучаючи нових фахівців до галузі. Нарешті, зростання попиту на технологічні рішення у світі стимулює внутрішній розвиток сектору.

Наведені дані свідчать про стабільне зростання українського ІТ-сектору, який займає вагоме місце в економіці країни та продовжує розвиватися, попри виклики останніх років.

Україна стала привабливим місцем для розміщення науково-дослідних центрів (R&D) багатьох міжнародних корпорацій завдяки висококваліфікованим фахівцям та конкурентоспроможним умовам. Станом на 2024 рік, понад 110 міжнародних компаній відкрили свої R&D-центри в Україні [54; 57]:

- Google, в 2020 році компанія відкрила R&D-центр у Києві на базі придбаної компанії CloudSimple. Цей центр займається розробкою хмарних технологій та рішень для міграції VMware

- Samsung має R&D-центр у Києві, де розробляються програмні рішення для мобільних пристроїв, зокрема, інтерфейси користувача та додатки для смартфонів.

- Oracle відкрила R&D-центр у Львові, який спеціалізується на розробці баз даних та корпоративних програмних рішень.

- Siemens має R&D-центр у Києві, де розробляються рішення для автоматизації та цифровізації промислових процесів.

Приклади успішних проектів, реалізованих українськими командами для глобальних компаній [54; 57]:

- Grammarly – українська компанія, що розробила популярний сервіс для перевірки граматики та стилю англійської мови, яким користуються мільйони людей по всьому світу.

- GitLab – платформа для спільної розробки програмного забезпечення, заснована українцями, яка стала одним із провідних інструментів DevOps у світі.

- Readdle – українська компанія, відома своїми додатками для

продуктивності, такими як Spark (поштовий клієнт) та PDF Expert, які мають мільйони користувачів по всьому світу.

Отже, Україна пропонує розвинену інфраструктуру для розміщення R&D-центрів, включаючи сучасні офісні приміщення, доступ до високошвидкісного інтернету та сприятливе бізнес-середовище.

2.3. Міжнародна економічна інтеграція як чинник розвитку українського ринку IT-аутсорсу

Аналіз місця України в міжнародних IT-рейтингах демонструє її зростаючу роль у глобальній цифровій економіці. Високі позиції країни за показниками експорту IT-послуг, інноваційних рішень та професійності кадрів свідчать про активну інтеграцію у міжнародні економічні процеси. Міжнародна економічна інтеграція виступає ключовим чинником, який стимулює розвиток українського ринку IT-аутсорсингу, забезпечуючи доступ до нових ринків, залучення іноземних інвестицій та розширення співпраці з глобальними партнерами. Цей процес дозволяє Україні ефективно використовувати свій потенціал для зміцнення позицій у світовій IT-екосистемі та сприяє її економічному зростанню.

Одним з таких рейтингів є Digital Economy and Society Index (DESI) [59].

Digital Economy and Society Index (DESI) – це інструмент, розроблений Європейською Комісією для оцінювання рівня цифровізації країн ЄС. Індекс охоплює такі напрями, як підключення до інтернету, рівень цифрових навичок населення, активність у використанні цифрових послуг, інтеграція цифрових технологій у бізнес і розвиток електронного урядування. Ці аспекти визначають, наскільки країна готова до викликів цифрової економіки та наскільки ефективно використовує цифрові можливості для свого розвитку.

Високі показники DESI створюють сприятливі умови для розвитку IT-аутсорсингу. Сучасна інтернет-інфраструктура забезпечує стабільну роботу аутсорсингових команд, а кваліфіковані кадри зі знаннями цифрових технологій підвищують конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Країни з високим рівнем інтеграції цифрових технологій у бізнес частіше співпрацюють із зовнішніми постачальниками послуг, що відкриває нові можливості для IT-

аутсорсингових компаній.

Україна не входить до рейтингу DESI, оскільки цей індекс охоплює виключно країни ЄС. Однак за багатьма показниками, які оцінює DESI, Україна демонструє значний потенціал. Розвиток інтернет-інфраструктури забезпечує високу якість зв'язку для ІТ-компаній, а наявність великої кількості кваліфікованих ІТ-фахівців робить країну привабливою для міжнародних клієнтів. Важливим досягненням є впровадження цифрових державних послуг, таких як платформа «Дія», що покращує загальний рівень цифровізації.

Посилення показників, які оцінює DESI, може сприяти більшій інтеграції України у світову цифрову економіку. Інвестиції в інфраструктуру, розвиток людського капіталу та впровадження сучасних цифрових стандартів відкриють нові можливості для ІТ-аутсорсингу. Включення України до подібних міжнародних рейтингів у майбутньому не лише закріпить її позиції як цифрового хабу, але й посилить її конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Open Data Maturity Report [60] є індексом, який оцінює рівень зрілості відкритих даних у країнах Європи. Цей інструмент, розроблений Європейською Комісією, аналізує готовність і спроможність країн використовувати відкриті дані для підтримки цифрової трансформації. Індекс оцінюється за чотирма ключовими категоріями: політика (Policy), портали (Portal), вплив (Impact) і якість (Quality). Він відображає, наскільки ефективно країни впроваджують стратегії відкритих даних, підтримують інфраструктуру та використовують її потенціал для економічного розвитку.

Зв'язок Open Data Maturity Report із ІТ-аутсорсингом є прямим, оскільки відкриті дані є цінним ресурсом для розробки нових цифрових рішень і послуг. Для ІТ-аутсорсингових компаній наявність якісних відкритих даних створює додаткові можливості для аналітики, автоматизації процесів і впровадження інноваційних продуктів. Компанії, які працюють із великими масивами відкритих даних, можуть розробляти рішення для управління міською інфраструктурою, прогнозування ризиків або оптимізації логістики. Це особливо актуально для ринків, де клієнти вимагають високої якості послуг і ефективних даних.

Україна вперше була включена до Open Data Maturity Report у 2020 році та

з того часу демонструє високі показники. У 2023 році Україна отримала 96% загального балу, що свідчить про її високий рівень зрілості відкритих даних. За напрямками «Політика» та «Портали» Україна отримала найвищі оцінки, що свідчить про добре розвинену державну стратегію і доступність даних через сучасні платформи, такі як портал відкритих даних data.gov.ua.

Високі показники України в цьому рейтингу позитивно впливають на її привабливість як партнера для ІТ-аутсорсингу. Якісна інфраструктура відкритих даних дозволяє ІТ-компаніям отримувати доступ до актуальної інформації для створення продуктів і послуг, які відповідають потребам міжнародних клієнтів. Крім того, це підвищує довіру до України як цифрового партнера та забезпечує нові можливості для інтеграції в європейську цифрову екосистему.

Загалом, участь України в Open Data Maturity Report підкреслює її здатність використовувати відкриті дані як інструмент для цифрового розвитку та залучення міжнародних клієнтів. Подальший розвиток цієї сфери створить додаткові умови для зростання ІТ-аутсорсингу та інтеграції України у світові економічні процеси.

Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index, GII) [61] є міжнародним рейтингом, що оцінює рівень інноваційного розвитку країн у різних аспектах економіки. Індекс охоплює такі важливі складові, як технологічна інфраструктура, людський капітал, інвестиції в інновації, рівень знань і технологій, а також створення креативних продуктів. Ці складові тісно пов'язані зі здатністю країни розвивати ІТ-індустрію, зокрема ІТ-аутсорсинг, який залежить від наявності кваліфікованих кадрів, сучасної інфраструктури та інноваційного підходу до розробки продуктів.

Показники GII у сфері ІТ дають змогу оцінити конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку цифрових послуг. Високий рівень технологічної інфраструктури забезпечує якість надання ІТ-послуг, а значний людський капітал свідчить про наявність кадрів із необхідними навичками для задоволення потреб глобальних клієнтів. Активна патентна діяльність та створення програмного забезпечення світового рівня підвищують довіру до країни як до надійного ІТ-партнера.

Україна посідає помірні позиції в GII, але демонструє сильні результати в

окремих категоріях, пов'язаних із ІТ. Країна активно розвиває інформаційно-комунікаційні технології, забезпечуючи доступ до якісного інтернету та цифрових послуг. Велика кількість кваліфікованих ІТ-фахівців, особливо у сферах розробки програмного забезпечення, штучного інтелекту та кібербезпеки, є однією з основних переваг України. Значна частина цих послуг експортується, що свідчить про інтеграцію України у глобальну економіку.

Водночас Україна поступається провідним країнам за обсягами інвестицій у дослідження та розробки, що обмежує можливості для створення інноваційних продуктів. Однак це компенсується високим рівнем інженерної компетенції та здатністю створювати конкурентоспроможні рішення за нижчою вартістю. Активність українських стартапів і участь у міжнародних ініціативах також сприяють підвищенню інноваційного потенціалу країни.

Участь України в інноваційних процесах і результати за складовими ГП, пов'язаними з ІТ, свідчать про значний потенціал для розвитку ІТ-аутсорсингу. Розширення інвестицій у дослідження, вдосконалення інфраструктури та стимулювання створення креативних продуктів можуть забезпечити країні вищі позиції в рейтингу та зробити її ще більш привабливою для міжнародних клієнтів. Це сприятиме зміцненню позицій України як важливого гравця у глобальній цифровій економіці.

Висновки до другого розділу

1. Проаналізовано місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу. Розвиток ІТ-аутсорсингу залишається однією з ключових тенденцій глобальної економіки, демонструючи стабільне зростання як у фінансових показниках, так і в географічному охопленні. Глобальний ринок, що оцінюється у 512,5 млрд доларів США у 2024 році, продовжує зростати завдяки збільшенню попиту на хмарні технології, автоматизацію бізнес-процесів та впровадження інноваційних рішень. Лідерами за обсягами залишаються країни Азії, зокрема Індія та Китай, завдяки їхнім масштабним кадровим ресурсам і конкурентним витратам. Водночас Східна Європа, представлена Україною, Польщею та Румунією, демонструє найвищі темпи зростання, що зумовлено високою кваліфікацією

фахівців, сприятливими умовами для nearshore-аутсорсингу та культурною близькістю до замовників із Європи. Латинська Америка, зі своїми регіональними особливостями, такими як спільні часові пояси із США, залишається важливим гравцем для американських компаній.

Україна займає важливе місце на глобальному ринку IT-аутсорсингу, поєднуючи високу кваліфікацію IT-фахівців, доступні витрати та конкурентні переваги в регіоні. З понад 200 тисячами розробників, з яких 80% володіють англійською мовою, країна пропонує якісні послуги, що відповідають запитам клієнтів із США, Великобританії та Європи. Середні ставки українських розробників залишаються привабливими для міжнародних замовників, особливо в таких спеціалізаціях, як DevOps і Java-розробка. Унікальне географічне розташування, технічна експертиза та здатність до адаптації роблять Україну ключовим гравцем у Східній Європі, що допомагає їй активно конкурувати з традиційними лідерами, такими як Індія та Польща. Таким чином, Україна є не лише стабільним партнером для міжнародних клієнтів, але й перспективною платформою для подальшого розширення глобального ринку IT-аутсорсингу.

2. Визначено особливості розвитку ринку IT-аутсорсу в Україні. Ринок IT-аутсорсингу в Україні демонструє значний прогрес та потенціал для подальшого розвитку, що підтверджується зростанням кількості фахівців, обсягів експорту IT-послуг і розширенням спектру надаваних послуг. Україна стає одним із ключових гравців на міжнародному ринку аутсорсингу, залучаючи глобальних клієнтів своїм високим рівнем професіоналізму, доступністю та географічною зручністю. IT-аутсорсинг є найбільш розвиненим напрямом, що підтверджується присутністю в Україні R&D-центрів таких корпорацій, як Google, Samsung, Oracle і Siemens. Ці центри не тільки розробляють інноваційні технологічні рішення, але й сприяють формуванню репутації України як надійного партнера в галузі IT. Високий рівень освітньої підготовки та конкурентоспроможні умови праці дозволяють залучати в галузь тисячі нових фахівців щороку. Крім IT, інші напрями аутсорсингу, такі як бухгалтерський, юридичний та логістичний, також демонструють стабільний розвиток. Бухгалтерські та юридичні послуги стають популярними серед іноземних компаній, які цінують знання українськими провайдерами місцевого законодавства. У логістиці українські компанії стають

важливими партнерами для європейських країн, пропонуючи ефективні рішення для управління ланцюгами постачання.

Стійке зростання експорту ІТ-послуг, що утрималося, перевищило показники 2017 року, свідчить про підвищення глобального попиту на українські ІТ-рішення. Попри економічні та політичні виклики, зокрема війну, ІТ-галузь в Україні залишається стабільною і продовжує розширюватися. У 2022 році експорт ІТ-послуг досяг 7,3 млрд доларів США, займаючи 14% у загальному експорті країни. Регіональна диференціація ринку також заслуговує на увагу. Київ, Харків і Львів залишаються лідерами за кількістю ІТ-фахівців, проте нові ІТ-хаби, такі як Тернопіль та Івано-Франківськ, демонструють найвищі темпи зростання. Це свідчить про розширення галузі за межі традиційних центрів і розвиток інфраструктури в інших регіонах. Українські ІТ-компанії не лише забезпечують країну валютними надходженнями, але й впливають на розвиток суміжних секторів економіки, таких як освіта, фінанси та транспорт. Збільшення попиту на ІТ-послуги стимулює створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури та залучення інвестицій. Ці фактори роблять ІТ-аутсорсинг одним із ключових драйверів економічного зростання України.

3. Досліджено міжнародну економічну інтеграцію як чинник розвитку українського ринку ІТ-аутсорсу. Аналіз міжнародних рейтингів, таких як DESI, Open Data Maturity Report та GII, підкреслює зростаючу роль України у глобальній цифровій економіці. Високі показники в категоріях, пов'язаних із ІТ, демонструють конкурентоспроможність країни як надійного партнера для ІТ-аутсорсингу. Подальший розвиток цифрової інфраструктури, відкритих даних, інвестицій у дослідження та інновації сприятиме зміцненню позицій України на міжнародному ринку цифрових послуг і стимулюватиме економічне зростання через інтеграцію у світову цифрову екосистему.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІТ-АУТСОРСУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ СПРЯМУВАНЬ

3.1. Багатофакторна модель розвитку ІТ-аутсорсу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції

Рейтинг зрілості відкритих даних – щорічна оцінка, що визначає рівень розвитку відкритих даних у країнах Європейського Союзу та деяких партнерських державах. Цей показник створюється на основі кількох ключових компонентів: політики, порталу відкритих даних, впливу та якості даних. Оцінювання проводиться для аналізу готовності країн до відкритості даних, а також для порівняння їхніх результатів між собою. Рейтинг допомагає визначити сильні й слабкі сторони кожної держави у впровадженні відкритих даних і формуванні відповідних стратегій розвитку.

Високі показники в цьому рейтингу не лише свідчать про прогресивність країни у сфері цифрових даних, але й створюють умови для розвитку ІТ-індустрії. Відкриті дані стимулюють попит на технологічні рішення, пов'язані з аналізом і обробкою великих обсягів інформації. Це, у свою чергу, залучає ІТ-компанії до розробки інструментів для управління даними, побудови прогнозних моделей і створення рішень для державного сектору.

Крім того, відкриті дані сприяють розвитку таких напрямів, як GovTech (державні технології) і CivicTech (технології для громадськості). Вони забезпечують фундамент для створення платформ електронного урядування та автоматизації державних послуг, що часто стає полем для співпраці з ІТ-аутсорсинговими компаніями.

Підвищення зрілості у сфері відкритих даних також відкриває нові можливості для стартапів у різних галузях, від логістики до охорони здоров'я. ІТ-компанії, які працюють у цих екосистемах, не лише впроваджують нові рішення, але й розвивають свої компетенції, що допомагає їм виходити на міжнародний рівень.

Високий рівень відкритих даних є стимулом для розвитку ІТ-сфери, зокрема аутсорсингових послуг, створюючи нові можливості для інтеграції в глобальні

ринки.

Україна вперше з'явилася в рейтингу зрілості відкритих даних у 2020 році, відразу продемонструвавши високий рівень готовності до роботи з відкритими даними. Завдяки активному впровадженню цифрових рішень, таких як національна платформа відкритих даних і електронні послуги, Україна увійшла до групи країн-лідерів, що стали прикладом для інших. Це свідчить про серйозні зусилля у сфері цифровізації та відкритості даних, що заклали фундамент для подальшого розвитку.

Багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз складових рейтингу зрілості відкритих даних дозволяє оцінити, як кожен компонент (політика, портал, вплив, якість) впливає на ВВП країни. Це допомагає визначити, наскільки розвиток інформаційних систем і відкритих даних сприяє розширенню можливостей ІТ-аутсорсингу, стимулюючи економічне зростання. Для України та інших країн регіону такий аналіз є особливо важливим, адже він вказує на ті аспекти, які потребують підсилення для інтеграції у європейське середовище. Результати такого дослідження можуть слугувати орієнтиром для стратегічного розвитку ІТ-сфери, підвищуючи її конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Вихідні дані для розрахунку наведено в таблицях 3.1, 3.2, 3.3 та 3.4.

Таблиця 3.1

Дані рейтингу зрілості відкритих даних за 2021 р.

Країна	Політика	Портал	Вплив	Якість	Загальний бал	Рівень зрілості
Австрія	625	610	610	549	2394	92%
Бельгія	374	394	285	364	1417	55%
Болгарія	630	530	570	298	2028	78%
Хорватія	572	547	550	507	2176	84%
Кіпр	635	612	590	538	2375	91%
Чехія	550	424	380	577	1931	74%
Данія	640	615	570	549	2374	91%
Естонія	635	620	650	545	2450	94%
Фінляндія	536	492	650	554	2232	86%
Франція	640	635	650	610	2535	98%
Німеччина	629	552	590	543	2314	89%
Греція	594	565	510	467	2136	82%
Угорщина	518	380	320	281	1499	58%
Ісландія	498	387	320	390	1595	61%

Ірландія	609	620	650	597	2476	95%
Італія	640	587	650	516	2393	92%
Латвія	600	525	395	475	1995	77%
Литва	605	604	580	530	2319	89%
Люксембург	444	561	330	390	1725	66%
Мальта	380	339	140	479	1338	51%
Чорногорія	511	419	260	195	1385	53%
Нідерланди	570	625	600	586	2381	92%
Норвегія	600	570	590	604	2364	91%
Польща	620	630	650	557	2457	95%
Португалія	501	459	355	396	1711	66%
Румунія	454	617	425	468	1964	76%
Словаччина	396	320	130	456	1302	50%
Словенія	645	590	550	597	2382	92%
Іспанія	624	595	650	594	2463	95%
Швеція	589	500	565	527	2181	84%
Швейцарія	484	435	240	521	1680	65%
Україна	640	614	615	578	2447	94%

Джерело: [60]

У представлених даних за одним із останніх років можна спостерігати значну різницю в рівнях зрілості відкритих даних серед європейських країн та України. Лідерами рейтингу стали такі країни, як Франція, Ірландія, Польща та Іспанія, які отримали найвищі загальні бали та рівні зрілості понад 95%. Це свідчить про їхню успішну політику у сфері відкритих даних, розвиток інфраструктури порталів і активне використання даних для суспільного та економічного впливу.

Україна, маючи один із найвищих показників політики (640) та високий загальний бал (2447), входить до групи країн із високим рівнем зрілості (94%). Це демонструє успішність впровадження цифрових рішень, хоча деякі аспекти, такі як якість даних, потребують подальшого вдосконалення для досягнення рівня провідних країн.

Серед країн із нижчими показниками слід зазначити Угорщину, Ісландію, Мальту та Чорногорію, які мають помірні або низькі бали через обмежену реалізацію політики, слабкі портали або недостатній вплив даних. Це вказує на потребу в більш активному розвитку цифрової інфраструктури й стратегій відкритих даних для покращення позицій у рейтингу.

Таблиця 3.2

Дані рейтингу зрілості відкритих даних за 2022 р.

Країна	Політика	Портал	Вплив	Якість	Загальний бал	Рівень зрілості
Австрія	235	175	125	228	763	79%
Бельгія	185	190	117	218	710	69%
Боснія і Герцеговина	130	25	45	70	270	18%
Болгарія	235	170	152	222	779	77%
Хорватія	215	145	137	238	735	72%
Кіпр	275	190	170	248	883	94%
Чехія	260	170	175	174	779	88%
Данія	275	150	172	200	797	89%
Естонія	275	170	167	252	864	93%
Фінляндія	235	165	132	222	754	81%
Франція	270	175	172	262	879	97%
Німеччина	255	165	142	194	756	82%
Греція	250	185	152	170	757	63%
Угорщина	250	160	145	180	735	75%
Ісландія	205	115	92	120	532	46%
Ірландія	275	185	172	258	890	95%
Італія	275	180	175	242	872	91%
Латвія	240	140	100	178	658	56%
Литва	250	185	160	262	857	88%
Люксембург	150	125	122	242	639	72%
Мальта	210	70	67	162	509	42%
Чорногорія	165	105	105	62	437	49%
Нідерланди	195	170	130	222	717	81%
Норвегія	260	140	157	244	801	89%
Польща	275	185	172	262	894	95%
Португалія	235	115	127	224	701	76%
Сербія	180	160	135	170	645	66%
Румунія	165	175	95	254	689	68%
Словаччина	240	155	85	170	650	59%
Словенія	260	190	165	248	863	90%
Іспанія	275	185	172	242	874	92%
Швеція	245	160	167	180	752	78%
Швейцарія	190	180	125	170	665	71%
Україна	275	190	175	262	902	97%

Джерело: [60]

Дані за 2022 рік демонструють значну варіативність рівня зрілості відкритих даних серед країн Європи та України. Лідерами рейтингу стали Україна, Польща,

Ірландія, Франція та Іспанія, які мають найвищі загальні бали (понад 870) та рівні зрілості понад 90%. Це свідчить про ефективну реалізацію політики відкритих даних, розвиток порталів і високий вплив даних на суспільство та економіку. Україна, зокрема, відзначається найвищим загальним балом (902) серед усіх країн, що є результатом активного впровадження цифрових технологій, таких як портал «Дія» та інші ініціативи.

Країни з середніми показниками, наприклад, Латвія, Словаччина та Сербія, демонструють помірний прогрес, проте в них зберігається відставання за окремими компонентами, такими як якість даних або вплив. Це вказує на необхідність додаткових зусиль у вдосконаленні інфраструктури та використанні даних для соціально-економічного розвитку.

Найнижчі показники мають країни, як-от Боснія і Герцеговина, Мальта та Чорногорія, де рівень зрілості знаходиться на рівні 18-49%. Основними причинами такого стану є низькі бали за всіма компонентами, включно з політикою, що вказує на обмежений рівень інституційної підтримки відкритих даних.

Таблиця 3.3

Дані рейтингу зрілості відкритих даних за 2023 р.

Країна	Політика	Портал	Вплив	Якість	Загальний бал	Рівень зрілості
Албанія	447	353	105	163	1068	42%
Австрія	611	586	540	560	2297	90%
Бельгія	517	550	320	456	1843	72%
Боснія і Герцеговина	240	55	30	40	365	14%
Болгарія	532	537	405	409	1883	74%
Хорватія	392	469	195	462	1518	59%
Кіпр	630	610	600	543	2383	94%
Чехія	600	444	600	580	2224	88%
Данія	592	545	545	615	2297	90%
Естонія	640	630	600	570	2440	96%
Фінляндія	582	581	415	545	2123	83%
Франція	640	627	600	630	2497	98%
Німеччина	592	546	470	556	2164	85%
Греція	512	452	130	451	1545	60%
Угорщина	620	433	440	525	2018	79%
Ісландія	457	404	270	335	1466	58%
Ірландія	622	630	520	569	2341	92%
Італія	627	604	565	549	2345	92%

Латвія	572	567	350	551	2040	80%
Литва	592	620	585	576	2373	94%
Люксембург	560	584	445	513	2102	83%
Мальта	490	330	65	437	1322	51%
Чорногорія	505	417	300	365	1587	62%
Нідерланди	507	604	460	540	2111	83%
Норвегія	557	622	525	590	2294	90%
Польща	640	640	600	605	2485	98%
Португалія	502	526	555	581	2164	85%
Сербія	470	549	440	455	1914	75%
Румунія	470	555	235	393	1653	65%
Словаччина	595	554	590	585	2324	92%
Словенія	615	620	495	558	2288	90%
Іспанія	635	621	580	569	2405	95%
Швеція	547	506	505	497	2055	81%
Швейцарія	540	495	435	532	2002	79%
Україна	625	607	600	611	2443	96%

Джерело: [60]

Дані рейтингу зрілості відкритих даних за 2023 рік демонструють високий рівень розвитку відкритих даних у багатьох країнах Європи, а також видатні результати України. Лідерами рейтингу є Польща (2485), Франція (2497), Естонія (2440), Іспанія (2405) та Україна (2443), які досягли рівня зрілості понад 95%. Це свідчить про комплексний підхід до реалізації політики відкритих даних, ефективну роботу національних порталів, високу якість даних і їхній значний вплив на суспільство.

Україна зберігає свої сильні позиції з балом 2443 і рівнем зрілості 96%, демонструючи результативність своїх цифрових ініціатив. Високі показники в категоріях політики (625), порталу (607) та впливу (600) підкреслюють активну роботу з відкритими даними, що стає основою для розвитку ІТ-сфери та інтеграції в європейський цифровий простір.

Країни з помірними результатами, такі як Угорщина (79%), Швеція (81%), Латвія (80%), мають прогалини в окремих компонентах, наприклад у впливі або якості даних. Це вказує на необхідність зосередження на цих аспектах для покращення загального балу та зміцнення їхніх позицій у рейтингу.

Найнижчі показники спостерігаються у таких країнах, як Мальта (51%), Боснія і Герцеговина (14%), Чорногорія (62%), що пояснюється низькими балами за всіма ключовими категоріями. Відсутність активної політики та недостатній

розвиток порталів обмежують вплив відкритих даних у цих країнах.

Таблиця 3.3

Динаміка ВВП на душу населення, дол. США

Країна	2021	2022	2023
Австрія	50000	52000	54000
Бельгія	47000	49000	51000
Болгарія	10000	11000	12000
Хорватія	15000	16000	17000
Кіпр	29000	30000	31000
Чехія	24000	25000	26000
Данія	62000	64000	66000
Естонія	23000	24000	25000
Фінляндія	50000	51000	52000
Франція	43000	44000	45000
Німеччина	47000	48000	49000
Греція	20000	21000	22000
Угорщина	17000	18000	19000
Ірландія	85000	90000	95000
Італія	36000	37000	38000
Латвія	18000	19000	20000
Литва	20000	21000	22000
Люксембург	120000	125000	130000
Мальта	31000	32000	33000
Нідерланди	54000	56000	58000
Польща	16000	17000	18000
Португалія	24000	25000	26000
Румунія	13000	14000	15000
Словаччина	20000	21000	22000
Словенія	26000	27000	28000
Іспанія	31000	32000	33000
Швеція	57000	59000	61000
Україна	4000	4200	4400

Джерело: [62]

Динаміка ВВП на душу населення за 2021-2023 рр. демонструє різний рівень економічного розвитку серед країн Європи. Найвищі показники мають Люксембург, Ірландія та Данія, що пов'язано з високим рівнем інновацій та залученням міжнародних інвестицій. Зокрема, ВВП на душу населення Люксембургу у 2023 році становить 130000 доларів США, а Ірландія досягла показника 95000 доларів. У країнах Центральної та Східної Європи, таких як Польща, Литва та Румунія, спостерігається стабільне зростання, яке свідчить про

поступову інтеграцію цих країн у європейські ринки. Водночас Україна, попри певний приріст, має найнижчий рівень ВВП на душу населення серед аналізованих країн – лише 4400 доларів США у 2023 році, що пояснюється тривалими економічними викликами. Однак такі показники демонструють потенціал для подальшого зростання завдяки економічним реформам та інтеграції до європейського простору.

Результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу наведено а таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Результати проведеного кореляційно-регресійного аналізу

Країна	Політика	Портал	Вплив	Якість	Загальний бал
	X1	X2	X3	X4	X5
Австрія	0,94	0,93	0,85	0,87	0,81
Бельгія	0,84	0,87	0,93	0,81	0,82
Болгарія	0,62	0,52	0,57	0,58	0,5
Хорватія	0,55	0,63	0,62	0,65	0,54
Кіпр	0,94	0,92	0,83	0,83	0,86
Чехія	0,56	0,61	0,68	0,61	0,52
Данія	0,82	0,91	0,82	0,86	0,85
Естонія	0,95	0,9	0,88	0,82	0,87
Фінляндія	0,84	0,89	0,92	0,91	0,81
Франція	0,83	0,94	0,83	0,83	0,88
Німеччина	0,91	0,92	0,83	0,86	0,91
Греція	0,56	0,68	0,51	0,54	0,57
Угорщина	0,66	0,57	0,59	0,53	0,6
Ірландія	0,8	0,92	0,91	0,86	0,95
Італія	0,91	0,9	0,93	0,83	0,82
Латвія	0,51	0,52	0,57	0,66	0,64
Литва	0,62	0,55	0,65	0,63	0,6
Люксембург	0,93	0,9	0,86	0,85	0,93
Мальта	0,62	0,56	0,61	0,63	0,55
Нідерланди	0,87	0,92	0,93	0,87	0,88
Польща	0,89	0,93	0,83	0,84	0,83
Португалія	0,51	0,51	0,62	0,59	0,57
Румунія	0,52	0,69	0,59	0,67	0,54
Словаччина	0,53	0,58	0,64	0,67	0,51
Словенія	0,53	0,67	0,65	0,55	0,58
Іспанія	0,88	0,82	0,82	0,83	0,82
Швеція	0,92	0,81	0,93	0,91	0,86
Україна	0,63	0,82	0,76	0,83	0,72

Розраховано автором

Результати кореляційно-регресійного аналізу показують значний взаємозв'язок між ВВП на душу населення та складовими рейтингу зрілості відкритих даних для більшості європейських країн. Найвищі кореляційні показники спостерігаються в таких країнах, як Естонія, Люксембург, Німеччина та Швеція. Це свідчить про те, що у цих країнах розвиток політики відкритих даних, якість порталів та їхній вплив суттєво сприяють економічному зростанню. Наприклад, у Люксембурзі коефіцієнт кореляції між політикою та ВВП становить 0,93, а загальний бал має кореляцію на рівні 0,93. Це свідчить про комплексний підхід до впровадження відкритих даних.

Україна демонструє середні та високі кореляційні показники, що вказує на позитивний вплив відкритих даних на її економіку. Зокрема, сильний зв'язок спостерігається між порталом (0,82), якістю (0,83) та загальним балом (0,72). Порівняно з країнами з подібним рівнем економічного розвитку, такими як Болгарія чи Румунія, Україна має значно вищі показники кореляції в таких аспектах, як портал та якість. Це підтверджує ефективність українських цифрових ініціатив, таких як платформа «Дія», які забезпечують доступ до відкритих даних та їх активне використання.

Разом із тим, країни Центральної та Східної Європи, такі як Болгарія, Литва, Латвія та Словаччина, демонструють переважно середній рівень кореляції (0,5–0,7). Наприклад, у Болгарії кореляція між політикою та ВВП становить 0,62, а вплив має показник 0,57. Це вказує на необхідність подальшого вдосконалення якості даних та інфраструктури порталів, щоб забезпечити сильніший вплив відкритих даних на економіку.

Серед західноєвропейських країн високі кореляції за всіма компонентами рейтингу демонструють Німеччина, Франція та Нідерланди. Це свідчить про інтеграцію відкритих даних у всі сфери економіки, що дозволяє досягати сталого зростання. Наприклад, у Нідерландах коефіцієнти кореляції між політикою, порталом та загальним балом становлять понад 0,9.

Україна, попри складну економічну ситуацію, показує, що розвиток відкритих даних може бути потужним інструментом для економічного зростання та підвищення рівня життя. Її високі кореляції за такими показниками, як портал

і якість даних, ставлять її на рівень із більш розвиненими країнами та демонструють перспективи для інтеграції в європейське цифрове середовище.

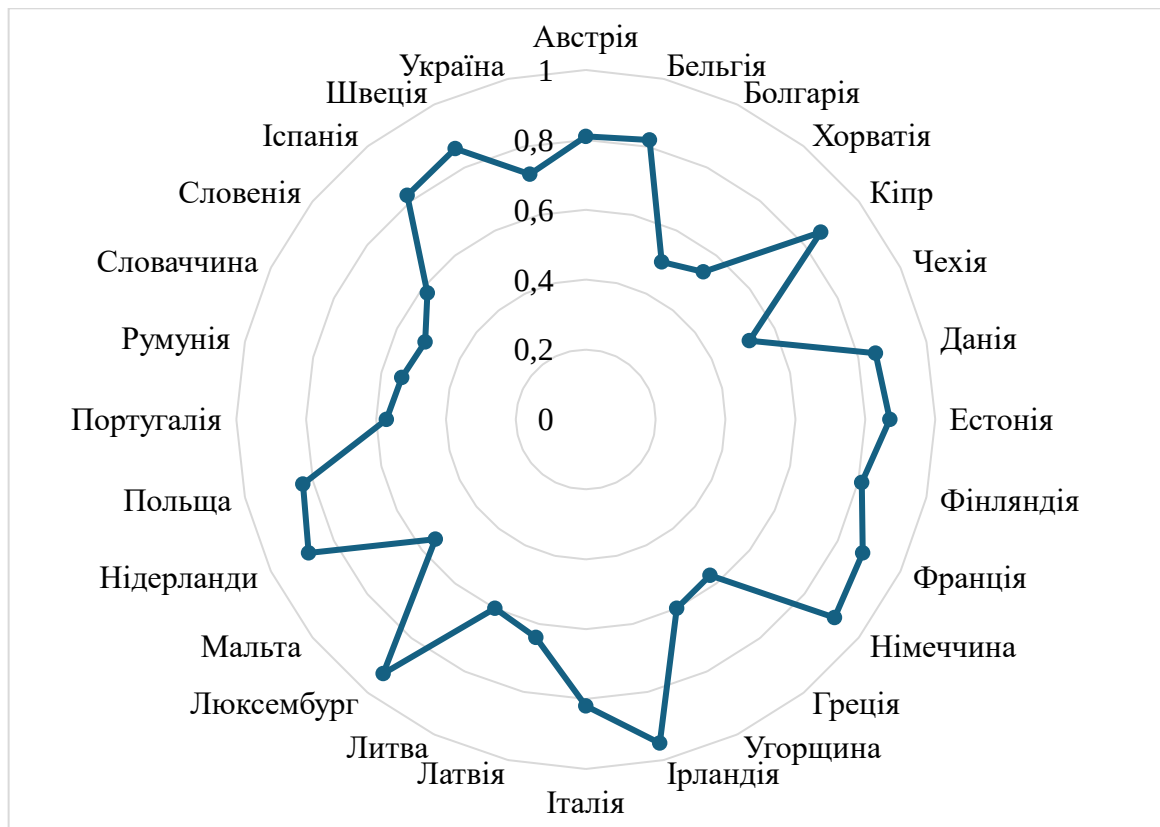

Рис. 3.1 Результати кореляційного аналізу ВВП на душу населення та загальним балом рейтингу зрілості відкритих даних [розраховано автором]

Аналіз рис. 3.1, де наведено результати кореляції між ВВП на душу населення та загальним балом рейтингу зрілості відкритих даних свідчить про нерівномірний зв'язок між цими показниками в різних країнах. Країни з високим рівнем ВВП, такі як Австрія, Ірландія та Нідерланди, демонструють високий коефіцієнт кореляції (0,85–0,9), що свідчить про прямий вплив розвитку відкритих даних на економічний рівень.

У той же час, для країн із середнім рівнем ВВП, таких як Литва, Латвія та Болгарія, кореляція є менш вираженою, хоча все ще залишається значущою. Це може вказувати на те, що розвиток відкритих даних у цих країнах сприяє зростанню економіки, але не є ключовим фактором у порівнянні з іншими.

Для країн із нижчим рівнем ВВП, таких як Мальта та Румунія, спостерігається ще слабший зв'язок, що може бути зумовлено недостатньою інтеграцією відкритих даних у державні процеси або обмеженими ресурсами для

розвитку цієї сфери.

Україна демонструє досить високий коефіцієнт кореляції, що свідчить про перспективність розвитку відкритих даних для стимулювання економіки та інтеграції до європейського цифрового середовища. Такий результат вказує на те, що навіть за складних умов українська цифровізація має значний позитивний ефект на економіку.

Для більш ґрунтовного аналізу проведено додатково кореляційно-регресійний аналіз між ВВП на душу населення та обсягом експорту комп'ютерних послуг (категорія 9.2)/

Таблиця 3.6

Експорт комп'ютерних послуг, млн. дол. США

Країна	2021	2022	2023
Австрія	2,500	2,600	2,700
Бельгія	3,200	3,300	3,400
Болгарія	1,100	1,200	1,300
Хорватія	800	850	900
Кіпр	600	650	700
Чехія	2,000	2,100	2,200
Данія	3,500	3,600	3,700
Естонія	1,500	1,600	1,700
Фінляндія	2,800	2,900	3,000
Франція	10,000	10,200	10,400
Німеччина	15,000	15,200	15,400
Греція	700	750	800
Угорщина	1,800	1,900	2,000
Ірландія	20,000	20,500	21,000
Італія	5,000	5,100	5,200
Латвія	500	550	600
Литва	700	750	800
Люксембург	1,200	1,250	1,300
Мальта	400	450	500
Нідерланди	8,000	8,200	8,400
Польща	4,000	4,200	4,400
Португалія	1,500	1,600	1,700
Румунія	2,200	2,300	2,400
Словаччина	1,000	1,050	1,100
Словенія	600	650	700
Іспанія	6,000	6,200	6,400
Швеція	4,500	4,600	4,700
Україна	7,300	6,700	6,000

Джерело:

Аналіз даних експорту комп'ютерних послуг демонструє значну різницю

між країнами, що відображає різний рівень розвитку їхніх ІТ-секторів. Лідерами за обсягом експорту є Німеччина, Франція та Ірландія, які мають стабільно високі показники у 2021-2023 рр. Ірландія щорічно експортує понад 20 млрд доларів США у цій категорії, що є результатом розвиненої ІТ-інфраструктури, інноваційної екосистеми та сприятливого бізнес-клімату.

Країни Центральної та Східної Європи, такі як Польща, Чехія, Румунія та Болгарія, демонструють стійке зростання експорту, хоча їхні показники є нижчими порівняно з західноєвропейськими країнами. Польща та Румунія, наприклад, мають відповідно 4,4 та 2,4 млрд доларів США у 2023 році, що вказує на активний розвиток ІТ-послуг та конкурентні переваги регіону.

Україна, попри зниження обсягів експорту у 2022–2023 рр. через військові виклики, залишається серед провідних країн у Східній Європі. У 2021 році обсяг експорту становив 7,3 млрд доларів США, однак у 2023 році цей показник зменшився до 6 млрд. Це свідчить про адаптивність українського ІТ-сектору до складних умов і збереження конкурентних позицій на міжнародному ринку.

Країни Південної Європи, такі як Греція, Кіпр та Португалія, демонструють помірні показники експорту, які становлять від 600 млн до 1,7 млрд доларів США у 2023 році. Це свідчить про розвиток ІТ-послуг, але із меншою інтеграцією до глобального ринку порівняно з північними країнами.

На рис. 3.2 наведено результати кореляційного аналізу між ВВП на експортом комп'ютерних послуг.

Аналіз коефіцієнтів кореляції між ВВП на душу населення та експортом комп'ютерних послуг демонструє помітну різницю між країнами залежно від рівня їхнього економічного розвитку та розвитку ІТ-інфраструктури. Для розвинених країн, таких як Австрія, Данія, Нідерланди, Ірландія та Люксембург, спостерігається високий коефіцієнт кореляції (понад 0,85). Це свідчить про те, що зростання ВВП на пряму пов'язане з розширенням експорту комп'ютерних послуг, які є важливою складовою їхньої економіки.

Середні показники кореляції (у межах 0,7–0,85) характерні для країн, які активно розвивають ІТ-сектор, але ще не досягли лідерських позицій у цій галузі. До цієї групи належать Чехія, Латвія, Литва та Польща. У цих країнах експорт комп'ютерних послуг поступово набуває значення як джерело економічного

зростання, хоча поки що не є головним драйвером ВВП.

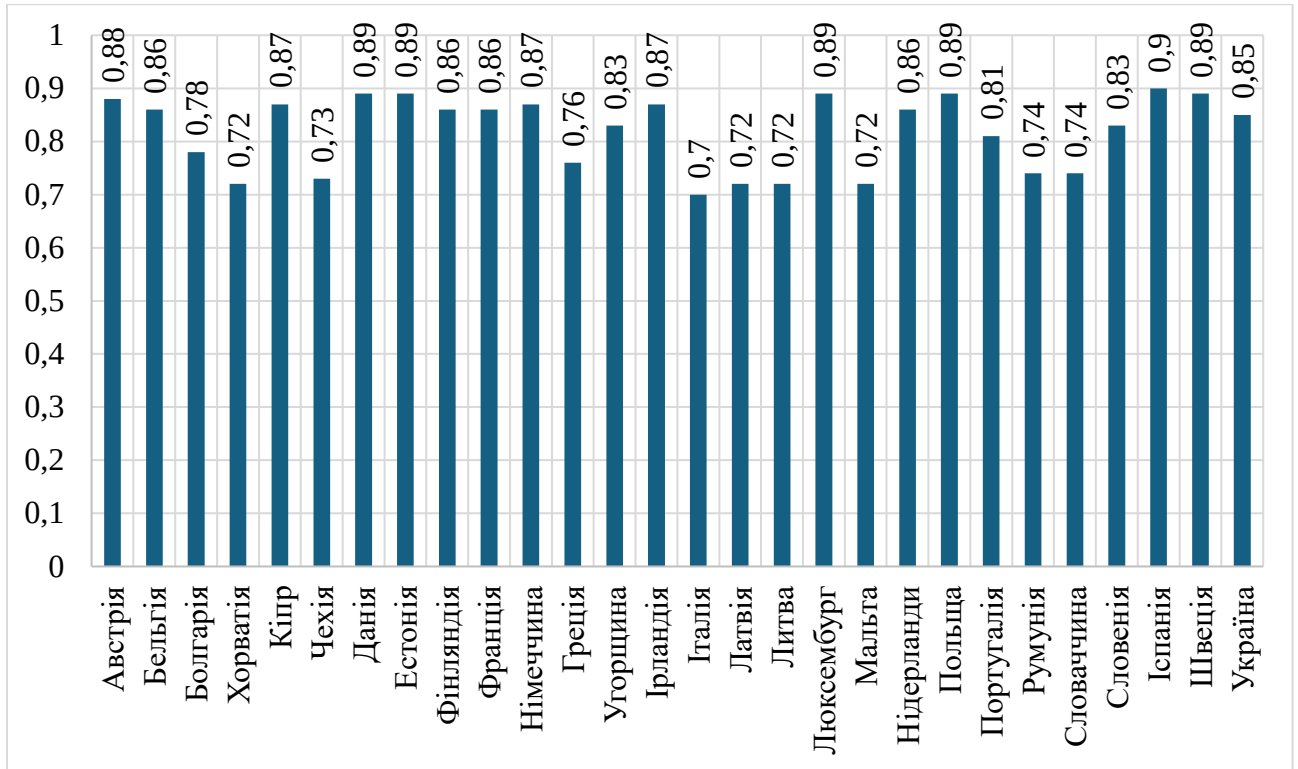

Рис. 3.2 Результати кореляційного аналізу між ВВП на одну особу та експортом комп'ютерних послуг [розраховано автором]

Нижчі коефіцієнти кореляції (0,5–0,7) характерні для країн із менш розвиненою цифровою інфраструктурою, таких як Болгарія, Румунія, Словаччина та Мальта. У цих країнах зростання ВВП менше залежить від експорту комп'ютерних послуг, що свідчить про більший вплив інших секторів економіки.

Україна має коефіцієнт кореляції, наближений до високих значень, що свідчить про значний вплив експорту комп'ютерних послуг на її економіку. Попри складну економічну ситуацію, ІТ-сектор залишається одним із головних факторів економічного зростання країни, підкреслюючи потенціал для подальшого розвитку цього напрямку.

Проведені розрахунки підтверджують, що розвиток ІТ-аутсорсингу є важливим драйвером економічного зростання та інтеграції країн у міжнародні ринки. Високі показники кореляції вказують на важливість підтримки цифрових технологій і посилення співпраці в рамках міжнародної економічної інтеграції.

3.2. Рекомендації щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсу в Україні

Для розробки ефективних рекомендацій щодо розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні доцільно провести PESTEL-аналіз. Цей інструмент дозволяє систематизувати інформацію про політичні, економічні, соціальні, технологічні, екологічні та юридичні фактори, які впливають на галузь. Аналіз допоможе виявити ключові можливості та загрози для ІТ-аутсорсингу, а також визначити напрями для стратегічного розвитку й інтеграції в глобальні цифрові ринки.

В табл. 3.7 наведено результати проведеного PESTEL-аналізу розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні

Таблиця 3.7

PESTEL-аналіз розвитку ІТ-аутсорсинга в Україні

Політичні фактори	Економічні фактори	Соціальні фактори
Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році створило сприятливі умови для інтеграції України у європейський цифровий простір. Дія Рада для ІТ – урядова ініціатива, запущена в 2021 році, забезпечує спеціальні податкові режими для ІТ-компаній (5% ставка податку на доходи фізичних осіб для ІТ-фахівців). Постійна підтримка ІТ-сектору на міжнародному рівні, зокрема через західні гранти та інвестиції, стимулює розвиток експортного потенціалу галузі	У 2022 році експорт ІТ-послуг в Україні становив 6,7 млрд дол. США що лише на 8,5% менше порівняно з 2021 роком, попри економічні труднощі через війну. ІТ-аутсорсинг становить близько 4,5% ВВП України, забезпечуючи ключовий внесок у валютні надходження. Українські ІТ-компанії співпрацюють із клієнтами з понад 100 країн, зокрема США, Великої Британії, Німеччини та Ізраїлю, що забезпечує доступ до глобальних ринків	В Україні працює понад 300,000 ІТ-фахівців, а щороку близько 30000 випускників українських університетів отримують спеціальність у сфері інформаційних технологій. Англомовна підготовка українських ІТ-спеціалістів забезпечує їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Популярність віддаленої роботи та проєктної моделі співпраці значно підвищує привабливість українських ІТ-команд для західних клієнтів.

Технологічні фактори	Екологічні фактори	Юридичні фактори
Україна займає 1-е місце серед європейських країн за кількістю розробників C++ та Unity. Потужна спеціалізація у сферах FinTech, AI, IoT, Big Data та Cybersecurity забезпечує залучення клієнтів у цих галузях. Створення технопарків, таких як UNIT.City у Києві, стимулює розвиток технологічних інновацій і стартапів.	Українські ІТ-компанії дедалі частіше впроваджують екологічно стійкі практики, зокрема мінімізацію вуглецевого сліду через віддалену роботу. Зростає увага до використання зелених технологій у розробці програмного забезпечення, що відповідає вимогам клієнтів із ЄС.	У 2022 році було ухвалено закон про «Дія City», що встановлює спеціальні умови оподаткування, які сприяють залученню міжнародних клієнтів. Україна приєдналася до Європейської конвенції про кібербезпеку, що підвищує рівень довіри міжнародних партнерів. Постійне вдосконалення законодавства щодо інтелектуальної власності гарантує захист прав клієнтів і партнерів ІТ-компаній.

Розроблено автором

PESTEL-аналіз показує, що ІТ-аутсорсинг в Україні має значний потенціал для подальшого розвитку завдяки сприятливим політичним і економічним умовам, високому рівню технічної підготовки фахівців і зростаючій інтеграції у глобальні цифрові ринки.

Завдяки проведеному дослідженню можемо сформулювати декілька рекомендацій щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсинг в Україні, рис. 3.3

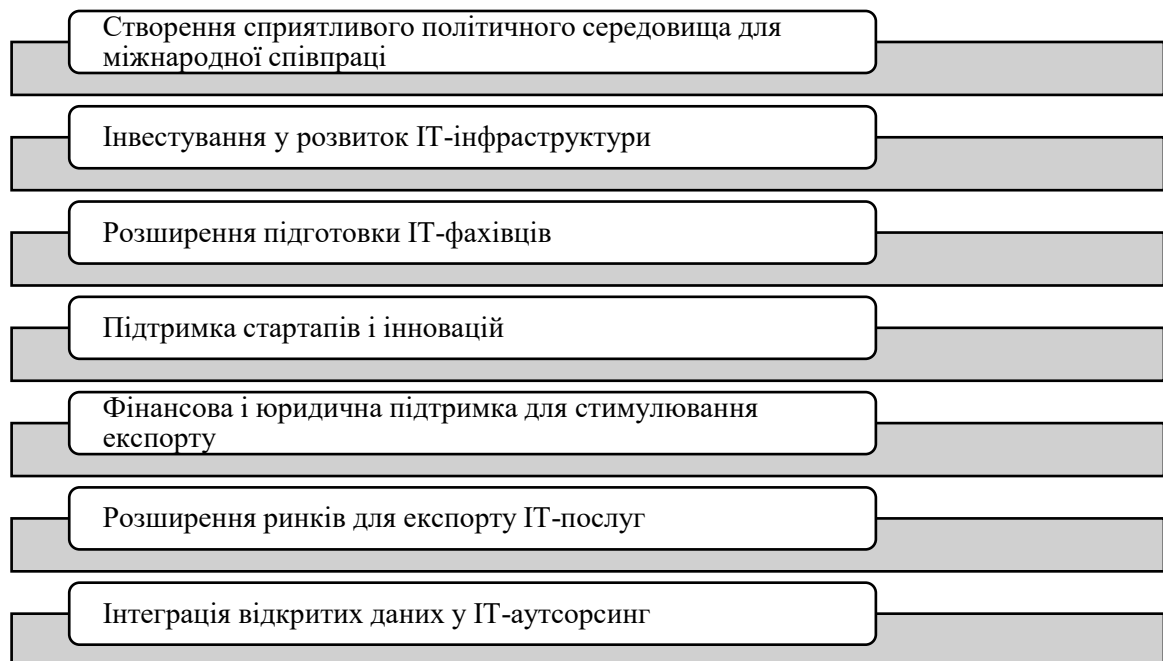

Рис. 3.3. Рекомендації щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсинг в Україні

[розроблено автором]

Докладно пояснимо кожен з запропонованих рекомендацій.

1. Створення сприятливого політичного середовища для міжнародної співпраці є ключовим напрямом для розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні. Ураховуючи зростаючу роль ІТ-індустрії в економіці, необхідно активізувати зусилля для інтеграції країни у світові цифрові ринки через міжнародні угоди та співпрацю з провідними гравцями в цій галузі.

Перш за все, слід укласти нові угоди про вільну торгівлю, які враховують потреби цифрової економіки. Наприклад, інтеграція в систему Digital Single Market ЄС може значно знизити бар'єри для експорту послуг українських ІТ-компаній до країн Євросоюзу. Такі угоди мають включати положення про вільний обмін даними, доступ до європейських платформ відкритих даних та спрощення процедур для надання послуг.

Також важливо посилити співпрацю з міжнародними організаціями, такими як ІТУ (Міжнародний союз електрозв'язку) та ОЕСД (Організація економічного співробітництва та розвитку), у частині цифрових стандартів і кібербезпеки. Впровадження міжнародних стандартів допоможе підвищити довіру до українських ІТ-компаній та залучити більше клієнтів.

Ще одним важливим напрямом є розширення дипломатичної діяльності через створення спеціалізованих торговельних місій для просування українського ІТ-аутсорсингу. Такі місії можуть забезпечувати участь українських компаній у міжнародних виставках, конференціях і тендерах, що відкриє нові можливості для співпраці.

Крім того, необхідно продовжувати роботу над гармонізацією національного законодавства із законодавством ЄС у сфері цифрової економіки. Зокрема, інтеграція з нормами GDPR (Загальний регламент про захист даних) та стандартами кібербезпеки забезпечить українським компаніям конкурентоспроможність на європейському ринку. Водночас важливо створити внутрішні стимули для компаній, які готові впроваджувати міжнародні стандарти та розширювати експорт.

2. Інвестування у розвиток ІТ-інфраструктури є критичним кроком для стимулювання розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні та посилення її інтеграції у

світову цифрову економіку. Якісна інфраструктура забезпечує конкурентоспроможність українських компаній на міжнародних ринках, сприяє збільшенню обсягу експорту послуг і покращує умови для залучення нових клієнтів.

Перш за все, потрібно спрямувати інвестиції у створення регіональних технопарків, які стануть платформами для розвитку стартапів, інноваційних компаній та IT-аутсорсингових центрів. Такі проєкти, як UNIT.City у Києві, мають бути поширені в інших регіонах, що дозволить не лише зосередити технологічні ресурси, але й створити нові робочі місця. Регіональні технопарки можуть стати важливими центрами інтеграції локальних компаній у глобальні ринки через забезпечення доступу до сучасних інструментів, таких як суперкомп'ютери, тестові платформи для AI та IoT.

Також важливо інвестувати у модернізацію мережевого обладнання та забезпечення високошвидкісного доступу до інтернету по всій країні, особливо у сільських і віддалених районах. Це дозволить залучити до IT-аутсорсингу нові кадри з регіонів, де є значний потенціал для розвитку, але наразі бракує інфраструктури. Масове розгортання 5G-технологій стане важливим кроком у підвищенні конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Додатково слід стимулювати створення та розвиток платформ відкритих даних, які забезпечать нові можливості для аналітики, розробки програмного забезпечення та автоматизації процесів. Наприклад, інвестиції в розширення національного порталу відкритих даних не лише забезпечать якісний доступ до інформації, але й підвищать привабливість України як IT-партнера для міжнародних клієнтів, які працюють у сферах Big Data та штучного інтелекту.

Крім цього, важливим аспектом є створення центрів кібербезпеки, які зможуть підтримувати високий рівень захисту даних, що є критично важливим для міжнародних клієнтів. Така інфраструктура не лише підвищить довіру до українських компаній, але й створить нові робочі місця у сфері безпеки даних, яка є однією з найперспективніших у світі.

Інвестування у розвиток IT-інфраструктури повинно також включати підтримку освітніх ініціатив. Сучасні навчальні центри, які обладнані інноваційними технологіями, можуть стати основою для підготовки фахівців, які

працюватимуть у створених інфраструктурних проєктах. Це не лише сприятиме розвитку галузі, але й забезпечить довготривалий ефект у підвищенні професійного рівня кадрів.

3. Розширення підготовки ІТ-фахівців є ключовим елементом для подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні та підвищення її ролі в міжнародній економічній інтеграції. З огляду на постійне зростання попиту на ІТ-спеціалістів у всьому світі, Україна повинна активно працювати над збільшенням кількості кваліфікованих фахівців та вдосконаленням їхніх компетенцій відповідно до глобальних вимог.

Першим кроком має стати розширення програм підготовки ІТ-фахівців у закладах вищої освіти. Це включає оновлення навчальних програм з урахуванням сучасних тенденцій у сфері цифрових технологій, таких як штучний інтелект, Big Data, кібербезпека та блокчейн. Університети повинні тісніше співпрацювати з провідними українськими та міжнародними ІТ-компаніями для створення програм стажувань, які забезпечать студентам практичний досвід і знання сучасних інструментів розробки. Наприклад, створення дуальних програм навчання, де теоретичні знання доповнюються реальними проєктами, стане ефективним способом підготовки кадрів.

Другим напрямом має бути розвиток короткострокових інтенсивних програм перепідготовки кадрів із суміжних галузей, таких як інженерія, економіка та навіть гуманітарні науки. Враховуючи швидкість розвитку ІТ-індустрії, подібні курси дозволять залучати до галузі нових фахівців, які можуть швидко освоїти популярні технології, наприклад Python, Java або DevOps. Особливу увагу слід приділити співпраці із західними освітніми платформами, такими як Coursera чи edX, для інтеграції міжнародних стандартів у навчальний процес.

Також важливо сприяти створенню регіональних ІТ-академій і навчальних центрів, особливо у віддалених регіонах, де доступ до вищої освіти обмежений. Інвестування в онлайн-платформи для навчання дозволить охопити широку аудиторію та забезпечити доступ до якісних курсів для людей із будь-якого куточка країни. Такі ініціативи можуть стимулювати розвиток місцевих ринків

праці, що сприятиме розширенню ІТ-аутсорсингу на регіональному рівні.

Окрему увагу слід приділити підготовці фахівців у сфері англійської мови. Високий рівень володіння англійською є критично важливим для роботи на міжнародному ринку. Для цього можна створювати спеціалізовані програми для ІТ-спеціалістів, орієнтовані на професійну комунікацію та технічну термінологію.

Нарешті, важливо впроваджувати державні ініціативи для підтримки жінок в ІТ, адже це дозволить залучити до галузі додаткові кадри та підвищити гендерну рівність. Наприклад, створення грантів або стипендій для жінок, які хочуть пройти навчання в ІТ-сфері, сприятиме розширенню бази фахівців.

Реалізація цих заходів дозволить не лише задовольнити зростаючий попит на ІТ-фахівців, але й підвищить конкурентоспроможність України у сфері ІТ-аутсорсингу, зміцнюючи її позиції на глобальному ринку цифрових послуг.

4. Підтримка стартапів і інновацій є стратегічно важливим напрямом для стимулювання розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні та зміцнення її позицій у міжнародній економічній інтеграції. Стартапи та інноваційні компанії часто стають джерелом нових ідей, технологій і бізнес-моделей, які сприяють залученню іноземних інвестицій і розширенню експорту ІТ-послуг.

Першим кроком у підтримці стартапів має стати створення ефективної екосистеми інновацій. Це включає інвестування в розвиток технопарків і бізнес-інкубаторів у ключових регіонах країни. Наприклад, розширення таких проєктів, як UNIT.City у Києві, може створити умови для зростання технологічних компаній і забезпечити їм доступ до сучасної інфраструктури. Важливо, щоб такі центри надавали стартапам не лише фізичний простір, а й менторську підтримку, консультації з питань бізнес-стратегії та допомогу в пошуку фінансування.

Другим напрямом має стати запровадження спеціальних грантових програм і податкових стимулів для підтримки стартапів у перспективних галузях, таких як штучний інтелект, блокчейн, фінансові технології (FinTech), кібербезпека та Big Data. Ці галузі мають високий попит на міжнародному ринку та можуть стати основою для розширення ІТ-аутсорсингу. Наприклад, держава може надавати гранти на початкові етапи розробки інноваційних продуктів, а також

забезпечувати пільгові кредити для масштабування бізнесу.

Окрему увагу слід приділити створенню платформ для налагодження співпраці між стартапами та великими ІТ-аутсорсинговими компаніями. Великі гравці можуть допомогти стартапам із комерціалізацією їхніх ідей, тоді як стартапи здатні забезпечити інноваційний поштовх для розширення портфеля послуг аутсорсингових компаній. Організація спільних акселераторів та інноваційних хакатонів сприятиме обміну ідеями та розширенню співпраці.

Ще одним важливим кроком є стимулювання експорту стартап-продуктів на міжнародні ринки. Це можна реалізувати через створення спеціалізованих програм експорту, які включають підтримку участі у міжнародних виставках, конференціях і форумах. Також важливо спростити регуляторні процедури для залучення іноземних інвестицій у стартапи, зокрема через запровадження швидких процедур реєстрації компаній та захисту інтелектуальної власності.

Крім того, слід розвивати систему освіти, орієнтовану на підприємництво та інновації. Вищі навчальні заклади мають запроваджувати курси з технологічного підприємництва, щоб підготувати молодь до створення власних стартапів. Також важливо підтримувати ініціативи з популяризації культури стартапів серед школярів і студентів.

Реалізація цих заходів сприятиме розвитку інноваційного середовища в Україні, залученню міжнародних клієнтів та інвесторів, а також інтеграції в глобальний ринок ІТ-аутсорсингу. Це зміцнить позиції України як одного з провідних технологічних хабів у Європі.

5. Фінансова та юридична підтримка для стимулювання експорту ІТ-послуг є одним із ключових напрямів для розширення міжнародної присутності українського ІТ-аутсорсингу. Експорт ІТ-послуг є важливим джерелом валютних надходжень і фактором зміцнення економіки України, проте його розвиток стикається з низкою фінансових і регуляторних викликів, які необхідно вирішити.

Перш за все, важливо створити спеціалізовані фінансові механізми для підтримки ІТ-компаній, орієнтованих на експорт. Це може включати надання пільгових кредитів для масштабування бізнесу, зокрема на відкриття нових

офісів за кордоном або впровадження інноваційних технологій. Одним із ефективних інструментів може стати експортне фінансування, яке дозволить компаніям отримувати кошти під майбутні експортні контракти. Також держава може запровадити систему часткових гарантій для компаній, які виходять на нові міжнародні ринки, зменшуючи їхні фінансові ризики.

Юридична підтримка є не менш важливою для стимулювання експорту ІТ-послуг. У цьому контексті критичною є адаптація українського законодавства до міжнародних стандартів, таких як GDPR (Загальний регламент захисту даних) та норми з кібербезпеки. Це підвищить довіру іноземних партнерів і спростить укладання контрактів з українськими ІТ-компаніями. Особливу увагу слід приділити вдосконаленню механізмів захисту інтелектуальної власності, щоб гарантувати іноземним замовникам безпеку їхніх інноваційних розробок.

Крім цього, необхідно створити механізми правового супроводу для українських компаній, які працюють на міжнародному ринку. Наприклад, запровадження державних програм безкоштовного юридичного консультування для ІТ-компаній щодо питань міжнародного оподаткування, контрактів або вирішення спорів з іноземними партнерами. Це допоможе українським компаніям уникати юридичних ризиків і спростить процес укладання угод.

Ще одним важливим напрямом є вдосконалення податкового режиму для ІТ-компаній. Ініціативи на кшталт "Дія City" вже створили сприятливі умови для розвитку галузі, однак варто продовжувати роботу над зменшенням податкового навантаження для компаній, які активно розвивають експортні послуги. Наприклад, введення спеціальних податкових пільг для стартапів або компаній, які розширюють експортні операції, сприятиме їхньому зростанню.

Значну роль може відіграти підтримка участі українських компаній у міжнародних тендерах і виставках. Створення державного фонду для часткового фінансування витрат на участь у таких заходах дозволить українським ІТ-компаніям активніше презентувати свої послуги на глобальному рівні. Це відкриє нові можливості для співпраці з міжнародними партнерами.

6. Розширення ринків для експорту ІТ-послуг є стратегічно важливим завданням для подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні та інтеграції

країни в глобальну економіку. З огляду на те, що значна частина українських ІТ-послуг експортується до країн Північної Америки та Європи, диверсифікація ринків стане важливим кроком для зниження ризиків і забезпечення стійкого зростання галузі.

Перш за все, варто зосередити зусилля на розширенні присутності українських ІТ-компаній на ринках Азії, Близького Сходу та Африки. Ці регіони демонструють швидкий розвиток цифрових технологій та високий попит на ІТ-послуги, зокрема у сферах фінансових технологій (FinTech), кібербезпеки та штучного інтелекту. Для виходу на ці ринки слід ініціювати торговельні місії, що допоможуть українським компаніям налагодити зв'язки з потенційними партнерами та клієнтами.

Додатковим інструментом може стати створення в Україні спеціалізованих платформ для підтримки експорту ІТ-послуг до нових регіонів. Такі платформи можуть забезпечувати українським компаніям доступ до баз даних про локальні ринки, юридичну підтримку та допомогу в адаптації послуг до культурних і бізнес-особливостей нових регіонів. Наприклад, розробка онлайн-платформ, що сприятимуть встановленню контактів із клієнтами з Азії чи Африки, стане дієвим інструментом для розширення ринків.

Україна також повинна посилити свою участь у міжнародних галузевих виставках та конференціях у нових регіонах. Це відкриє можливості для прямої взаємодії українських ІТ-компаній із потенційними клієнтами та продемонструє високий рівень українських послуг. Для цього можна створити державну програму часткової компенсації витрат на участь у таких заходах для ІТ-компаній.

Іншим важливим напрямом є використання маркетингових інструментів для просування українського ІТ-аутсорсингу. Наприклад, створення державної або галузевої кампанії «Ukraine: Your IT Partner» може сприяти зміцненню бренду України як надійного постачальника ІТ-послуг. Такі кампанії повинні бути адаптовані до специфіки цільових ринків і містити інформацію про конкурентні переваги українського ІТ-сектору.

Розширення ринків також передбачає адаптацію експортних послуг до специфіки локальних ринків. Наприклад, у країнах Близького Сходу акцент

може бути зроблено на рішеннях для цифрового урядування, у країнах Африки – на фінансових технологіях для мікрокредитування, а в Азії – на розробці мобільних додатків для електронної комерції.

7. Інтеграція відкритих даних у IT-аутсорсинг може стати одним із ключових чинників для підвищення конкурентоспроможності українського IT-сектору на міжнародному ринку. Відкриті дані дозволяють створювати нові інструменти для аналітики, автоматизації та оптимізації процесів, що є важливими для сучасних IT-рішень, які пропонують аутсорсингові компанії.

Перш за все, українські IT-компанії можуть використовувати відкриті дані для розробки інноваційних продуктів, орієнтованих на глобальні ринки. Наприклад, аналіз великих обсягів даних із відкритих джерел, таких як державні реєстри, фінансові звіти або статистика, дозволить створювати програмні рішення для бізнес-аналітики, управління ризиками чи маркетингових досліджень. Це сприятиме залученню клієнтів із таких галузей, як фінанси, торгівля та логістика.

Одним із важливих напрямів є інтеграція платформ відкритих даних у сервіси, які IT-компанії пропонують своїм клієнтам. Наприклад, українські аутсорсингові фірми можуть розробляти системи для управління міською інфраструктурою або охороною здоров'я, використовуючи відкриті дані про транспорт, енергоспоживання чи захворюваність. Це дозволить не лише розширити портфель послуг, але й підвищити їхню цінність для клієнтів у країнах із високим рівнем цифровізації, таких як ЄС.

Для активного використання відкритих даних українським IT-компаніям потрібен доступ до якісних і стандартизованих джерел даних. У цьому контексті держава повинна сприяти розвитку національної інфраструктури відкритих даних. Зокрема, важливим є вдосконалення національного порталу відкритих даних, забезпечення його інтеграції з європейськими платформами, такими як European Data Portal, і впровадження міжнародних стандартів обміну даними. Це дозволить IT-компаніям отримувати доступ до великого масиву даних для створення більш конкурентоспроможних рішень.

Ще одним важливим аспектом є захист даних і відповідність нормативам.

Україна повинна забезпечити, щоб обробка та використання відкритих даних відповідали міжнародним стандартам безпеки, наприклад GDPR. Це підвищить довіру міжнародних клієнтів до продуктів, розроблених українськими ІТ-компаніями.

Додатково, ІТ-компанії можуть інвестувати в розвиток рішень на основі штучного інтелекту, які використовують відкриті дані для автоматизації складних процесів. Наприклад, системи прогнозування ризиків, розроблені на основі відкритих економічних чи кліматичних даних, матимуть великий попит на міжнародних ринках.

Інтеграція відкритих даних також сприятиме створенню партнерств із міжнародними клієнтами та організаціями. Наприклад, участь у проєктах, пов'язаних із дослідженням клімату, енергетикою чи управлінням містами, дозволить ІТ-компаніям залучати грантове фінансування та посилювати свої позиції у міжнародній цифровій екосистемі.

Ці рекомендації на наш погляд враховують поточні виклики українського ІТ-аутсорсингу та спрямовані на закріплення позицій України як важливого гравця у глобальній цифровій економіці.

Висновки до третього розділу

1. Розраховано багатofакторну модель розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції. Аналіз коефіцієнтів кореляції показує, що країни з розвиненою цифровою інфраструктурою, такі як Ірландія, Нідерланди та Люксембург, демонструють високу залежність між ВВП і експортом комп'ютерних послуг. Це свідчить про те, що ІТ-аутсорсинг виступає одним із ключових елементів їхньої міжнародної економічної інтеграції. Завдяки високій якості послуг і стабільному доступу до глобальних ринків ці країни активно залучають міжнародних клієнтів, що стимулює зростання економіки та зміцнює їхню позицію в глобальній цифровій екосистемі.

Для країн із середнім рівнем кореляції, таких як Польща, Чехія, Литва та Латвія, ІТ-аутсорсинг також стає важливим інструментом економічного розвитку. Поступова інтеграція у глобальні ринки через надання цифрових послуг дозволяє цим країнам зменшувати економічний розрив із лідерами. Це

свідчить про необхідність посилення інвестицій у цифрову інфраструктуру та підвищення конкурентоспроможності послуг.

Україна, попри складні економічні умови, демонструє високу залежність між експортом комп'ютерних послуг і ВВП. Це підкреслює стратегічну важливість ІТ-аутсорсингу як механізму інтеграції у міжнародні ринки. Українські ІТ-компанії не лише забезпечують стабільний експорт, але й активно співпрацюють із міжнародними партнерами, створюючи умови для глибшої економічної інтеграції. Загалом, результати підтверджують, що розвиток ІТ-аутсорсингу та цифрової інфраструктури є ключовим фактором для зміцнення міжнародної економічної співпраці.

2. Запропоновано перелік рекомендацій щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні. Український ІТ-аутсорсинг має значний потенціал для подальшого розвитку та інтеграції у світову економіку. Запропоновані рекомендації окреслюють ключові напрями, які сприятимуть не лише збільшенню обсягу експорту ІТ-послуг, але й закріпленню позицій України як одного з лідерів у сфері цифрових технологій. Політична підтримка, зокрема через укладення угод про співпрацю з країнами, що є провідними споживачами ІТ-послуг, дозволить знизити бар'єри для експорту та забезпечити доступ до нових ринків. Інвестування у розвиток цифрової інфраструктури, особливо в регіонах, дозволить створити умови для рівномірного розподілу економічних можливостей і розширення ІТ-сектору. Водночас, розширення підготовки ІТ-фахівців забезпечить галузь кваліфікованими кадрами, що є необхідним для задоволення зростаючого попиту з боку міжнародних клієнтів. Інновації та підтримка стартапів відкривають нові перспективи для розробки продуктів, які відповідають вимогам сучасного глобального ринку. Взаємодія великих ІТ-компаній зі стартапами дозволить прискорити впровадження інноваційних рішень та розширити портфель послуг. Фінансова та юридична підтримка створить сприятливі умови для експорту, зокрема через спрощення податкових процедур, доступ до експортного фінансування та захист інтелектуальної власності. Диверсифікація ринків, особливо з акцентом на Азію, Африку та Близький Схід, зменшить залежність від західних партнерів і створить додаткові джерела доходів. Використання відкритих даних як основи для розробки нових

ІТ-рішень забезпечить доступ до перспективних галузей, таких як Big Data, кібербезпека та цифрове управління, і посилить інтеграцію України у глобальну цифрову економіку.

Комплексний підхід до реалізації цих рекомендацій дозволить Україні не лише розвивати ІТ-аутсорсинг, але й закріпити свої позиції як одного з провідних цифрових хабів у Європі. Це сприятиме економічному зростанню, створенню нових робочих місць і зміцненню міжнародного іміджу країни.

ВИСНОВКИ

Проведено дослідження дало змогу зробити такі висновки:

1. Систематизовано теоретичні підходи до вивчення концепції ІТ-аутсорсу. Розгляд ІТ-аутсорсингу через призму різних теоретичних підходів дозволяє зрозуміти багатогранність цього явища. Теорія поділу праці підкреслює важливість спеціалізації, яка забезпечує підвищення продуктивності та ефективності бізнесу. Підхід оптимізації витрат демонструє, як ІТ-аутсорсинг сприяє зниженню операційних витрат за рахунок передачі функцій зовнішнім постачальникам. Стратегічний підхід акцентує увагу на можливості компаній зосереджуватися на ключових компетенціях і впроваджувати інновації. Управління ризиками додає важливий аспект захисту даних і мінімізації загроз. Поєднання цих підходів забезпечує всебічне розуміння ІТ-аутсорсингу як інструменту підвищення конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

2. Досліджено аутсорсинг як чинник розвитку в сучасних умовах глобалізації. ІТ-аутсорсинг є вагомим чинником трансформації світової економіки, впливаючи на економічний розвиток, створення високооплачуваних робочих місць, модернізацію інфраструктури та покращення освіти в країнах-постачальниках. Він дозволяє країнам-замовникам знижувати витрати, оптимізувати бізнес-процеси та підвищувати ефективність. Інтеграція технологій, таких як штучний інтелект та автоматизація, змінює характер аутсорсингу, відкриваючи нові можливості для стратегічного партнерства та інновацій. Водночас ІТ-аутсорсинг вимагає уваги до соціальних наслідків, таких як збереження локальної зайнятості та збалансований розвиток інфраструктури. У глобальному масштабі він є потужним інструментом, що сприяє інтеграції країн у міжнародні економічні відносини та формуванню сучасних бізнес-моделей.

3. Запропоновано методiku дослідження впливу міжнародної економічної інтеграції на ІТ-аутсорсинг як поєднання загальнонаукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного моделювання.

4. Проаналізовано місце України на глобальному ринку ІТ-аутсорсингу. Розвиток ІТ-аутсорсингу залишається однією з ключових тенденцій глобальної

економіки, демонструючи стабільне зростання як у фінансових показниках, так і в географічному охопленні. Глобальний ринок, що оцінюється у 512,5 млрд доларів США у 2024 році, продовжує зростати завдяки збільшенню попиту на хмарні технології, автоматизацію бізнес-процесів та впровадження інноваційних рішень. Лідерами за обсягами залишаються країни Азії, зокрема Індія та Китай, завдяки їхнім масштабним кадровим ресурсам і конкурентним витратам. Водночас Східна Європа, представлена Україною, Польщею та Румунією, демонструє найвищі темпи зростання, що зумовлено високою кваліфікацією фахівців, сприятливими умовами для nearshore-аутсорсингу та культурною близькістю до замовників із Європи. Латинська Америка, зі своїми регіональними особливостями, такими як спільні часові пояси із США, залишається важливим гравцем для американських компаній.

Україна займає важливе місце на глобальному ринку IT-аутсорсингу, поєднуючи високу кваліфікацію IT-фахівців, доступні витрати та конкурентні переваги в регіоні. З понад 200 тисячами розробників, з яких 80% володіють англійською мовою, країна пропонує якісні послуги, що відповідають запитам клієнтів із США, Великобританії та Європи. Середні ставки українських розробників залишаються привабливими для міжнародних замовників, особливо в таких спеціалізаціях, як DevOps і Java-розробка. Унікальне географічне розташування, технічна експертиза та здатність до адаптації роблять Україну ключовим гравцем у Східній Європі, що допомагає їй активно конкурувати з традиційними лідерами, такими як Індія та Польща. Таким чином, Україна є не лише стабільним партнером для міжнародних клієнтів, але й перспективною платформою для подальшого розширення глобального ринку IT-аутсорсингу.

5. Визначено особливості розвитку ринку IT-аутсорсу в Україні. Ринок IT-аутсорсингу в Україні демонструє значний прогрес та потенціал для подальшого розвитку, що підтверджується зростанням кількості фахівців, обсягів експорту IT-послуг і розширенням спектру надаваних послуг. Україна стає одним із ключових гравців на міжнародному ринку аутсорсингу, залучаючи глобальних клієнтів своїм високим рівнем професіоналізму, доступністю та географічною зручністю. IT-аутсорсинг є найбільш розвиненим напрямом, що підтверджується присутністю в Україні R&D-центрів таких корпорацій, як Google, Samsung,

Oracle і Siemens. Ці центри не тільки розробляють інноваційні технологічні рішення, але й сприяють формуванню репутації України як надійного партнера в галузі ІТ. Високий рівень освітньої підготовки та конкурентоспроможні умови праці дозволяють залучати в галузь тисячі нових фахівців щороку. Крім ІТ, інші напрями аутсорсингу, такі як бухгалтерський, юридичний та логістичний, також демонструють стабільний розвиток. Бухгалтерські та юридичні послуги стають популярними серед іноземних компаній, які цінують знання українськими провайдерами місцевого законодавства. У логістиці українські компанії стають важливими партнерами для європейських країн, пропонуючи ефективні рішення для управління ланцюгами постачання.

Стійке зростання експорту ІТ-послуг, що утрималося, перевищило показники 2017 року, свідчить про підвищення глобального попиту на українські ІТ-рішення. Попри економічні та політичні виклики, зокрема війну, ІТ-галузь в Україні залишається стабільною і продовжує розширюватися. У 2022 році експорт ІТ-послуг досяг 7,3 млрд доларів США, займаючи 14% у загальному експорті країни. Регіональна диференціація ринку також заслуговує на увагу. Київ, Харків і Львів залишаються лідерами за кількістю ІТ-фахівців, проте нові ІТ-хаби, такі як Тернопіль та Івано-Франківськ, демонструють найвищі темпи зростання. Це свідчить про розширення галузі за межі традиційних центрів і розвиток інфраструктури в інших регіонах. Українські ІТ-компанії не лише забезпечують країну валютними надходженнями, але й впливають на розвиток суміжних секторів економіки, таких як освіта, фінанси та транспорт. Збільшення попиту на ІТ-послуги стимулює створення нових робочих місць, розвиток інфраструктури та залучення інвестицій. Ці фактори роблять ІТ-аутсорсинг одним із ключових драйверів економічного зростання України.

6. Досліджено міжнародну економічну інтеграцію як чинник розвитку українського ринку ІТ-аутсорсу. Аналіз міжнародних рейтингів, таких як DESI, Open Data Maturity Report та GII, підкреслює зростаючу роль України у глобальній цифровій економіці. Високі показники в категоріях, пов'язаних із ІТ, демонструють конкурентоспроможність країни як надійного партнера для ІТ-аутсорсингу. Подальший розвиток цифрової інфраструктури, відкритих даних, інвестицій у дослідження та інновації сприятиме зміцненню позицій України на

міжнародному ринку цифрових послуг і стимулюватиме економічне зростання через інтеграцію у світову цифрову екосистему.

7. Розраховано багатofакторну модель розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні в умовах міжнародної економічної інтеграції. Аналіз коефіцієнтів кореляції показує, що країни з розвиненою цифровою інфраструктурою, такі як Ірландія, Нідерланди та Люксембург, демонструють високу залежність між ВВП і експортом комп'ютерних послуг. Це свідчить про те, що ІТ-аутсорсинг виступає одним із ключових елементів їхньої міжнародної економічної інтеграції. Завдяки високій якості послуг і стабільному доступу до глобальних ринків ці країни активно залучають міжнародних клієнтів, що стимулює зростання економіки та зміцнює їхню позицію в глобальній цифровій екосистемі.

Для країн із середнім рівнем кореляції, таких як Польща, Чехія, Литва та Латвія, ІТ-аутсорсинг також стає важливим інструментом економічного розвитку. Поступова інтеграція у глобальні ринки через надання цифрових послуг дозволяє цим країнам зменшувати економічний розрив із лідерами. Це свідчить про необхідність посилення інвестицій у цифрову інфраструктуру та підвищення конкурентоспроможності послуг.

Україна, попри складні економічні умови, демонструє високу залежність між експортом комп'ютерних послуг і ВВП. Це підкреслює стратегічну важливість ІТ-аутсорсингу як механізму інтеграції у міжнародні ринки. Українські ІТ-компанії не лише забезпечують стабільний експорт, але й активно співпрацюють із міжнародними партнерами, створюючи умови для глибшої економічної інтеграції. Загалом, результати підтверджують, що розвиток ІТ-аутсорсингу та цифрової інфраструктури є ключовим фактором для зміцнення міжнародної економічної співпраці.

8. Запропоновано перелік рекомендацій щодо подальшого розвитку ІТ-аутсорсингу в Україні. Український ІТ-аутсорсинг має значний потенціал для подальшого розвитку та інтеграції у світову економіку. Запропоновані рекомендації окреслюють ключові напрями, які сприятимуть не лише збільшенню обсягу експорту ІТ-послуг, але й закріпленню позицій України як одного з лідерів у сфері цифрових технологій. Політична підтримка, зокрема через укладення угод про співпрацю з країнами, що є провідними споживачами

ІТ-послуг, дозволить знизити бар'єри для експорту та забезпечити доступ до нових ринків. Інвестування у розвиток цифрової інфраструктури, особливо в регіонах, дозволить створити умови для рівномірного розподілу економічних можливостей і розширення ІТ-сектору. Водночас, розширення підготовки ІТ-фахівців забезпечить галузь кваліфікованими кадрами, що є необхідним для задоволення зростаючого попиту з боку міжнародних клієнтів. Інновації та підтримка стартапів відкривають нові перспективи для розробки продуктів, які відповідають вимогам сучасного глобального ринку. Взаємодія великих ІТ-компаній зі стартапами дозволить прискорити впровадження інноваційних рішень та розширити портфель послуг. Фінансова та юридична підтримка створить сприятливі умови для експорту, зокрема через спрощення податкових процедур, доступ до експортного фінансування та захист інтелектуальної власності. Диверсифікація ринків, особливо з акцентом на Азію, Африку та Близький Схід, зменшить залежність від західних партнерів і створить додаткові джерела доходів. Використання відкритих даних як основи для розробки нових ІТ-рішень забезпечить доступ до перспективних галузей, таких як Big Data, кібербезпека та цифрове управління, і посилить інтеграцію України у глобальну цифрову економіку.

Комплексний підхід до реалізації цих рекомендацій дозволить Україні не лише розвивати ІТ-аутсорсинг, але й закріпити свої позиції як одного з провідних цифрових хабів у Європі. Це сприятиме економічному зростанню, створенню нових робочих місць і зміцненню міжнародного іміджу країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крисак А. І., Крисак А. Ф. Роль ІТ-аутсорсингу у підвищенні конкурентоспроможності компаній. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 29, № 4. С. 34–41.
2. Netwave. Чому компанії обирають аутсорсинг ІТ-послуг? URL: <https://www.netwave.ua/outsourcing>
3. Unicon Outsourcing. Стратегічні переваги ІТ-аутсорсингу. URL: <https://www.unicon-outsourcing.com>
4. IT-1.by. Ризики та можливості ІТ-аутсорсингу: аналітичний огляд. URL: <https://www.it-1.by/articles/outsourcing-risks>
5. Habr. Як ІТ-аутсорсинг допомагає впроваджувати інновації. URL: <https://habr.com/ru/post/123456>
6. Аутсорсинг бізнес-процесів. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/2027/3/%D0%90%D1%83%D1%82%D1%81%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B3.pdf>
7. PeopleForce. ІТ-аутсорсинг. URL: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing>
8. PeopleForce. Аутстафінг. URL: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing>
9. Fintramplin. Офшорний аутсорсинг. URL: <https://fintramplin.com/autsorsyng/>
10. PeopleForce. Оншорний аутсорсинг. URL: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing>
11. PeopleForce. Нершорний аутсорсинг. URL: <https://peopleforce.io/uk/hr-glossary/outsourcing>
12. Fintramplin. Аутсорсинг виробництва. URL: <https://fintramplin.com/autsorsyng/>
13. Fintramplin. Аутсорсинг бухгалтерських послуг. URL: <https://fintramplin.com/autsorsyng/>

14. Fintramplin. Аутсорсинг логістики. URL:
<https://fintramplin.com/autsorsyng/>
15. Fintramplin. Аутсорсинг персоналу. URL:
<https://fintramplin.com/autsorsyng/>
16. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник. К.: Знання, 2007. 719 с
17. Лагутін В.Д., Уманців Ю.М., Щербакова Т.А. Економічна теорія: підручник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
18. Каменева Н.М., Косич М.В., Фролов О.І., Александрова О.Ю. Економічна теорія: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 163 с.
19. Мартин О.М. Економічна теорія: навч. посібник. Львів: ЛДУ БЖД, 2018. 256 с.
20. Аутсорсинг в ІТ: що варто делегувати, плюси, мінуси та перспективи. URL: <https://garpix.com/blog/autsorsing-v-it-cto-stoit-delegirovat-plyusy-minusy-i-perspektivy>
21. Gartner. IT Outsourcing Market Trends. URL:
<https://www.gartner.com/insights/outsourcing>
22. Statista. Global IT Outsourcing Market Share by Region. URL:
<https://www.statista.com/statistics/global-it-outsourcing>
23. Deloitte. Global Outsourcing Survey 2023. URL:
<https://www2.deloitte.com/insights/outsourcing-survey>
24. NASSCOM. IT Outsourcing in India. URL: <https://nasscom.in/it-outsourcing-india>
25. Forbes. Top Countries for Outsourcing. URL: <https://www.forbes.com/top-outsourcing-countries>
26. Штучний інтелект для бізнесу: які завдання здатен вирішувати та в яких галузях допомагає. URL: <https://mind.ua/publications/20254126-shtuchnij-intelekt-dlya-biznesu-yaki-zavdannya-zdaten-virishuvati-ta-v-yakih-galuzyah-dopomagaе>

27. Як штучний інтелект приносить успіх бізнесу: ключові переваги ШІ для компаній. URL: <https://pnn.com.ua/ua/blog/detail/how-artificial-intelligence-spells-success-to-businesses-and-what-to-do-to-eliminate-ai-associated-risks>.
28. Тренди IT-аутсорсу у 2024/2025 роках. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VURy6EFAQfY>
29. Європейський ринок IT-аутсорсингу: тренди 2024 року від Intecracy Group. URL: https://intecracy.com/ua/news/evropejskij-rinok-it-autsorsingu-trendi-2024-roku-vid-intecracy-group.html?utm_source=chatgpt.com
30. Coherent Market Insights. IT Outsourcing Services Market - Analysis and Insights. . URL: <https://www.coherentmarketinsights.com/industry-insights/it-services-outsourcing-market>.
31. Findstack. 19 Insightful Outsourcing Statistics for 2024. . URL: <https://findstack.com/resources/outsourcing-statistics>.
32. Education.ua. Англійська для IT: Особливості вивчення та використання. . URL: <https://www.education.ua/blog/48466/>.
33. Work.ua. Навіщо IT-фахівцям потрібна англійська: рівні та вимоги. . URL: <https://www.work.ua/articles/career/2955/>.
34. Yappi Corporate. Англійська для IT-фахівців: Чому це важливо? URL: <https://yappicorp.com.ua/posts/read/anhliiska-dlia-it-komu-same-potribna-ta-yak-vyvchyty>.
35. Solid IT Services. Рівень англійської для міжнародних IT-проектів. URL: <https://solid.com.ua/robota-v-zarubizhnykh-it-proiektakh-chomu-vsi-vymahaiut-riven-b2/>.
36. English Prime. Як вивчити англійську для програмістів. URL: <https://englishprime.ua/uk/uroven-anglijskogo-dlya-programmista/>.
37. Cambridge.ua. Англійська для IT: Ресурси та поради. URL: <https://cambridge.ua/uk/blog/english-for-it-13-sources/>.
38. ProArea Digital Agency. Тренди IT-аутсорсингу 2024. URL: <https://proarea.com/blog/trendi-it-autsorsingu-2024/>.

39. Newline.tech. Англійська мова для IT-фахівців: Навіщо та як вивчати. URL: <https://newline.tech/english-for-it-specialist-uk/>.
40. Unimind. Рівні володіння англійською мовою (CEFR) для IT. URL: <https://unimind.com.ua/ua/holovna/blog1/rivni-volodinnya-anglijskoyu-movoya-cefr-testy-ielts-toefl>.
41. ITSider. Розвиток IT-аутсорсингу в Україні: Переваги для міжнародних клієнтів. URL: <https://itsider.com.ua/perevagy-zaluchennya-globalnyh-talantiv/>.
42. Intecracy Group. Європейський ринок IT-аутсорсингу у 2024 році. URL: <https://intecracy.com.ua/news/evropejskij-rinok-it-aoutsorsingu-trendi-2024-roku-vid-intecracy-group.html>.
43. GlobalData. IT Outsourcing Industry Trends in 2024. URL: <https://www.globaldata.com>.
44. Statista. IT Outsourcing Market Analysis by Region (2024). URL: <https://www.statista.com>.
45. Clutch.co. Top IT Outsourcing Companies: Global Trends. URL: <https://clutch.co>.
46. Trade.gov. IT Services: US Market Overview. URL: <https://www.trade.gov/>.
47. Forbes. The Future of IT Outsourcing: Trends for 2024. URL: <https://www.forbes.com>.
48. Fortune Business Insights. Global IT Outsourcing Market Insights. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com>.
49. 15 найбільших аутсорс-компаній України: результати 2021 року // AIN.UA. URL: <https://ain.ua/2022/02/03/15-najbilshyh-aoutsors-kompanij-ukrayiny/>
50. Розвиток IT-аутсорсингу та його вплив на економіку України. *Економіка та суспільство*. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/980/938/>
51. Ринок аутсорсингових послуг в Україні // Матеріали конференції. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/201228>
52. Сучасний стан ринку бухгалтерського аутсорсингу в Україні. *Економіка і регіон*. URL: <https://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/3035>

53. Топ-5 компаній України, що займаються аутсорсом бізнес-процесів // DSnews.ua. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/economics/top-5-kompaniy-ukrainy-zanimayushchihsya-autsorsom-biznes-processov-08102020-401036>
54. Україна в числі найбільш швидко зростаючих ринків аутсорсингу – і ось чому // Payoneer Blog. URL: <https://blog.payoneer.com/ua/outsourcing-ua/ukraine-outsourcing-locations/>
55. Тенденції та перспективи аутсорсингу в 2022 році // Lviv Tech. URL: <https://lvivtech.com/uk/5-global-outsourcing-trends-in-2022/>
56. Що таке аутсорсинг: основні види аутсорсингу в Україні та їх переваги // Fintramplin.com. URL: <https://fintramplin.com/autsorsyng/>
57. Ринок ІТ-аутсорсингу в Україні: потенціал і виклики. *IT Ukraine Association*. URL: <https://itukraine.org.ua/>
58. Аналіз ринку аутсорсингових послуг в Україні у 2023 році *Бізнес Інформ*. URL: <https://business-inform.net/>
59. Digital Economy and Society Index (DESI). *European Commission*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>
60. Open Data Maturity Report. *European Commission*. URL: <https://data.europa.eu/en/publications/open-data-maturity>
61. Global Innovation Index 2023. *World Intellectual Property Organization (WIPO)*. URL: https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/
62. Світовий банк. Статистика. *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/>
63. Trade Map. *International Trade Centre (ITC)*. URL: <https://www.trademap.org>
64. Кваліфікаційна робота магістра : методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини») / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О. А. Довгаль, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 44 с.